

FIU-Jaaroverzicht 2008

Financial Intelligence Unit - Nederland

Jaaroverzicht 2008

Financial Intelligence Unit - Nederland

Inhoud

Voorwoord	5
Managementsamenvatting	7
1 Een organisatie in beweging	13
1.1 Terugblik beleidsdoelstellingen 2007	14
1.2 Evaluatie projectorganisatie FIU-Nederland	19
1.3 Personeelsbeleid	22
2 Ketensamenwerking	23
2.1 Schakels in de keten	24
2.2 Toezicht	25
2.3 Melden	29
2.4 Opsporen	31
2.5 Vervolgen	34
2.6 Veroordelen	35
2.7 Ontnemen	36
3 Praktijkvoorbeelden	39
3.1 Proliferatie	40
3.2 La Cuenta	41
3.3 Bij verstek veroordeelde crimineel op het spoor	42
3.4 Roofbuit pinfraude richting Al-Qaeda	42
3.5 Verdachte transacties in de prostitutie	43
3.6 Full operational lease	44
3.7 Turkse liefdadigheidsfraude in Duitsland	45
3.8 Skimming	46
3.9 Sprinkhaan	47
4. Producten en inzet FIU-Nederland	51
4.1 Weerbeeld	52
4.2 Kennisdocument	52
4.3 Internationale geldstroomrapportage	53
4.4 Inzet terrorismefinanciering	53
4.5 Inzet Nationaal Dreigingsbeeld	55
4.6 Rapportage Algemene Rekenkamer	56
4.7 Financiële crisis	58

5.	Over de grenzen	59
5.1	Internationale samenwerking	60
5.2	Internationale gegevensuitwisseling	61
5.3	Het Koninkrijk der Nederlanden	62
5.4	Financial Action Task Force	67
5.5	Egmont Group	71
5.6	Europese Unie	74
5.7	FIU.NET	75
5.8	AWF Sustrans	77
6.	FIU-Nederland in kengetallen	79
6.1	Introductie	80
6.2	Totaalcijfers	84
6.3	Money transfer aanbieders	96
6.4	Kerngetallen exclusief money transfers	112
6.5	Overheid	132
7.	Investeren in de toekomst	135
7.1	Terugblik	136
7.2	Veranderende wetgeving	136
7.3	Beleidsdoelstellingen 2009	139
7.4	Vooruitblik	144
	Bijlagen	147
1	Lijst van gebruikte afkortingen	148
2	Begrippen	150
3	Witwasjurisprudentie 2008	152
4	Indicatorenlijst	158
5	Profiel FIU-Nederland	162

Voorwoord

Geachte lezer,

Met trots presenteer ik u namens alle werknemers het jaaroverzicht 2008 van de Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland). Afgelopen jaar was een bewogen maar ook een belangrijk jaar. De projectorganisatie FIU-Nederland is geëvalueerd. De nieuwe Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) is van kracht geworden en we hebben onze contacten met de toezichthouders, melders, koninkrijksdelen, opsporing en buitenlandse Financial Intelligence Units (FIU's) weten te versterken.

Ons streven is om jaarlijks de lat hoger te leggen schreven we vorig jaar. Dat is een uitdaging op zich. Maar geen uitdaging die we uit de weg gaan. Proactief zijn we op zoek gegaan naar mogelijkheden om onze werkzaamheden en activiteiten nog beter af te stemmen met onze partners in binnen- en buitenland. Het aangaan van (nieuwe) samenwerkingsverbanden is belangrijk voor de FIU-Nederland en loopt als een rode draad door dit jaarverslag. Samen met onze partners zijn we in staat om effectief en efficiënt op te treden tegen criminelen die zich schuldig maken aan witwassen en/of terrorismefinanciering.

Het detecteren van complexe (inter)nationale financiële constructies en het opsporen van door misdaad verkregen vermogen is alleen mogelijk op basis van kwalitatieve informatie. In 2008 zijn een aantal relatiedagen georganiseerd. Tijdens deze relatiedagen zijn melders voorzien van relevante informatie, waarmee zij nog beter in staat zijn het ongebruikelijke karakter van een financiële transactie vast te stellen.

Door het onderhouden en verdiepen van onze contacten met de opsporing, kunnen we beter op de prioriteiten van de regiokorpsen en overige opsporingsautoriteiten anticiperen. Samenwerken is effectiever wanneer de activiteiten van partijen zich richten op vooraf bepaalde doelstellingen. Alleen dan is een optimaal gebruik van verdachte transacties mogelijk.

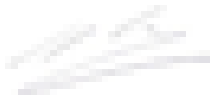
Naast het versterken van de samenwerking met nationale ketenpartners is stevig geïnvesteerd in de samenwerking met internationale partners. Zo zijn diverse samenwerkingsovereenkomsten, oftewel Memoranda of Understanding (MOU's), afgesloten met buitenlandse meldpunten. De FIU-Nederland heeft in de loop der jaren een stevige informatiepositie weten op te bouwen. Dankzij deze informatiepositie bevragen buitenlandse meldpunten de FIU-Nederland in toenemende mate. Bij diverse internationale (opsporings)- onderzoeken is onze

informatie zeer waardevol gebleken. Verderop in het jaaroverzicht leest u meer hierover.

Om de integriteit van het financiële stelsel te bewaken, blijft het in de toekomst belangrijk mee te gaan in nieuwe ontwikkelingen in de samenleving. Ook de randeffecten van de financiële crisis hebben onze aandacht. In een economie waar diverse bedrijfstakken onder druk staan ten gevolge van de economische teruggang is het niet ondenkbaar dat bepaalde vormen van fraude en/of witwassen toenemen.

Wat ging er goed, wat kan beter en wat zijn de beleidsdoelstellingen voor volgend jaar? U leest het allemaal in dit jaaroverzicht. Als nieuw hoofd van de FIU-Nederland wil ik graag met u op zoek naar punten waar we elkaar kunnen versterken. Samenwerken doe je tenslotte niet alleen!

Hennie Kusters

Zoetermeer, 15 december 2009

Managementsamenvatting

Het jaar 2008 gaat de boeken in als een turbulent jaar. Op veel fronten hebben zich wijzigingen voorgedaan of zijn belangrijke ontwikkelingen gaande.

Wetswijziging

Sinds 1 augustus 2008 is de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) van kracht geworden. In deze wet is de derde Europese witwasrichtlijn verwerkt en zijn twee wetten samengevoegd: de Wet identificatie bij dienstverlening (WID) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (wet MOT).

Een gevolg van deze wetswijziging is de uitbreiding van het cliëntenonderzoek. Zo is bepaald dat instellingen de uiteindelijke belanghebbende (ultimate beneficial owner) van een transactie dienen te identificeren en te verifiëren. Daarnaast zijn instellingen gehouden extra maatregelen te nemen bij 'politiek prominente personen' en in gevallen waarin een verhoogd risico bestaat op witwassen of financieren van terrorisme. Onder de nieuwe wet valt nu ook de categorie 'overige handelaren', niet zijnde de 'klassieke' handelaren in zaken van grote waarde. De 'overige handelaren' dienen transacties te melden die de objectieve grens van 15.000,- Euro (contant) bereiken of overschrijden en waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat deze verband kunnen houden met witwassen of terrorismefinanciering. Zij melden derhalve vanaf een objectieve (identificatie)grens maar onder een subjectieve indicator.

Evaluatie projectorganisatie

De projectorganisatie FIU-Nederland is ontstaan uit het voormalige Meldpunt Ongebruikelijke Transacties (MOT) en het Bureau ter politieke ondersteuning van de landelijke officier van justitie inzake de Wet MOT (BLOM). Voor de duur van 2,5 jaar is bepaald dat de projectorganisatie beheersmatig ondergebracht wordt bij het KLPD. De projectperiode van 2,5 jaar is ingegaan op 1 januari 2006 en is geëindigd op 1 juli 2008. Door partijen is overeengekomen dat, aan het einde van de projectperiode, de nieuwe organisatie en zijn omgeving wordt geëvalueerd alvorens een definitief besluit te nemen over de samenvoeging van het MOT en het BLOM en de beheersmatige plaatsing van de FIU-Nederland binnen het KLPD. Een onafhankelijk onderzoeksbureau heeft in opdracht van het Ministerie van Justitie het evaluatieonderzoek uitgevoerd. In paragraaf 1.2 leest u meer over de uitkomsten van de evaluatie.

Ongebruikelijke transacties

Opvallend in 2008 is de stijging van het aantal ongebruikelijke transacties. Deze ontwikkeling lijkt niet aan te sluiten bij de gekozen beleidslijn van de afgelopen jaren, die juist gericht is op het terugdringen van het aantal meldingen. De toename in 2008 staat dan ook bijna volledig in het teken van een bulk van bijna 175.000 achterstallige meldingen met een subjectief karakter, die zijn gedaan door één grootmelder van money transfers. Zonder deze meldingen zou in 2008 een lichte daling zijn opgetreden in het totale aantal ongebruikelijke transacties.

Money transfers

Het aantal money transfermeldingen is in 2008 bijna verdubbeld ten opzichte van 2007. Een explosieve toename is te zien in het aantal money transfermeldingen van subjectieve aard, vooral vanwege de bulk aan achterstallige meldingen, maar ook omdat andere melders méér subjectief hebben gemeld. Daar tegenover staat een kleinere daling van het aantal money transfers met een objectief karakter. Per 1 juni 2008 is de objectieve meldplicht voor deze financiële dienst overgegaan van de agenten op de providers.

Niet-money transfers

Ondanks groei in het aantal meldingen afkomstig van onder andere beroepsbeoefenaren – met name de notarissen – en de douane, neemt bij de niet-money transfers het aantal meldingen in 2008 verder af. Deze daling is vooral zichtbaar bij de handelaren in zaken van grote waarde en wordt veroorzaakt door een verhoging van de objectieve meldgrens van € 15.000 naar € 25.000. Van de nieuwe groep handelaren, de zogenoemde 'overige handelaren', zijn nauwelijks meldingen ontvangen. Ook de bancaire sector doet in 2008 minder meldingen.

De niet-money transfer meldingen lijken in het niet te vallen bij de enorme hoeveelheden money transfers die de FIU-Nederland heeft ontvangen; in 2008 bestaat 94% van de ongebruikelijke transacties uit money transfers. Toch zijn ook de meldingen van niet-money transfer transacties van grote waarde voor de FIU-Nederland en de opsporingsdiensten die uiteindelijk gebruik maken van de verdachte transactie-informatie. Handelaren, beroepsbeoefenaars, overheidsinstellingen als de douane of traditionele melders, zoals banken en casino's, allemaal geven ze vanuit een ander perspectief inzicht in wat zich afspeelt in de diverse fases van het witwasproces en in het kader van de financiering van terrorisme. Het doormeldpercentage door de jaren heen is in beide categorieën overigens nagenoeg gelijk; op dit moment heeft de FIU-Nederland van alle money transfers in de database 19% doorgemeld, bij de niet-money transfers is dit 18%.

Verdachte transacties

Door het veel grotere aanbod van ongebruikelijke transacties heeft de FIU-Nederland in 2008 ook aanzienlijk meer transacties als verdacht kunnen bestempelen: ruim 54.000 transacties vonden hun weg naar de (bijzondere) opsporingsdiensten. De FIU-Nederland ziet in toenemende mate haar inspanningen beloond om opsporingsdiensten ertoe te bewegen deze informatie effectief in te zetten in lopende of nieuwe opsporingsonderzoeken.

Zo is in 2008 het aantal bevestigingen van het Intranet Verdachte Transacties (IVT) met 20 % toegenomen ten opzichte van 2007. Het aantal processen-verbaal dat door opsporingsdiensten is opgesteld op basis van verdachte transacties blijft nagenoeg gelijk.

Chronologie

Januari	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering EU: EU-FIU platform • Deelname internationale vergadering board of partners FIU.NET
Februari	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering EU: EU-FIU platform • Deelname internationale workshop FIU.NET
Maart	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering Egmont Group in Chili: committee and Working Group meeting • Relatiedag notarissen • Ondertekening samenwerkingsovereenkomst Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond, Regionale Recherche Dienst (RRD) – FIU-Nederland • Verhoging objectieve meldgrens voor ‘Handelaren in zaken van grote waarde’ van € 15.000 euro naar € 25.000 euro • Verschuiving van de objectieve meldplicht van agenten naar providers (geldtransfers)
April	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering EU on cash controls 1889/2005 • Deelname internationale vergadering board of partners FIU.NET • Delegatie Kosovo bezoekt de FIU-Nederland • Vernieuwing Memorandum of understanding (MOU) Financial Transactions and Reports Analysis Centre of Canada (FINTRAC) • Delegatie FIU-Rusland bezoekt FIU-Nederland
Mei	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering Egmont Group in Seoul: plenary session and Working Group Meeting • Ondertekening Memorandum of understanding (MOU) Centre for Combating Economic Crime and Corruption of Republic of Moldova (Molico) Moldavië - FIU-Nederland • Ondertekening samenwerkingsovereenkomst Belastingdienst/Douane - FIU-Nederland
Juni	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname expertmeeting financieel rechneren in Bramshill: Nederlandse politie/ FIU-Nederland - SOCA • Deelname internationale vergadering EU: EU-FIU platform • Deelname internationale vergadering FIU.NET • Uitbrengen rapportage Algemene Rekenkamer: Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering • Ondertekening samenwerkingsovereenkomst BOOM - FIU-Nederland • Ondertekening Memorandum of understanding (MOU) Oekraïne - FIU-Nederland • Ondertekening Memorandum of understanding (MOU) Unidad de Inteligencia Financiera (UIF) Mexico - FIU-Nederland

Juli	<ul style="list-style-type: none"> • Delegatie Landes Kriminal Amt Nord-Rhein Westfalen bezoekt de FIU-Nederland
Augustus	<ul style="list-style-type: none"> • De Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) wordt van kracht. Met de WWFT is de derde Europese witwasrichtlijn in nationale wetgeving verwerkt en is de Wet identificatie bij dienstverlening (WID) en de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet MOT) samengevoegd. • De derde witwasrichtlijn heeft voor een aanzienlijke verbreding gezorgd van de definitie van handelaren in goederen van grote waarde. Waar in het verleden de verplichtingen tot het identificeren van cliënten en het melden van ongebruikelijke transacties alleen van toepassing waren op de handelaren in bepaalde aangewezen zaken van grote waarde, gelden deze in het vervolg voor alle handelaren in goederen die contante betalingen van € 15 000 of meer accepteren • Beantwoording kamervragen over rapportage Algemene Rekenkamer: Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering • Publicatie Nationaal Dreigingsbeeld: deelrapportage witwassen • Aantreden nieuw Hoofd FIU-Nederland
September	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname internationale vergadering FIU.NET • Uitbrengen rapportage evaluatie FIU-Nederland: Op weg naar een meer zichtbaar en effectiever FIU-NL
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Uitspraak Hoge Raad over de vraag of belastingfraude per definitie tot witwassen leidt. De kern van de uitspraak is dat vermogensbestanddelen waarover men de beschikking heeft doordat belasting is ontdoken, kunnen worden aangemerkt als voorwerpen "afkomstig (...) van enig misdrijf" in de zin van de witwasartikelen 420bis en 420quater Sr. • Lezing kamer van toezicht voor de belastingdienst in samenwerking met het Bureau Financieel Toezicht • Deelname internationale vergadering FATF in Rio de Janeiro
November	<ul style="list-style-type: none"> • Relatiedag accountants • Vastleggen afspraken versterkingsprogramma FinEc • Deelname internationale vergadering FATF-Moneyval Global Threat Assesment (GTA) bijeenkomst Monaco
December	<ul style="list-style-type: none"> • Relatiedag banken

1 Een organisatie in beweging

“Naar een meer zichtbaar en effectiever FIU-Nederland” !
Dit is de titel van het evaluatieonderzoek dat is uitgevoerd naar de samenvoeging van het MOT en het BLOM tot één projectorganisatie en de beheersmatige plaatsing van de nieuwe organisatie bij het KLPD. Het evaluatieonderzoek heeft ons bruikbare aanknopingspunten opgeleverd om van de FIU-Nederland een herkenbaar en hoogwaardig expertisecentrum te maken. In 2008 zijn met succes diverse beleidsdoelstellingen gerealiseerd. Een forse tegenvaller is het uitblijven van resultaten bij de ontwikkeling en implementatie van een nieuw ICT-systeem.

1.1 Terugblik beleidsdoelstellingen 2007

Jaarlijks worden beleidsdoelstellingen vastgesteld die leidend zijn voor de werkzaamheden van de FIU-Nederland. Het jaaroverzicht verschaft inzicht in hoeverre de doelen van het jaar ervoor zijn gehaald (jaarlijkse cyclus). In het vorige jaaroverzicht zijn zes beleidsdoelstellingen voor 2008 vastgesteld:

1. Ontwikkeling en implementatie ICT-systeem

De huidige systemen Motion en Winston voldoen niet meer aan de hedendaagse eisen. Onder de projectnaam 'InMotion' is in 2007 de ontwikkeling van een nieuw ICT-systeem van start gegaan. Met een nieuw 'state of the art' ICT-systeem kan de FIU-Nederland sneller en efficiënter onderzoek verrichten. Tevens worden diverse voorzieningen getroffen die de kwaliteit van de data verhogen. Door gebruik te maken van een hoog beveiligde verbinding (web-based) wordt het mogelijk transactie-informatie snel en veilig te versturen. De verdere ontwikkeling en in gebruik name van het nieuwe ICT-systeem heeft in 2008 een zeer hoge prioriteit.

Voortgang

Helaas heeft het project nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. De uitvoering bleek complexer dan aanvankelijk werd gedacht. Het in 2008 opgeleverde deel van het nieuwe systeem voldeed niet aan de verwachtingen. De verdere ontwikkeling en implementatie is dan ook een punt van zorg. Naar verwachting zal in 2009 met betrekking tot de ICT-voorziening voor de FIU-Nederland een nieuwe koers worden uitgezet.

2. Voorlichting & communicatie

In het kader van deze voorlichtende taak zal de website www.fiu-nederland.nl verder worden uitgebouwd. Ook zullen in 2008 verschillende relatiedagen met de ketenpartners worden georganiseerd, onder andere voor notarissen en voor de banken. Voor de interne en de externe communicatie worden nieuwe communicatiemiddelen ontwikkeld, waaronder foldermateriaal, een herziene indicatorenlijst en de algemene brochure over taak en werkwijze van de FIU-Nederland.

Relatiemanagement

De FIU-Nederland wil helder, eenduidig en open communiceren met haar omgeving. Het verdiepen van bestaande relaties met meldende instellingen, opsporingsinstanties en toezichthouders vraagt specifieke aandacht. In 2008 heeft er een herijking plaatsgevonden van het 'strategisch plan relatiemanagement', om

zodoende de verschillende producten beter op elkaar aan te laten sluiten en effectiever in te zetten.

Website

Na de start van de website van de FIU-Nederland, eind 2007, is dit communicatiemiddel in 2008 verder ontwikkeld. Via de website worden doelgroepen geïnformeerd over relevante ontwikkelingen, wijzingen in wet- en regelgeving en achtergronden op het gebied van witwassen en de financiering van terrorisme. Zo is via de website aandacht gegeven aan de inwerkingtreding van de WWFT, halverwege 2008. Ook is de website actief ingezet ten behoeve van de relatiedagen die de FIU-Nederland in 2008 heeft georganiseerd. Bezoekers werden via de website geïnformeerd over alle details. Inschrijfformulieren en presentaties konden eenvoudigweg worden gedownload. Op basis van de bezoekersaantallen kan geconcludeerd worden dat in de loop van 2008 steeds meer bezoekers de website www.fiu-nederland.nl weten te vinden. Via de website worden door gebruikers veel vragen gesteld; deze variëren in soort en diepte. Kortom, de website is een effectief communicatiemiddel.

Relatiedagen

In 2008 heeft de FIU-Nederland drie relatiedagen georganiseerd in samenwerking met relevante ketenpartners. De drie relatiedagen richtten zich respectievelijk op de notarissen, de accountants en de banken. Voor zowel de relatiedag voor notarissen als accountants is er nauw samengewerkt met de brancheverenigingen (KNB, NIVRA en NOVAA) en het bureau Financieel Toezicht (BFT). Ook het Openbaar Ministerie (OM) heeft op deze dagen een presentatie verzorgd. In overleg met het de KNB, het NIVRA en de NOVAA is afgesproken dat deelnemers aan de relatiedag studiepunten konden krijgen voor het bijwonen van de relatiedag. Dit geeft wat betreft de inhoud van de relatiedag aan dat deze dag ook kwalitatief werd gewaardeerd door de brancheverenigingen. Beide relatiedagen waren een doorslaand succes. Zowel qua aanmeldingen (beiden waren ruim voortijdig volgeboekt) als ook qua inhoud. De relatiedag voor banken is in overleg met De Nederlandsche Bank (DNB), de Nederlandse Vereniging voor Banken (NVB) en het Openbaar Ministerie tot stand gekomen. Op deze dag is ook de relatie met de opsporing expliciet aan bod gekomen, door een presentatie door een vertegenwoordiger van de politie Rotterdam-Rijnmond. Ook deze relatiedag werd als zeer positief ervaren en was binnen de kortste keren volgeboekt. In totaal zijn zo'n 800 deelnemers aanwezig geweest tijdens de drie relatiedagen. Op het totaal van betrokkenen uit deze beroepsgroepen slechts een fractie, maar we hopen met deze druppel wel een golfbeweging met betrekking tot het bewustzijn rondom het voorkomen en bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering in gang te zetten.

Nieuwe communicatiemiddelen

Diverse producten die in 2007 zijn ontwikkeld, zoals de algemene folder en de indicatorenlijst, zijn naar aanleiding van de veranderende wetgeving in 2008 aangepast.

3. Nationale samenwerking

In 2007 is er een eerste ronde van bezoeken geweest aan regionale politiekorpsen. Deze bezoeken zullen in 2008 worden voortgezet. Ook andere opsporingsdiensten worden bezocht en de samenwerking zal geïntensiveerd worden. Opsporingsdiensten worden geïnformeerd over de meerwaarde van het gebruik van transactie-informatie en analyseproducten in opsporings-onderzoeken. Om vraag en aanbod van opsporingsinformatie beter op elkaar te laten aansluiten, komen er bilaterale projectconvenanten tussen de FIU-Nederland en de politieregio's.

Bezoeken

In 2008 zijn de bezoeken aan de regionale politiekorpsen tot eind juni gecontinueerd (beoogde einddatum van de projectperiode). Naast de regionale politiekorpsen zijn tevens enkele bijzondere opsporingsdiensten geïnformeerd over het gebruik van transactie-informatie en analyseproducten.

Ochtendgluren

In 2008 heeft de FIU-Nederland wederom bijgedragen aan een aantal (verkeers) controles onder de naam 'Ochtendgluren'. Tijdens de nachtelijke uren zijn medewerkers ingezet om de 'blauwe' diensten te ondersteunen bij controlewerkzaamheden in de trein of op de weg. Door het opvragen van verdachte transacties, of andere financiële gegevens bij collega's in Zoetermeer was het mogelijk om snel onderzoek te doen naar de herkomst van geld dat werd aangetroffen.

FinEc

Om vraag en aanbod van opsporingsinformatie beter op elkaar af te stemmen is aansluiting gezocht met het versterkingsprogramma Financieel Economische Criminaliteit (FinEc). Dit versterkingsprogramma is in het leven geroepen om de bestrijding van financiële criminaliteit in Nederland naar een hoger niveau te tillen. Vanuit het versterkingsprogramma zijn pilotregio's aangewezen en is bij de Nationale Recherche een zogenaamd FinEc-team opgericht. Er zijn structurele afspraken gemaakt met diverse pilotregio's om transactie-informatie en/of analyses uit te wisselen. In 2009 wordt de samenwerking met de FinEc pilotregio's versterkt door meer gekwantificeerde projectafspraken te maken over het gebruik van verdachte transacties.

4. Internationale samenwerking

In 2008 is het verder uitbouwen van de internationale samenwerking één van de speerpunten.

Elkaar versterken

Witwassen en de financiering van terrorisme beperken zich niet tot de landsgrenzen en dus is een internationale aanpak een must. De FIU-Nederland investeert bewust in samenwerking met internationale partners. Het uitwisselen van strategische en tactische analyses, kennis en ervaringen zijn essentieel om nieuwe vormen van witwassen of financieren van terrorisme te detecteren. In 2008 is met name geïnvesteerd in het verdiepen van de samenwerking met buitenlandse meldpunten. De operationele samenwerking met het Zweedse meldpunt mag in dit kader niet onvermeld blijven. Door het versterken van elkaars informatiepositie is zicht verkregen op een crimineel netwerk dat zowel actief was in Zweden als ook in Nederland. Opsporingsteams uit beide landen zijn door de FIU-Nederland met elkaar in verbinding gebracht waardoor diverse aanhoudingen konden worden verricht. Verderop in het jaaroverzicht leest u meer over de samenwerking tussen de FIU-Nederland en de FIU-Zweden.

5. Interregionale samenwerking

In 2008 zal meer aandacht uitgaan naar afstemming met de overige koninkrijksdelen bij het opsporen van strafbare feiten en vervolgingstrajecten. Bovendien wordt in 2008 samen met het MOT Nederlandse Antillen en MOT Aruba een project geïnitieerd en zal een uitwisseling plaatsvinden van financiële analyses. Vooruitlopend op de nieuwe staatkundige statuur van de BES-eilanden zal in het bijzonder afstemming plaatsvinden met de BES-eilanden.

MOT Nederlandse Antillen en MOT Aruba

Het voornemen van de FIU-Nederland was om in 2008 een samenwerkingsproject te initiëren om intensiever samen te werken met het MOT Nederlandse Antillen. Wegens capaciteitsgebrek is in 2008 geen opvolging gegeven aan dit voornemen.

Onderzoek verdachte geldstromen

In het kader van een Egmont project is medio 2008 op initiatief van de meldpunten van Peru, Aruba en Nederland een onderzoek opgestart met betrekking tot onderlinge verdachte geldstromen. De eerste analyses zijn inmiddels gereed. Het vergelijken van de eerste analyseresultaten en verdere afstemming zal in de loop van 2009 plaatsvinden.

BES-eilanden

De meldingen van ongebruikelijke transacties van de koninkrijksdelen Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES-eilanden) worden tot op heden aan het Meldpunt op de Nederlandse Antillen gemeld. Voor Bonaire, St. Eustatius en Saba is bepaald dat zij een deel worden van Nederland, een openbaar lichaam ex. artikel 134 van de Nederlandse grondwet. Met het oog op deze toekomstige staatkundige wijziging binnen het Koninkrijk der Nederlanden is het zaak te bezien welke consequenties dit (mogelijk) heeft voor de wijze waarop meldingen van ongebruikelijke transacties plaatsvinden binnen de koninkrijksdelen. In 2008 is besloten om een projectteam op te richten. Het 'BES projectteam' heeft de taak om een (verkennend) onderzoek uit te voeren naar de consequenties van de staatkundige wijziging voor de FIU-Nederland. Het doel van dit (verkennend) onderzoek is de risico's en aandachtspunten in kaart te brengen die een goede en effectieve invulling van de wettelijke taken van de FIU-Nederland op de BES-eilanden in de weg staan. Aan de hand van deze risico-inventarisatie zal vervolgens een plan van aanpak worden opgesteld. Het plan van aanpak zal tenslotte dienen als leidraad bij de implementatie van de voorgestelde oplossingsrichtingen. De eerste stappen zijn gezet. Eind 2009 zal het verkennend onderzoek en het daaropvolgende plan van aanpak worden opgeleverd.

6. Projectmatig werken

In 2007 is gestart met projectmatig werken binnen de FIU-Nederland. Met name het delen van kennis en ervaring (kruisbestuiving) over de pijlers heen (politieel en administratief) draagt bij aan een verhoging van het expertise niveau van de medewerkers van de FIU-Nederland. In 2008 zal projectmatig werken onverminderd voortgang vinden.

Kruisbestuiving

Om effectief uitvoering te geven aan complexe (onderzoeks)projecten zijn in 2008 diverse zogenaamde crossfunctionele projectteams gevormd. Dat wil zeggen dat personen uit verschillende pijlers van de FIU-Nederland bij elkaar komen en gaan samenwerken. De leden brengen ieder hun eigen bijzondere vaardigheden en expertise in. Door de inzet van crossfunctionele teams kunnen problemen sneller en efficiënter worden opgelost. De inzet van crossfunctionele teams is echter geen doel op zich. Bij het uitwerken en opstellen van ieder projectplan wordt bekeken welke kennis en expertise het beste aansluit bij de beoogde doelstelling van het project.

1.2 Evaluatie projectorganisatie FIU-Nederland

Bij de samenvoeging en beheersmatige plaatsing van de projectorganisatie binnen het KLPD is bepaald dat de nieuwe organisatie en zijn omgeving wordt geëvalueerd alvorens een definitief besluit te nemen over de samenvoeging van het MOT en het BLOM en de plaatsing van de FIU-Nederland binnen het KLPD. Een onafhankelijk onderzoeksbureau heeft in opdracht van het Ministerie van Justitie het evaluatieonderzoek uitgevoerd.

Het doel van het evaluatieonderzoek was het beantwoorden van drie hoofdvragen:

1. Wat is de meerwaarde van de samenvoeging van MOT en BLOM tot één organisatie?
2. Wat is de meerwaarde van de plaatsing van FIU-Nederland bij het KLPD?
3. Op welke wijze is de invulling van het beheer van FIU-Nederland door het KLPD?

Meerwaarde van de samenvoeging MOT en BLOM

De samenvoeging MOT en BLOM tot FIU-Nederland heeft meerwaarde. Deze meerwaarde is in kwantitatieve zin beperkt te onderbouwen, maar wordt in kwalitatieve zin door het overgrote deel van de FIU-Nederland en de stakeholders als zodanig ervaren.

Meerwaarde van de plaatsing van FIU-Nederland bij het KLPD

De meerwaarde van de plaatsing van FIU-Nederland bij het KLPD kan op basis van het evaluatieonderzoek niet worden vastgesteld. De plaatsing van FIU-Nederland bij het KLPD is echter wel een logische keuze, gezien de bijdrage aan de effectiviteit van de keten die vanuit deze plaats kan worden gerealiseerd. Door de plaatsing bij het KLPD bevindt FIU-Nederland zich dichtbij de opsporing, waarbij deze effectiviteit het best kan worden gerealiseerd. Deze meerwaarde is nog in mindere mate tot uiting gekomen, mede door de onduidelijkheden inzake de invulling van de beleidsmatige en beheersmatige taken en verantwoordelijkheden bij de eigenaren (de ministeries van Justitie en Financiën) en de beheerders (het ministerie van BZK en korpschef KLPD).

Wijze van invulling van het beheer door het KLPD

De huidige invulling van het beheer door het KLPD is grotendeels conform de wet- en regelgeving. De afwijking van wet- en regelgeving betreft de bevoegdheden voor aanstelling, verplaatsing, inschaling en bevordering van personeel.

Er is daarnaast veelvuldig discussie geweest over de invulling en dit heeft medegeleid tot onrust bij medewerkers van de FIU-Nederland.

Algemene bevindingen

Het beeld op grond van de bevindingen is dat gedurende de projectperiode sprake is geweest van rolonduidelijkheid over de verantwoordingslijnen, bevoegdheden en taken met betrekking tot het beheer en het beleid van de FIU-Nederland. Door partijen wordt onderschreven dat beleid en beheer in elkaar grijpen waardoor het soms moeilijk is een strikte scheiding te hanteren. Het opstellen van aanvullende maatregelen en waarborgen om deze scheiding te garanderen dient dan ook uiterst zorgvuldig te gebeuren. Partijen onderschrijven het belang om op korte termijn te komen tot een voorstel voor een definitief inrichtingsmodel van de FIU-Nederland waarbij rollen, verantwoordelijkheden en (wettelijke) taken helder zijn.

Op basis van de antwoorden op de hoofdvragen zijn door het onderzoeksbureau de volgende aanbevelingen gedaan:

Zo spoedig mogelijk een besluit te nemen tot de definitieve organisatievorm en plaatsing van de FIU-Nederland.

Tevens wordt in overweging gegeven om:

- Inzake het inzicht in de buffer, een gedragscode op te stellen waarin duidelijk is dat inzicht in de buffer door andere medewerkers dan de geautoriseerde medewerkers FIU-Nederland, in strijd is met de wettelijke vereisten.
- Inzake de huisregels KLPD, voor de FIU-Nederland uitzonderingen te maken voor de externe communicatie zoals bijvoorbeeld visitekaartjes, de website (inclusief het meldpunt voor melders) en de lay-out van FIU-Nederland documenten die opgesteld worden vanwege wettelijke vereisten en in opdracht van de eigenaren.
- Het functiehuis van KLPD voor de FIU-Nederland minder stringent toe te passen. Functiewaarderingen van functies binnen FIU-Nederland worden in afstemming met de eigenaren en beheerders vastgesteld.

Indien besloten wordt tot definitieve plaatsing bij het KLPD, nader onderzoek te doen naar de mogelijkheid tot plaatsing van de FIU-Nederland als dienst binnen het KLPD in plaats van als unit binnen een dienst.

Mogelijke voordelen van de positionering van FIU-Nederland als een dienst kunnen zijn:

- Een grotere gelijkwaardigheid tussen het Hoofd FIU-Nederland en het Hoofd DNRI, wat het overleg over en samenwerking in de keten ten goede kan komen.
- Ruimere mogelijkheden voor FIU-Nederland om zich meer zelfstandig en onafhankelijk buiten het KLPD te etaleren.
- Een stevigere rolverdeling bij beheersmatige beslissingen en beslissingen over het primaire proces.
- Uit oogpunt van efficiency kan worden overwogen de dienst FIU-Nederland gebruik te laten maken van de bedrijfsvoeringskolom van het concern KLPD.

Duidelijkheid te laten komen over wat verstaan wordt onder beleid en beheer en over de bijbehorende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (governance).

Hierbij kan gedacht worden aan de volgende hoofdlijnen:

- De eigenaar (de eigenaar bepaalt het beleid) (ministerie van Justitie, ministerie van Financiën en Openbaar Ministerie) is verantwoordelijk voor de effectiviteit binnen de keten, een efficiënte uitvoering van de werkprocessen, het budget (inclusief over- en onderschrijding van het budget) en het waarborgen van het voldoen aan de wettelijke vereisten.
- De uitvoerder (het Hoofd FIU-Nederland) heeft operationele verantwoordelijkheid voor de taakuitvoering, de bevoegdheid over de buffer (OT-VT-verklaring en autorisatie tot inzien buffer).
- De beheerder (ministerie van BZK en korpschef KLPD) draagt verantwoordelijkheid voor het faciliteren van het primair proces (onder andere de administratie, financieel en personeel, huisvesting, facilitaire zaken en werving en selectie) op basis van een dienstverlenings-overeenkomst voor het beheer (afgesloten met het Hoofd FIU-Nederland).

Te werken aan het opbouwen van het vertrouwen in FIU-Nederland (organisatievorm, plaatsing en presteren) door de FIU-Nederland zelf, de eigenaren en beheerders en door de internationale FIU's.

1.3 Personeelsbeleid

Zonder alle aspecten van het personeelsbeleid van de FIU-Nederland te bespreken volgen hieronder enkele belangrijke ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Verdiepen van kennis en expertise

De FIU-Nederland is zich zeer bewust van de noodzaak van goed opgeleid personeel. Door blijvend te investeren in deskundig personeel is de organisatie in staat kwalitatief waardevolle producten te leveren. Diverse medewerkers hebben in 2008 op hun functie gerichte opleidingen gevolgd en/of congressen bezocht. Ook is er geïnvesteerd in het breder in kunnen zetten van de diverse medewerkers, los van de pijler waarin zij formeel geplaatst zijn. Hiermee wordt de flexibiliteit van de organisatie en de bekendheid met elkaars processen vergroot en verbeterd.

Met betrekking tot het vacaturebeleid, blijft voor de FIU-Nederland bij het selecteren van nieuw personeel een aantal vereisten van belang, zoals de screening, maar ook opleiding en werkervaring spelen een belangrijke rol. Door boventaligheid is voor een aantal vertrokken medewerkers geen vervanging gezocht. Eind 2008 is de vrijgekomen functie van plaatsvervangend hoofd FIU-Nederland opengesteld. Deze functie zal naar verwachting in de eerste maanden van het nieuwe jaar worden ingevuld.

Ontwikkelingsgericht personeelsbeleid

Ook in 2008 is binnen de FIU-Nederland gewerkt volgens de principes van het "ontwikkelingsgericht personeelsbeleid (OPB)" instrumentarium zoals dat is ontwikkeld door het KLPD. Naar aanleiding van afspraken die medewerkers met hun leidinggevenden maken in de jaarcyclus van het OPB, krijgen medewerkers de gelegenheid om te investeren in hun eigen competenties. Dit naast de functiegerichte opleidingen. De diverse instrumenten binnen het OPB, zoals jaargesprek, persoonlijk ontwikkelingsplan (POP), competenties en individuele resultaatafspraken zijn gebruikt in de gesprekken tussen medewerkers en leidinggevenden. Bijna alle medewerkers van de FIU-Nederland hebben in 2008 een jaargesprek en/of POP-gesprek gevoerd met zijn of haar leidinggevende.

Investeren in Kwaliteit

In het kader van de ontwikkelingen binnen Politie Nederland om te komen tot een aantal basisvoorzieningen, hebben de medewerkers van FIU-Nederland in 2008 een opleiding gekregen om te kunnen werken in de "Basisvoorziening Opsporing".

TOEZICHT

meiden

FIU

opsporen

2 Ketensamenwerking

Samenwerken vraagt de moed om los te komen van het eigenbelang. Belangrijk is dat partners over de grenzen van hun eigen organisatie en discipline durven te kijken.

De mogelijkheden om de ketensamenwerking nog efficiënter en effectiever te organiseren liggen voor het oprapen.

De FIU-Nederland streeft ernaar de eigen activiteiten efficiënt te koppelen met andere organisaties en processen. Oog voor belangen van partijen en elkaars beperkingen zijn een voorwaarde om gezamenlijk op te trekken. Graag gaan we met u op zoek naar mogelijkheden de ketensamenwerking nog efficiënter en effectiever te organiseren!

2.1 Schakels in de keten

Elke schakel voegt waarde toe aan de keten als geheel. Maar wat zijn ketens eigenlijk? En hoe verhouden de schakels van de keten zich tot het beoogde resultaat?

Verbinden

Ketens bieden de mogelijkheid om verschillende activiteiten te verbinden in een samenhangend proces. Door ketenvorming worden efficiency en prestatievoordelen gerealiseerd. In een keten zijn organisaties beter in staat doelen te bereiken doordat zij gericht zijn op een overstijgend, maatschappelijk ketendoel.

‘Het voorkomen en bestrijden van witwassen en de financiering van terrorisme’ is een doel dat geen van de actoren afzonderlijk kan bereiken. Het is duidelijk dat krachtenbundeling – van toezicht tot en met opsporing, vervolging en ontneming – noodzakelijk is om effectief op te treden. Hier is dus sprake van een ketendoel.

Diverse opeenvolgende activiteiten en inspanningen (toezicht, melden, opsporen, vervolgen, veroordelen, ontnemen) dragen bij aan het bereiken van dit ketendoel. Dit wordt ook wel de handhavingsketen genoemd. Verschillende instanties dragen bij aan deze handhaving. Denk aan de toezichthouders, meldende instellingen, de (bijzondere) opsporingsinstanties, het OM en de rechtsprekende macht. In de executiefase (niet alleen strafoplegging, maar ook het ontnemen van crimineel vermogen) spelen het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM) en het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) een belangrijke rol.

Handhavingsketen Witwassen en terrorismefinanciering

2.2 Toezicht

Instellingen¹ die onder de meld- en identificatieplicht vallen, dienen de gegevens van hun cliënten en de verleende diensten op toegankelijke wijze vast te leggen en te bewaren. Toezichthouders zijn bevoegd bij deze instellingen controles uit te voeren op het (juist) naleven van de meldplicht, zonder dat sprake hoeft te zijn van een aanleiding en/of schending van de WWFT.

In het kader van het handhavingstoezicht hebben de toezichthouders specifieke bevoegdheden zoals sancties opleggen, vergunningen verlenen en intrekken, ontheffingen verlenen, voorschriften uitvaardigen en richtlijnen en algemene aanbevelingen geven. Ook hebben de toezichthouders interventiebevoegdheden zoals de aanwijzingsbevoegdheid en het inbrengen van bedingen.

De minister van Financiën heeft de volgende toezichthouders aangewezen om toe te zien op de naleving van de WWFT: de Autoriteit Financiële Markten (AFM), het Bureau Financieel Toezicht (BFT), De Nederlandsche Bank (DNB) en de Belastingdienst Holland Midden unit MOT-ordening.

Toezichthoudersoverleg

De FIU-Nederland neemt deel aan het periodieke, gezamenlijke toezichthoudersoverleg. Hier worden zaken die van gemeenschappelijk belang zijn besproken. Zo geeft de toezichthouder aan de melders nadere uitleg over het juist en volledig naleven van de meldplicht. Daarbij gaat het ook om de kwaliteit van de meldingen van ongebruikelijke transacties en dus om de kwaliteit van de input van de FIU-Nederland. Daarnaast kunnen toezichthouders aan meldplichtigen ook aanwijzingen geven over hun administratieve organisatie. Deze aanwijzingen hebben eveneens effect op de kwaliteit en de volledigheid van de ongebruikelijke transacties, die aan de FIU-Nederland gemeld worden. Naast het gezamenlijke toezichthoudersoverleg vindt ook geregeld bilateraal overleg plaats tussen de FIU-Nederland en individuele toezichthouders. In dat bilaterale overleg wordt bijvoorbeeld de ondersteuning besproken die de FIU-Nederland aan de toezichthouder kan bieden om gerichte controles te doen bij melders op het naleven van de meldplicht. Doel van deze bilaterale contacten is te komen tot een goede afstemming tussen toezicht enerzijds en het verwerken van de ongebruikelijke transacties anderzijds. Bovendien wordt in dit overleg (nieuwe) wet- en regelgeving besproken.

¹ Onder het begrip 'instellingen' zoals vermeld in de Wet ter voorkoming witwassen en financiering van terrorisme (WWFT) art 1 onder 1a, vallen tevens beroepsgroepen en natuurlijke personen.

Afkondiging coulanceperiode WWFT

De gezamenlijke toezichthouders hebben aangekondigd dat zij, tot uiterlijk 1 januari 2009, coulance zullen betrachten bij de handhaving van de uit de WWFT voortvloeiende regels inzake de nieuwe bepalingen uit de WWFT, onder de voorwaarde dat de instellingen er alles aan doen om zo spoedig mogelijk na 1 augustus 2008 doch uiterlijk 1 januari 2009 aan de desbetreffende regels te voldoen. De coulance ziet niet op de verplichtingen uit de Wid en de Wet MOT voor zover deze ongewijzigd zijn overgenomen in de WWFT. De versoepelingen die de WWFT introduceert voor de instellingen (o.a. tijdstip van identificeren, identificatie van binnenlandse en buitenlandse rechtspersonen) zijn direct van toepassing.

De Nederlandsche Bank (DNB)

FIU-Nederland streeft naar een optimale samenwerking met alle in de keten betrokken partijen. Daartoe behoort ook het contact met De Nederlandsche Bank (DNB). Structureel wordt drie keer per jaar overleg gevoerd tussen de FIU-Nederland en DNB. Op de agenda staan algemene zaken die van belang zijn voor een goede uitvoering van het toezicht. Indien noodzakelijk kan het meldgedrag van een specifieke melder worden besproken, omdat bijvoorbeeld de kwaliteit van melden onder de maat blijkt te zijn. Buiten dit structurele overleg weten de partijen elkaar ook tussentijds te vinden als er onderwerpen zijn die daartoe aanleiding geven.

Relatiedag banken

Een goed voorbeeld van optimale samenwerking in de keten was de relatiedag voor banken op 2 december 2008. Bij de organisatie van deze dag heeft FIU-Nederland zowel de toezichthouder DNB als de brancheorganisatie NVB betrokken. Naar verwachting zal deze samenwerking in de toekomst verder worden uitgebouwd.

Risk based

De bestrijding van witwassen en de financiering van terreur is in de Nederlandse wetgeving verankerd. De FIU-Nederland vormt daarbij de schakel tussen enerzijds de melders en anderzijds de opsporingsdiensten. Hoewel de bestrijding van witwassen al een groot aantal jaren onderdeel is van het Nederlandse strafrecht, is er niet altijd een eensluidende mening over de reikwijdte van het begrip witwassen. Valt fraude er nu wel of niet onder en zo ja, is er dan nog verschil tussen vormen van fraude? Het Nederlandse meldstelsel is hoofdzakelijk 'risk based' ingericht en daarvoor is een breed draagvlak nodig. Het bevordert de uniformiteit en daarmee de duidelijkheid.

Best practise

Bij de financiële instellingen worden dagelijks zo'n honderdduizend handelingen verricht. Het monitoren van al deze handelingen vergt een enorme inzet en kennis. Goede samenwerking met partners kan daarbij een aangename ondersteuning betekenen. De FIU-Nederland kan en wil daarbij zo'n partner zijn. Een organisatie die op basis van wederzijds vertrouwen met de meldende instellingen wil nadenken over de wijze waarop het beste witwas- en terreurtransacties gedetecteerd kunnen worden.

Beeldvorming rond transacties

Jaarlijks ontvangt de FIU-Nederland een groot aantal ongebruikelijke transacties. Bij elke transactie heeft de melder energie gestoken in de beoordeling of er bij die transactie sprake zou kunnen zijn van witwassen en/of financiering van terrorisme. Energie die het verdient om opvolging te krijgen. Maar niet altijd is het eenvoudig voor FIU-Nederland om vast te stellen waarom nu juist die transactie is gemeld en niet de wellicht vele tientallen andere door hetzelfde subject uitgevoerde transacties. Het simpele feit dat een bepaald bedrag wordt gestort dan wel wordt opgenomen, is voor een onderzoeker bij de FIU-Nederland moeilijk te koppelen aan witwassen of terrorismefinanciering. Als een onderzoeker bij de FIU-Nederland al moeite heeft om die vraag te beantwoorden, hoe zal een opsporingsambtenaar tijdens een strafrechtelijk onderzoek hier dan tegen aankijken? De melder zal daar zeker een duidelijker beeld bij hebben. De dringende wens van de FIU-Nederland is dan ook haar bij die beeldvorming te betrekken. Een duidelijke beeldvorming van waarom een transactie is gemeld, zal zeker bijdragen in de kwaliteit van een onderzoek bij de FIU-Nederland. Maar niet alleen bij de FIU-Nederland. Ook in het vervolg daarvan, als een dossier eenmaal als verdacht is doorgemeld, zullen daarvan de vruchten geplukt (kunnen) worden. Op het moment dat er keuzes gemaakt moeten worden, en die moeten er dagelijks gemaakt worden, zal de kwaliteit van de melding, van een dossier een zeer belangrijke rol spelen.

Behalve dat banken een overzicht hebben van hetgeen op een rekening plaatsvindt en wie er gemachtigd zijn op de rekening, hebben geldtransactiekantoren zicht op andere elementen die nauw verbonden zijn met witwassen of terreurfinanciering. Niet zelden kunnen geldstromen naar bepaalde gebieden verbonden worden met mogelijke gronddelicten als drugs, mensenhandel, mensensmokkel, voorschotfraude (oplichting 419-fraude). Belangrijk is ook hier het delen van de kennis. Waar bij banken het baliecontact met de klant zich tot een minimum beperkt, is het baliecontact juist het kenmerk van de geldtransactiekantoren. Juist door dat baliecontact, maar ook bij een nader onderzoek van gebruikte identi-

teitsdocumenten, kan en wordt identiteitsfraude vastgesteld. Behalve het vaststellen van de identiteit, kan nadrukkelijk kennis worden genomen van hetgeen zich in de directe omgeving van de balie afspeelt. Bekende verschijnselen zijn het verdelen van het geld over meerdere personen, klanten die hun naam, maar zeker hun adres niet weten alsmede geen flauwe notie hebben waar het geld van afkomstig is of waarvoor het bestemd is. Een extra belemmering voor de FIU-Nederland is dat in de gemelde transacties maar in een zeer beperkte mate goede identiteitsgegevens van het subject in het buitenland worden aangeleverd. Veelal wordt volstaan met een voornaam/-letter en de familienaam alsmede het land van herkomst en/of bestemming. Voor de FIU-Nederland is het daarbij moeilijk vast te stellen of een soortgelijke naam in het buitenland één en dezelfde persoon is, dan wel dat het verschillende personen zijn. De FIU-Nederland maakt op dat punt niet zelden gebruik van haar bevoegdheid om middels de zgn. artikel 17 WWFT bevraging alsnog die ontbrekende informatie te achterhalen. Niet zelden blijkt die informatie bij de providers van de money transfers wel aanwezig te zijn. Behalve dat een dergelijke actie zowel bij de FIU-Nederland als bij de onderhavige provider de nodige extra inspanning kost, werkt het vertragend en bevordert op voorhand niet het zo gewenste goede overzicht.

Dat een goede kwaliteit en informatie belangrijk zijn in elk stadium van een onderzoek zal voor iedereen duidelijk zijn. Partijen in de meldketen hebben hier elkaar meer dan nodig. Dat betekent ook voor de opsporingsdiensten. Een goede terugkoppeling van de onderzoeksresultaten, en met name welke rol de melderinformatie heeft gespeeld in een onderzoek, is noodzakelijk om de kwaliteit in de meldketen verder te bevorderen. Dat geldt niet alleen voor het onderzoek bij de FIU-Nederland, maar zeker ook bij de meldende instelling. Zij zijn het die uiteindelijk het eerste signaal geven op basis waarvan een verder onderzoek kan worden ingesteld. Belangrijk is hierbij niet alleen vertrouwen, maar ook de overtuiging dat we het zonder elkaar niet kunnen. Alleen een duidelijk gezamenlijk optreden van alle partijen, zal het de witwasser moeilijk kunnen maken, of zal een signaal kunnen afgeven op grond waarvan een terreur activiteit mogelijk tijdig wordt herkend.

Belastingdienst Holland Midden, Unit MOT-Ordening

De samenwerking tussen de FIU-Nederland en de toezichthouder belastingdienst Holland Midden, Unit MOT-Ordening, is in 2008 verder ontwikkeld. Diverse gesprekken zijn gevoerd over het optimaliseren van de samenwerking. Dit heeft geleid tot een aantal concrete afspraken. Zo zijn onder andere afspraken gemaakt met betrekking tot:

- gegevensuitwisseling;
- de aanpak van melders die mogelijk witwassen faciliteren;
- het organiseren van een melderdag voor autohandelaren;
- en de samenwerking met de branche-organisaties van makelaars.

MOT-Ordening is een actieve toezichthouder die bijdraagt in het geven van voorlichting en ondersteuning met betrekking tot de meldplicht. Zij geven een positieve bijdrage in gezamenlijke contacten naar de meldende instellingen met betrekking tot voorlichting en presentaties. Daarnaast is regelmatig overleg tussen MOT-Ordening en de FIU-Nederland over de interpretatie van de WWFT.

Gegevensuitwisseling

Mede op basis van de WWFT is meer informatie-uitwisseling mogelijk en is een en ander gestandaardiseerd. MOT-Ordening heeft in 2008 in totaal 45 verzoeken gedaan naar het meldgedrag. De FIU-Nederland vergelijkt de gegevens van de toezichthouder met de gegevens in MOTion, de database van de FIU-Nederland, zoals deze door de melder zijn aangeleverd. De FIU-Nederland controleert of de object- en subjectgegevens en de financiële handeling overeenkomen en volledig zijn gemeld. Tevens wordt gekeken of het aantal transacties overeenkomt en of de meldtermijn van twee weken in acht is genomen.

2.3 Melden

Diverse instellingen² zijn bij wet verplicht om een ongebruikelijke transactie te melden bij de FIU-Nederland die (mogelijk) te maken heeft met witwassen en/of de financiering van terrorisme. Een transactie is 'ongebruikelijk' wanneer deze voldoet aan één of meerdere meldindicatoren. Voor melders zijn de indicatoren een hulpmiddel om te bepalen of een transactie verband houdt met witwassen of het financieren van terrorisme. Een overzicht van de indicatoren is opgenomen in bijlage 4.

De ongebruikelijke transacties moeten onverwijld worden gemeld maar in ieder geval binnen veertien dagen nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie is vastgesteld. Melding is verplicht wanneer sprake is van een voorgenomen of een uitgevoerde transactie bij het verlenen van een dienst in de zin van de WWFT. Alle meldingen van ongebruikelijke transacties worden opgenomen in een zwaar beveiligde database; ook wel 'de buffer' genoemd. De buffer bestaat uit door de meldende instellingen beschikbaar gestelde privacy gevoelige informatie. Aangezien een ongebruikelijke transactie niet per definitie een verdachte trans-

2 *In navolging van Artikel 1 van Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme wordt gesproken over meldende 'instelling'.*

actie is, worden meldingen van ongebruikelijke transacties zeer vertrouwelijk behandeld. Alleen geautoriseerde medewerkers van de FIU-Nederland hebben toegang tot deze afgeschermd database. Het vertrouwelijk omgaan met ongebruikelijke transactie-informatie is een voorwaarde om samen te werken met de meldplichtige instellingen en buitenlandse FIU's.

Feedback

Voor de FIU-Nederland is een goede samenwerking met de meldende instellingen bijzonder belangrijk. Alleen met kwalitatief goede meldingen is snel en effectief onderzoek mogelijk naar eventuele betrokkenheid van personen bij witwassen of het financieren van terrorisme. Regelmatig vinden dan ook overleggen plaats met vertegenwoordigers van de meldende instellingen om de kwaliteit van de meldingen te verhogen. In dit kader informeert de FIU-Nederland instellingen over kenmerken die tot herkenning van risicovolle transacties kunnen leiden.

Strafrechtelijke vrijwaring

Op basis van de WWFT verkrijgen melders een wettelijke vrijwaring als zij een ongebruikelijke transactie melden. Op deze wijze kunnen ongebruikelijke transacties worden gemeld zonder dat melders daar strafrechtelijk op kunnen worden aangesproken. De vrijwaring heeft alleen rechtskracht wanneer de melding te goeder trouw en rechtmatig heeft plaatsgevonden. De wetgever heeft bewust gekozen tot het opnemen van deze vrijwaringclausule om melders te beschermen, indien zij melding doen van ongebruikelijke transacties die op verzoek van cliënten worden verricht of door cliënten zijn voorgenomen.

Civielrechtelijke aansprakelijkheid

Diegene die beroeps- of bedrijfsmatig een dienst verleent, en een verrichte of voorgenomen transactie heeft gemeld aan de FIU-Nederland zou door een cliënt civielrechtelijk kunnen worden aangesproken uit wanprestatie of onrechtmatige daad. Echter op basis van de WWFT is een melder niet aansprakelijk voor eventuele schade die voortvloeit uit een melding. In de WWFT is de civielrechtelijke aansprakelijkheid aangegeven in artikel 20. Er is wel een voorbehoud ingebouwd. Indien aannemelijk gemaakt wordt, dat gelet op de feiten en omstandigheden van het geval, in redelijkheid, niet tot een melding had mogen worden overgegaan.

Van ongebruikelijk naar verdacht

Onder verantwoordelijkheid van het hoofd van de FIU-Nederland kan een ongebruikelijke transactie verdacht worden verklaard. Dit kan op vier manieren:

- 1 Door ongebruikelijke transactie-informatie te matchen met bepaalde politiegegevens. Dagelijks vindt een automatische match plaats tussen nieuwe transactie-informatie en de 'Verwijzingsindex Recherche Onderzoeken & Subjecten' (VROS). Periodiek vindt een match plaats tussen alle geregistreerde ongebruikelijke transacties en het VROS, de zogenaamde rematch. Iedere ongebruikelijke transactie wordt door deze werkwijze onderzocht.
- 2 Na onderzoek verricht door de FIU-Nederland wordt de ongebruikelijke transactie veredeld en relevant geacht voor de opsporing.
- 3 Door een verzoek van de Landelijke Officier van Justitie witwassen, aan het hoofd van de FIU-Nederland, opsporingsinformatie uit een lopend onderzoek te matchen met ongebruikelijke transactie informatie³.
- 4 Naar aanleiding van een bevraging van een FIU in het buitenland.

Bewaartermijnen

Meldingen van ongebruikelijke transacties worden voor een periode van vijf jaar in de afgeschermd database bewaard. Na de periode van vijf jaar wordt de melding uit de database verwijderd. De door de FIU-Nederland verdacht verklaarde transacties worden via het Intranet Verdachte Transacties (IVT), een database met verdachte transacties⁴, ter beschikking gesteld aan de opsporingsautoriteiten. De bewaartermijn voor verdachte transacties is gesteld op 10 jaar.

2.4 Opsporen

De politiegegevens uit het IVT kunnen worden gebruikt voor de uitvoering van de politietaak en daaraan verwante taken die in de Wet Politiegegevens staan vermeld. Alleen geautoriseerden hebben toegang tot het IVT.

Bevragingen IVT toegenomen

In 2008 hebben (bijzondere) opsporingsdiensten meer gebruik gemaakt van verdachte transactie-informatie. De stijging van het gebruik is onder meer af te leiden uit het toegenomen aantal bevragingen van het IVT. In 2008 is een stijging te zien van 20% van het aantal bevragingen ten opzichte van 2007. Het aantal processen-verbaal dat is opgesteld op basis van verdachte transacties blijft nagevoeg gelijk.

³ Zie voor nadere toelichting LOvJ verzoek paragraaf 2.5.

⁴ Een in het IVT opgenomen verdachte transactie heeft de status van een 'politiegegeven' conform de Wet en Besluit Politiegegevens per 1 januari 2008. De verdacht verklaarde transactie hoeft nog niet verdacht te zijn in de zin van artikel 27 Wetboek van Strafvordering.

In de onderstaande grafiek zijn per opsporingsdienst alle IVT raadplegingen weergegeven. Ook is af te lezen hoe vaak een proces-verbaal (PV) is opgemaakt op basis van subject- of transactie-informatie.

Opsporingsdienst	2007				2008				↑↓
	Detail	PV	Rapport	Totaal	Detail	PV	Rapport	Totaal	
Rotterdam-Rijnmond	23.511	422	320	24.253	13.901	556	380	14.837	↓
KLPD	10.540	195	420	11.155	15.281	255	882	16.418	↑
Midden- en West-Brabant	4.505	37	102	4.644	6.762	41	129	6.932	↑
Utrecht	3.281	87	192	3.560	5.898	18	542	6.458	↑
Haaglanden	5.326	226	202	5.754	2.566	64	116	2.746	↓
Kennemerland	2.726	106	203	3.035	3.443	37	229	3.709	↑
Flevoland	3.108	13	261	3.382	3.132	16	205	3.353	↓
KMar	1.665	40	179	1.884	3.957	51	406	4.414	↑
Zuid-Holland-Zuid	2.287	7	164	2.458	3.004	78	69	3.151	↑
Noord-Holland-Noord	1.558	112	69	1.739	3.131	114	85	3.330	↑
Groningen	1.721	22	26	1.769	2.922	86	88	3.096	↑
BOOM	0	0	0	0	4.765	2	5	4.772	↑
Amsterdam-Amstelland	1.389	11	33	1.433	3.215	68	51	3.334	↑
Gelderland-Midden	1.054	35	389	1.478	1.857	37	943	2.837	↑
FIOD	1.513	0	0	1.513	2.564	0	0	2.564	↑
Hollands Midden	1.592	110	304	2.006	1.316	42	319	1.677	↓
Brabant-Noord	1.456	4	259	1.719	1.687	14	239	1.940	↑
Zeeland	628	9	253	890	1.569	12	855	2.436	↑
Noord- en Oost-Gelderland	838	58	251	1.147	1.295	11	623	1.929	↑
Twente	767	36	191	994	1.266	60	321	1.647	↑
IJsselland	924	30	180	1.134	1.115	38	344	1.497	↑
Zaanstreek-Waterland	1.220	43	136	1.399	958	121	81	1.160	↓
Limburg-Zuid	1.397	42	46	1.485	658	22	108	788	↓
Friesland	866	7	247	1.120	635	3	401	1.039	↓
Brabant-Zuid-Oost	761	13	95	869	805	38	34	877	↑
Drenthe	671	15	14	700	740	44	32	816	↑
Limburg-Noord	420	10	92	522	831	3	25	859	↑
SIOD	402	140	22	564	265	3	120	388	↓
NR-Midden Nederland	233	4	14	251	368	7	10	385	↑
Gelderland-Zuid	137	18	32	187	321	4	99	424	↑
Gooi En Vechtstreek	166	0	93	259	161	1	103	265	↑
Eindtotaal	76.662	1.852	4.789	83.303	90.388	1.846	7.844	100.078	

- Detail: een gebruiker heeft subject- of transactie-informatie opgevraagd en on-screen bekeken.
- Rapport: een gebruiker heeft subject- of transactie-informatie opgevraagd en een rapportage hiervan opgemaakt. Een rapportage kan als bijlage in een proces-verbaal worden opgenomen.
- PV: een gebruiker heeft subject- of transactie-informatie opgevraagd en hier direct een proces-verbaal (PV) van opgemaakt.

BIBOB

De FIU-Nederland is betrokken bij onderzoeken door het Bureau Bevordering Integriteit Beoordelingen Openbaar Bestuur (BIBOB) van het Ministerie van Justitie. In het jaar 2008 heeft de FIU-Nederland 282 verzoeken uitgevoerd inzake de Wet BIBOB. Normaal gesproken kan verdachte transactie-informatie alleen voor strafrechtelijke doeleinden worden gebruikt. In het belang van de preventie van bestuurlijke betrokkenheid bij criminaliteit is in het kader van de wet BIBOB een uitzondering gemaakt. Daarbij wordt steeds de zorgvuldige afweging gemaakt of het verstrekken van informatie de opsporing niet schaadt.

FIOD-ECD

FIU-Nederland verstrekt standaard inlichtingen over verdachte transacties aan de FIOD-ECD. De bij de Belastingdienst aanwezige informatie over ongebruikelijke transacties wordt door tussenkomst van de FIOD-ECD ter kennis gebracht van de FIU-Nederland. In 2008 zijn in dit verband 910 individuele bevestigingen bij de Belastingdienst gedaan.

Een drietal specifieke projecten markeren de samenwerking met de FIOD-ECD. Het project Trade Based Money Laundering is in 2008 voortgezet en zal naar verwachting in het eerste halfjaar van 2009 worden afgerond. Het project richt zich op het analyseren van goederenstromen in samenhang met de daarbij behorende geldstromen. Dit wordt uitgevoerd in samenwerking tussen het Douane Informatie Centrum (DIC), FIOD-ECD, en het Joint Research Centrum van de Europese Unie.

In 2008 zijn twee gemeenschappelijke projecten gestart: 'Car Jack' en 'Witte Loper' waarbij FIU-informatie uitsluitend als startinformatie is gebruikt. Het project 'Car Jack' richt zich op ongebruikelijk, niet verklaarbaar autobezit. Hiertoe zijn door de FIU-Nederland - in samenwerking met de bij haar gedetacheerde FIOD-ECD liaison - een aantal transacties betreffende de contante aanschaf van personenauto's geselecteerd. Deze informatie is ter beschikking gesteld aan het specifiek voor de bestrijding van witwassen opgerichte opsporingsteam bij de FIOD-ECD Haarlem.

Het project 'Witte Loper' betreft een samenwerkingsverband met de FIOD-ECD Amsterdam gericht op verdachte transacties van personen die in een korte tijd veelvuldig zogenaamde money transfers uitvoerden. In 2009 hebben, onder leiding van het Functioneel Parket (FP), hiertoe diverse doorzoekingen alsmede aanhoudingen plaats gevonden.

2.5 Vervolgen

Er bestaat een speciale band tussen de FIU-Nederland en de Landelijk Officieren van Justitie (LOvJ's) die belast zijn met de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. De LOvJ's zijn werkzaam bij het Functioneel Parket (FP) en vertegenwoordigen binnen de FIU-Nederland het bevoegd gezag over de opsporing. Samen met de overige leden van het managementteam van de FIU-Nederland zijn de LOvJ's verantwoordelijk voor een efficiënt gebruik van ongebruikelijke en verdachte transacties. Efficiënt gebruik betekent onder andere: het juist, rechtmatig en in zoveel mogelijk strafrechtelijke onderzoeken benutten van transactie-informatie. Om het gebruik van transactie-informatie te stimuleren voorziet de FIU-Nederland (bijzondere) opsporingsdiensten van kwalitatief hoogwaardige producten, zowel op aanvraag als op eigen initiatief.

LOvJ verzoek

Net als het hoofd van de FIU-Nederland kan de LOvJ op verzoek van de politie, maar ook van ambtsgenoten, onderzoek laten doen naar mogelijke ongebruikelijke transacties van criminelen tegen wie een onderzoek loopt. Als dergelijke transacties inderdaad voorkomen in de database van de FIU-Nederland kunnen deze na goedkeuring van het hoofd FIU-Nederland 'verdacht' worden verklaard. De verdachte transacties kunnen vervolgens als zodanig worden doorgemeld aan de verzoekende opsporingsautoriteit. Ten opzichte van 2007 is, totaal gezien, inclusief andere (bijzondere) opsporingsdiensten in 2008 een lichte daling waar te nemen van 2% van het totale aantal LOvJ verzoeken. Het aantal transacties, dat als verdacht is doorgemeld aan de opsporingsautoriteiten op basis van een LOvJ verzoek is in 2008 gedaald met 7 %.

Versterking

In 2008 is de opsporingscapaciteit voor de witwasbestrijding versterkt bij de FIOD-ECD. Twee operationele teams van ieder 15 medewerkers in Haarlem en Amsterdam zijn geformeerd. Deze extra capaciteit is verstrekt aan de FIOD-ECD voor het opwerken van witwaszaken. Ook is de personele capaciteit bij het kenniscentrum witwassen van de FIOD-ECD uitgebreid. De LOvJ heeft het bevoegd gezag over deze extra opsporingscapaciteit.

Vastgoed

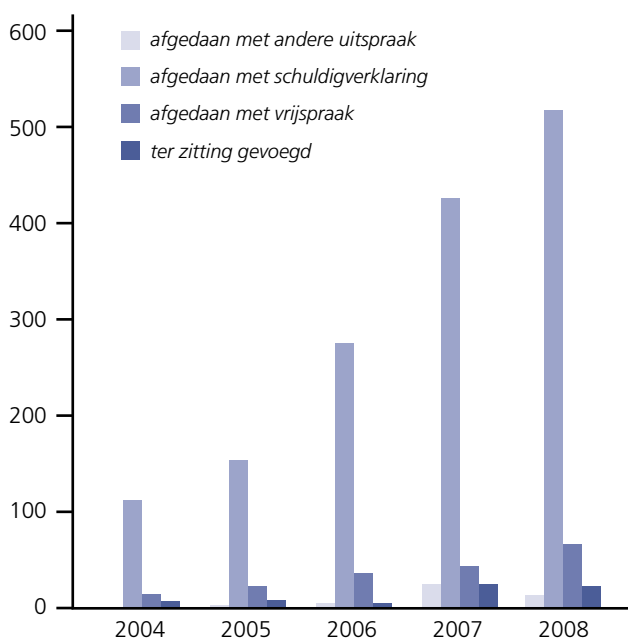
Alle door de liaison van de FIOD-ECD aangeleverde verdachte transacties aangaande onroerend goed worden in samenspraak met het OM bij de FIOD-ECD in Amsterdam geanalyseerd. Voor 2009 zal een meer intensieve samenwerking worden gezocht met het vastgoed Intelligence center (VIC).

2.6 Veroordelen

Het Openbaar Ministerie heeft op 1 maart 2008 haar aanwijzing witwassen vastgesteld. Deze zal gelden tot en met 29 februari 2012. Het doel van de aanwijzing is om meer over te gaan tot de opsporing en vervolging van witwassen. Dit sluit aan op de prioriteiten van het Kabinet. Vanuit de FIU-Nederland draagt de LOvJ gericht bij om de aandacht van de opsporing meer te richten op de financiële invalshoek bij misdaadbesteding. Het OM stuurt de opsporingsonderzoeken waarbij financiële transactie-informatie is opgenomen en brengt deze zoveel mogelijk aan ter vervolging. In 2008 werden in het totaal 620 witwaszaken aangebracht ter vervolging. Hiervan zijn 516 zaken geëindigd in een strafoplegging.

In onderstaand diagram is te zien dat de progressieve tendens die vanaf 2004 is gestart zich voortzet ook in 2008.

AANTAL UITSPRAKEN VANAF 2004

2.7 Ontnemen

Money is the oxygen of crime

De criminele winsten die voortkomen uit het plegen van zware misdrijven, moeten effectief en efficiënt worden ontnomen. De drijfveer van criminelen is namelijk vrijwel altijd financieel gewin. De activiteiten van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) en het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM) richten zich op het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel van criminelen onder het motto 'Misdada mag niet lonen'.

Het Centraal Justitieel Incasso Bureau

Om het door misdada verkregen voordeel daadwerkelijk te kunnen innen, is alle beschikbare informatie van de verschillende ketenpartners nodig. De FIU-Nederland en het CJIB hebben elkaar dan ook gevonden als partner. Het CJIB wil graag aangesloten worden op het IVT en meent dat daartoe een besluit van de Minister van Justitie moet worden genomen dat CJIB-ers aanwijst als buitengewoon opsporingsambtenaar. Dit Besluit is op 11 september 2008 (Strct. Nr. 176) gepubliceerd en kort hierna werden de IVT aansluitingen een feit. Op grond van de op 1 januari 2008 van kracht geworden Wet en het Besluit Politiegegevens heeft het CJIB zelf ook toegang tot politiegegevens. Het CJIB werkt niet alleen samen met de FIU-Nederland maar heeft ook een bijzondere band met het BOOM.

Het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM)

Het BOOM heeft als drie voornaamste taken: het wederrechtelijk verkregen vermogen van de verdachte crimineel te ontnemen, kennis & expertise van het ontnemen binnen het OM en onder de justitiële ketenpartners te verspreiden, en om nationaal en internationaal conservatoir beslag te beheren.

Het BOOM richt zich vooral op complexe ontnemingszaken waarbij de verwachting bestaat een substantieel crimineel vermogen te ontnemen. Daarbij wordt een drempel gehanteerd van € 100.000 of meer aan crimineel voordeel. Diverse werkzaamheden vinden plaats in zogenaamde multidisciplinaire teams. Deze teams bestaan uit officieren van justitie, forensisch accountants, civiel juristen, internationaal adviseurs, parketsecretarissen, vermogenstraceerders, beslagbeheerders en een ondersteunende administratieve staf. In samenwerking met het CJIB (Centraal Justitieel Incasso Bureau), is in 2008 in totaal € 23,4 miljoen aan crimineel vermogen geïncasseerd.

Om de omvang vast te stellen van het crimineel vermogen en (beter) te achter-

halen waar dat vermogen is ondergebracht, is in 2008 een samenwerkingsconvenant opgesteld tussen het BOOM en de FIU-Nederland.

Met het ondertekenen van het samenwerkingsconvenant is deze samenwerking formeel bekrachtigd. Dat convenant vervangt eerdere overeenkomsten en is in werking getreden op 5 juni 2008. In het samenwerkingsconvenant zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- het binnen de wettelijke kaders analyseren, veredelen en verdacht verklaren van ongebruikelijke transacties door de FIU-Nederland op basis van (onder meer) door het BOOM ter beschikking gestelde gegevens.
- het uitwisselen van gegevens, binnen de wettelijke kaders, betreffende verdachte transacties voor ontnemingsmaatregelen ten behoeve van het OM. In het bijzonder met betrekking tot het detecteren van vermogen en/of vermogensbestanddelen in het kader van lopende onderzoeken, een opgelegde, of nog op te leggen ontnemingsmaatregel.

Tegen het einde van ieder jaar vindt een evaluatie plaats door de directeur van het BOOM, het Hoofd van de FIU-Nederland en de Landelijke officier van justitie verbonden aan de FIU-Nederland. Dan worden de uitvoering, de werking en de resultaten van deze samenwerkingsovereenkomst geëvalueerd, en indien nodig bijgesteld.

3 Praktijkvoorbeelden

Bij diverse onderzoeken in binnen- en buitenland is informatie van de FIU-Nederland zeer waardevol gebleken. Aan de hand van inspirerende praktijkvoorbeelden wordt duidelijk hoe deze informatie een weg heeft gevonden naar diverse opsporingsonderzoeken. Naast het ondersteunen van opsporingsonderzoeken wordt informatie ook ingezet als 'financial intelligence'. Financiële informatie wordt dan gebruikt als sturingsinformatie en als middel om relaties tussen personen vast te stellen. Het gebruik van 'financial intelligence' is met name van belang bij het detecteren en bestrijden van terrorismefinanciering.

3.1 Proliferatie

Vervolgving verdachte om nucleaire handel (3 mei 2004)

Justitie vervolgt Henk Slebos, de Nederlandse studievriend en handelspartner van de Pakistaanse Abdul Qadeer Khan voor levering van diverse strategische goederen aan Pakistan. Het gaat om goederen die gebruikt kunnen worden voor het fabriceren van chemische of nucleaire wapens. Een deel van de verboden leveranties zijn strategische goederen die niet mogen worden geëxporteerd. Verder zou hij zogenoemde 'dual-use-goederen' exporteren die zowel een civiele als militaire toepassing kennen. Ook een grondstof voor het gifgas mosterdgas zou zonder vergunning uitgevoerd zijn. In 1985 werd hij ook al eens veroordeeld voor verboden handel met Pakistan. De rechtbank veroordeelt hem op 16 december 2005 tot 12 maanden gevangenis waarvan 8 maanden voorwaardelijk voor het meermalen exporteren van goederen zonder exportvergunning. Slebos gaat in hoger beroep, waarvan de eerste zittingsdag op 18 september 2007 is, en dan verdaagd wordt tot 15 december 2008 om extra getuigen op te roepen.

Nederlandse zakenman veroordeeld voor illegale handel Pakistan (30 januari 2009)

Het Amsterdamse Gerechtshof veroordeeld Henk Slebos in hoger beroep tot 18 maanden gevangenisstraf, waarvan 6 voorwaardelijk, en een boete van 135.000 euro. Slebos krijgt de straf (hoger dan in eerste instantie) voor de illegale export van proliferatiegevoelig materiaal naar Pakistan. De Noord-Hollandse zakenman heeft er nooit een geheim van gemaakt meegeholpen te hebben aan de Pakistaanse atoombom. Zijn studievriend Abdul Qadeer Khan stal in het begin van de jaren zeventig geheimen bij de verrijkingsfabriek in Almelo. De strafzaak begon in 2004.

Wettig en overtuigend

De FIU-Nederland heeft in 2004 verdachte transactie-informatie aangeleverd op grond waarvan het onderzoek een nieuwe impuls heeft gekregen. Er werd namelijk bewijs aangetroffen van enkele tot dan toe onbekende leveringen van goederen die bestemd waren voor gebruik bij het ontwikkelen van nucleaire brandstof voor kernwapens. Nationaal en internationaal bezien is dit een van de weinige strafzaken waarbij daadwerkelijk een verdachte is veroordeeld voor het leveren van verboden goederen aan de Pakistaanse atoomspion Abdul Qadeer Khan.

3.2 La Cuenta

Naar aanleiding van een aantal voorlichtingsessies bij recherche afdelingen van wijkteams in de politieregio Haaglanden is eind 2007 het project 'La Cuenta' gestart. Dit project richt zich op het detecteren en opsporen van subjecten die zich bezighouden met witwassen binnen het bewakingsgebied van het wijkteam Hoefkade. Het gebied kenmerkt zich doordat er veel bewoners van allochtone afkomst met de Nederlandse nationaliteit woonachtig zijn.

Top X

Door de FIU-Nederland is een Top X⁵ samengesteld van personen die veel financiële transacties verrichten vanuit Nederland naar voornamelijk bronlanden van verdovende middelen (cocaïne) zoals Colombia, de Dominicaanse republiek en de Nederlandse Antillen. De personen binnen de Top X verrichtten ieder over een periode van 1 tot 3 jaar voor meer dan € 100.000 aan transacties. Door de FIU-Nederland werden startprocessen-verbaal opgemaakt met daarin o.a. vermeld transactie-informatie, witwasindicatoren en belastinginformatie. Aan de hand van deze informatie zijn tot en met december 2008, 21 aanhoudingen verricht terzake artikel 420 bis van het Wetboek van Strafrecht. Deze 21 personen zijn verantwoordelijk voor een totaal bedrag aan money transfers en/of wisselingen buitenlandse valuta van € 2.248.000 over een aantal jaren gepleegd. Met behulp van standaard vragenformulieren werden de verdachten gehoord waarna veelal een inbewaringstelling volgde. In weinig zaken deden de verdachten uitspraken over hun opdrachtgevers. Men verdiende gemiddeld tussen de € 50,- en € 100,- per verrichte transactie. De meeste verdachten werden, afhankelijk van het bedrag aan transacties en de actualiteit van plegen veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 2 tot 6 maanden.

5 *Top X: bestaat uit personen die verantwoordelijk zijn voor het merendeel van verdachte transacties binnen een geografisch gebied.*

3.3 Bij verstek veroordeelde crimineel op het spoor

Een Zweeds subject verblijft in Nederland en wordt gemeld als ontvanger van money transfers. De money transfers worden door verschillende personen vanuit Zweden naar hem verstuurd. De FIU-Nederland heeft deze personen nader onderzocht. Middels een 'Artikel 17' bevraging zijn de volledige personalia achterhaald van de subjecten die de money transfers verstuurd. Meer informatie was niet voorhanden bij de meldende instelling. Om beter zicht te krijgen op de betrokken subjecten zijn deze bevraged bij de Zweedse FIU. Deze verstrekte specifieke informatie over de ontvanger van de money transfers. Het betrof een in Zweden bij verstek veroordeelde crimineel.

Internationale samenwerking

De FIU-Nederland heeft de ongebruikelijke transacties mede op basis van de informatie uit Zweden verdacht verklaard. De verdacht verklaarde transacties zijn vervolgens doorgegeven aan de bevoegde opsporingsautoriteiten. Door het verstrekken van de bij de FIU-Nederland aanwezige belastende transactie-informatie heeft de Zweedse FIU kennis gekregen van de contacten die de crimineel in Zweden had. Daarnaast heeft de Zweedse FIU belangrijke aanwijzingen ontvangen over de mogelijke verblijfplaats van de 'ondergedoken' crimineel.

3.4 Roofbuit pinfraude richting Al-Qaeda

Bron: telegraaf.nl

Betaalautomaten voor creditcards en pinpassen worden tegen het licht gehouden wegens een grootscheepse internationale fraude waarbij gegevens van kaarthouders verdwijnen naar Pakistan. De verdachte apparatuur is op de markt gebracht in Nederland, België, Engeland, Ierland en Denemarken. In Engeland zijn naar schatting al tientallen miljoenen ponden van argeloze consumenten buitgemaakt via gemanipuleerde apparatuur in diverse warenhuizen. In totaal bedraagt de schade in Europa mogelijk zo'n 100 miljoen euro. De National Security Agency in de VS houdt de zaak naar verluidt nauwlettend in de gaten vanwege mogelijke banden met moslimextremisten in Pakistan. Kaartgegevens blijken te zijn doorgesluist naar de Pakistaanse stad Lahore, een broedplaats van Al-Qaeda.

De Amerikaanse contraspionage-chef dr. Joel Brenner heeft de Europese landen gewaarschuwd voor de nog nooit eerder vertoonde fraude.

Meten is weten

Door de FIU-Nederland is onderzoek gedaan om vast te stellen of deze fraude zich ook in Nederland manifesteerde. Naast de risico's op terrorismefinanciering zou de grootschalige fraude een aantasting betekenen van het vertrouwen van het publiek in het financiële betalingsverkeer. Onderzoek heeft uitgewezen uit dat geen incidenten in Nederland hebben plaatsgevonden.

3.5 Verdachte transacties in de prostitutie

Door toedoen van twee uit Hongarije afkomstige verdachten werden tien Hongaarse vrouwen in Nederland te werk gesteld als prostituee. Nagenoeg al het door de vrouwen verdiende geld verdween in de zakken van de twee verdachten. Uit aangiftes, getuigenverklaringen en de inbeslaggenomen administratie werd het aanvankelijke vermoeden bevestigd dat beide verdachten zich de revenuen van de prostitutie wederrechtelijk hadden toegeëigend. In een jaar tijd bleek het te gaan om meer dan 1 miljoen euro.

Smurfen

In het kader van het financieel onderzoek zijn de verdachte transacties ten name van de verdachten en ten name van de slachtoffers door het betreffende opsporingsteam opgevraagd middels een LOVJ verzoek bij de FIU-Nederland. Hieruit bleek dat door middel van moneytransfers veel geld naar het thuisland Hongarije werd overgemaakt. Naar aanleiding van de verdacht doorgemelde transacties is op grond van artikel 126nd van het wetboek van strafvordering door het opsporingsteam nadere informatie opgevraagd bij Western Union. Hierdoor is informatie omtrent de naam, adres en woonplaats van de begunstigden achterhaald. Ook bleek dat diverse transacties beneden de meldgrens uitgevoerd waren, het zogenaamde smurfen. Het onderzoek maakte duidelijk dat een bedrag van ruim € 250.000 via moneytransfers was overgemaakt naar een groep van familieleden en naaste vrienden. De verdachten deden dit niet zelf maar lieten dit door de slachtoffers doen. De begunstigden zijn gehoord en beriepen zich of op hun zwijg- of verschoningsrecht, dan wel verklaarden zij dat het geld aan de ouders van de slachtoffers overhandigd was. Uit de verklaringen van de getraceerde ouders bleek dat zij van de begunstigden nimmer geld hadden ontvangen.

Dankzij de verdachte transacties en de aanvullende informatie van Western Union kon een groot deel van de geldstromen in dit onderzoek inzichtelijk gemaakt worden. Het zuur verdiende geld is dus nooit terechtgekomen bij degenen voor wie het bestemd was: de prostituees. Zij zijn door deze handelswijze het slachtoffer geworden.

3.6 Full operational lease

Een onderzoeksteam van de Bovenregionale Recherche Noord- en Oost-Nederland, onder leiding van het Openbaar Ministerie in Zwolle-Lelystad, bracht strafbare feiten aan het licht rond de garage- en autoleasebedrijven. In deze zaak zijn twee mannen aangehouden die verdacht werden van witwassen, oplichting, verduistering, valsheid in geschrifte en deelname aan een criminele organisatie. Voor dit onderzoek werden, gelijktijdig met deze aanhoudingen, zoekingen verricht in twee bedrijfspanden en zes woningen, annex bedrijfspanden. Daarbij werden voornamelijk boekhoudingen en administraties van de betrokken bedrijven in beslag genomen, alsmede een aantal voertuigen. Na onderzoek van de inbeslaggenomen documenten worden meerdere aanhoudingen verwacht.

De verdachten gingen als volgt te werk.

Met extern geld kochten ze, op naam van hun eigen autobedrijf X, dure auto's. Deze voertuigen werden daarop ondergebracht bij verschillende leasemaatschappijen op basis van operationele lease. (full) Operationele lease is een leasevorm waarbij het leasebedrijf de auto in kwestie koopt, betaalt en in eigendom krijgt, maar ook het kenteken op naam van het leasebedrijf staat.

De voertuigen van autobedrijf X werden doorgeleased aan derden (met lease/huurbetalingen aan het autobedrijf X). Daarbij sloot autobedrijf X op eigen naam leasecontracten af met andere leasemaatschappijen ten behoeve van personen die niet aan de acceptatievoorwaarden van de leasemaatschappij zouden kunnen voldoen en/of niet bekend wilden worden bij de leasemaatschappij. Feitelijk was er dus sprake van een zogenaamde afschermingsconstructie waarbij de gebruiker van het voertuig buiten beeld van overheid en anderen konden blijven. De lease/huurpenningen werden contant betaald aan autobedrijf X.

Met extern geld leasden beide mannen, onder hun firmanaam, auto's bij een leasebedrijf. Dat bedrijf leasde deze auto's - te goeder trouw - weer via hen, als tussenpersoon, aan personen die normaliter niet aan de acceptatievoorwaarden van reguliere leasebedrijven voldoen of aan lieden die hun naam niet bij leasemaatschappijen bekend willen maken. Veelal betroffen dit dan ook personen uit het criminele circuit die het aangehouden tweetal van geld voorzagen. Het ging hierbij voornamelijk om auto's uit het duurderde segment (BMW en Porsche). Daarnaast werden geleasede auto's, die door de gebruikers waren ingeleverd bij hun tussenpersoon (de beide verdachten), niet bij de leasemaatschappij (de feitelijke eigenaar) teruggebracht. De niet ingeleverde auto's werden daarna doorverkocht of onderverhuurd/ geleased. Ook werden kentekens van deze, niet terugbezorgde auto's, overgeschreven van de leasemaatschappij naar kopers. Van de

aan leasemaatschappijen geleverde auto's, werden hogere dagwaarden en actuele leeftijden gefingeerd. Auto's werden 'omgekat' en van andere kentekens voorzien, waarbij soms meerdere auto's met hetzelfde kenteken rondreden. Daarnaast werden nieuwe auto's besteld voor leasebedrijven. Hiervoor werd geld ontvangen en vervolgens werden de bestelde wagens niet afgenomen. Het ontvangen geld verdween in de zakken van de verdachten of hun ondernemingen.

Aan dit onderzoek heeft de FIU-Nederland bijgedragen door het beschikbaar stellen van transactie-informatie (VT's), het aanreiken van witwastypologieën en het toetsen van LOvJ-verzoeken.

Eén van de benadeelde leasemaatschappijen K deed aangifte van verduistering van 18 auto's, met een gezamenlijke waarde van € 1.078.000. Van deze auto's zijn inmiddels 5 auto's terecht. Uit informatie bleek dat de voertuigen die door autobedrijf X waren bemiddeld vooral in gebruik waren bij (Amsterdamse) criminelen en dat de huurpenningen door A contant werden geïnd. Voor leasebedrijven is dit hoogst ongebruikelijk en het vermoeden bestond daarom ook dat er naast afscherming tevens sprake was van het witwassen van geld.

Voorts bleek dat de betalingen die door autobedrijf X werden ontvangen voor een deel niet werden afgedragen aan de leasebedrijven Y en Z en dat de voertuigen in veel gevallen werden verduisterd. Het leasebedrijf Y heeft in dat verband aangifte gedaan van verduistering van 37 voertuigen met een schade van ruim € 800.000 en ook leasebedrijf Z en Bank C deden aangifte voor verduistering van 23 voertuigen met een schade van € 500.000.

3.7 Turkse liefdadigheidsfraude in Duitsland

In september 2008 werden twee in Duitsland wonende Turken veroordeeld voor het frauduleus inzamelen van geld voor een liefdadigheidsinstelling. Volgens het Turkse persbureau Hurriyet sprak de Duitse aanklager van de grootste liefdadigheidsfraude ooit in Duitsland. Benadeelden waren Turkse immigranten, die veronderstelden dat hun donatie ten goede kwam aan liefdadigheid in hun thuisland.

Uitwisseling belastende informatie

De FIU-Nederland deed onderzoek naar de liefdadigheidsinstelling nadat een financiële instelling transacties had gemeld onder de '211' indicator⁶.

6 *Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.*

Aangetoond werd dat de verdachte Duitse non-profitorganisatie in Nederland rekeningen had lopen, waarover een bedrag van € 1.600.000,- was verplaatst. Volgens de Duitse aanklager hadden de veroordeelden contact met een criminele organisatie in Turkije, die nauwe banden onderhield met de regerende politieke partij, de AKP.

3.8 Skimming

Naar aanleiding van een tip over de aanwezigheid van een hennepplantage is een inval gedaan in een woning in Amsterdam. De woning werd bewoond door vijf personen van Roemeense afkomst. Tijdens de inval hebben de bewoners een tas met € 58.000 weggegooid en een laptop bij de bovenburen op het balkon achtergelaten. Uit onderzoek bleek dat op de laptop paspoortgegevens waren opgeslagen.

In een verder stadium van het (opsporings)onderzoek ontstond het vermoeden dat de groep Roemenen zich bezig hield met skimming activiteiten. Hun werkwijze was als volgt: de door middel van skimming verkregen data wordt door email of telefoon doorgegeven aan personen die in het buitenland verblijven. Deze pinnen vervolgens geld en sturen dit met een money transfer terug naar Nederland. Hier wordt het geld gecashd door personen die gebruik maken van valse documenten. De in Nederland verblijvende Roemenen sturen vervolgens deze gelden door naar Roemenië. Later is gebleken dat de door skimming verkregen data ook werd verkocht aan buitenlandse partijen.

Relatienetwerk

Op basis van onderzoek door de FIU-Nederland werd duidelijk dat de bewoners in relatie stonden tot personen waarvan al eerder verdachte transacties aan de opsporingsdiensten waren verstrekt. Van deze subjecten is bekend dat zij in het verleden valse documenten gebruikten bij het cashen van money transfers uit onder andere Amerika, Frankrijk en Australië. De adressen op deze valse documenten kwamen in veel gevallen overeen met de adressen die door de Roemenen werden gebruikt. Informatie over verdachte transacties, aangevuld met overige financiële informatie is gebruikt voor in het kaart brengen van het relatienetwerk, het aantonen van het gebruik van valse identiteitsbewijzen door de criminele organisatie, het inzichtelijk maken van de geldstroom binnen de criminele organisatie en als bewijslast voor overtreding van artikel 140 en artikel 420 bis van het Wetboek van Strafrecht.

Aanhoudingen

In bovenstaand onderzoek is de informatie van 257 verdachte transacties gebruikt. Het totaal aan verdachte transacties bedraagt € 1.049.278. Bij het uitvoeren van transacties zijn 77 valse identiteiten gebruikt. Tijdens de politieactie zijn 11 verdachten aangehouden, 4 voertuigen inbeslaggenomen en drie woningen doorzocht, waarbij vele materialen werden gevonden die voor skimming worden gebruikt.

3.9 Sprinkhaan

November 2007 startte de politieregio Gelderland-Midden het onderzoek Sprinkhaan. Dit betrof een strafrechtelijk (financieel) onderzoek naar (gewoonte)witwassen, gepleegd door een 34-jarige Nederlander van Marokkaanse afkomst, verder te noemen X. Deze persoon was betrokken bij diverse verdachte transacties. X leefde tot mei 2003 van een bijstandsuitkering, waarna hij een growshop opzette. Nadat de winst uitbleef besloot X in 2006 zijn zaak (op papier) te verkopen aan een persoon uit het crimineel circuit voor een opvallende hoge overnamesom. Verder viel X op door in de periode 2003 tot en met 2005 diverse panden te kopen in Roosendaal en Kesteren. Deze panden bleken hypothecair niet bezwaard te zijn.

In februari 2004 kocht X met vier andere Marokkanen voor ruim 1 miljoen euro een bedrijfspand dat later werd verbouwd en ingericht als garagebedrijf. Na de oprichting van een holding- en werkmaatschappij begon X in maart 2005 met de exploitatie van dit garagebedrijf. X leende aan de holdingmaatschappij € 750.000 en de holding leende op haar beurt een bedrag van € 600.000 aan de werkmaatschappij. Na structurele verliezen van de holding- en werkmaatschappij verkocht X in 2007 onder andere de bedrijfsvoorraad en de inventaris van het garagebedrijf voor € 450.000 aan een criminele vriend. Vanaf dat moment regelde X een fictief dienstverband bij een BV met een netto maandsalaris van € 8.500.

Verdachte geldstromen

Na een boekenonderzoek door de Belastingdienst in december 2005 zijn diverse ongebruikelijke transacties gemeld aan de FIU-Nederland met betrekking tot de financiering van onroerend goed door X. Naar aanleiding van vragen van de Belastingdienst, over de herkomst van de geïnvesteerde gelden, werden door X zeven leenovereenkomsten overgelegd. Volgens deze leenovereenkomsten leende X van zijn in Marokko wonende halfbroer in totaal € 1.660.000, zonder dat

hij (vanwege geloofsovertuiging) daarvoor rente hoefde te betalen. Voor deze verstrekte leningen waren door X geen zekerheden gesteld en vonden geen aflossingen plaats. Later bleek dat slechts twee van de zeven fictieve leenovereenkomsten in Marokko in het register ingeschreven stonden en dat het inkomen en vermogen van zijn halfbroer niet toereikend was om de omvang van deze leningen en aanzienlijke stortingen in vreemde valuta op zijn Marokkaanse bankrekeningen te verklaren.

Naast de informatie van de Belastingdienst beschikte de FIU Nederland tevens over verdachte transacties, die verband hielden met contante stortingen en opnamen. Deze transacties vonden plaats op de (zakelijke) rekeningen van X. Tevens werd duidelijk dat X aanzienlijke geldbedragen naar Spanje overmaakte. Zo bleek dat in januari en april 2006 door X en een crimineel contact van hem, verder te noemen Z, in totaal € 230.000 naar Spanje was overgemaakt. Aan de betreffende bankinstelling werd als reden opgegeven, dat X als begunstigde van dit geld in Spanje grond zou aankopen.

Marokkaanse hasj

Op basis van de verdachte transacties werd duidelijk dat X en zijn “vertrouwing” Z, al jaren betrokken waren bij de internationale groothandel in Marokkaanse hasj. Door de politie Gelderland-Midden in samenwerking met de FIOD-ECD is een strafrechtelijk (financieel) onderzoek ingesteld met als doel de herkomst van het vermogen van X te traceren. Hieruit bleek dat X contacten onderhield met zijn Marokkaanse leveranciers, alsmede met Marokkanen en Nederlanders, die vanuit Marokko en Spanje hasjtransporten regelden.

De puzzel valt in elkaar

Na het (voor)onderzoek en aan de hand van een gedegen planning zijn tijdens een grootschalige actiedag in Nederland, Spanje en Marokko op 27 locaties doorzoekingen en uitleveringen verricht. Hierbij is (conservatoir) beslag gelegd op onroerende goederen, exclusieve auto's (Ferrari, Bentley, BMW, MG en Audi) en banksaldi. De (over)waarde van de in beslaggenomen (on)roerende goederen bedroeg (alleen in Nederland) al ruim € 3.500.000.

Uit ingenomen bescheiden bleek dat door X en zijn rechterhand Z tussen 2006 en 2008 ruim 50.000 kg hasj was ingekocht. De omzet en contante ontvangsten in deze periode bedroeg ruim € 36.500.000. De criminele winsten werden door koeriers per auto c.q. vliegtuig overgebracht naar Marokko. Uit Marokkaanse bankrekeningen op naam van X en zijn halfbroer bleek, dat vanaf 2003 tot en met april 2008 daarop in totaal ruim € 15.000.000 contant gestort werd. Na

deze stortingen volgden bancaire overboekingen naar (derden)rekeningen van notarissen in Nederland c.q. naar privé- en zakelijke rekeningen van X in Nederland en Spanje. In Marokko werd beslag gelegd op twee panden en een perceel grond, waaronder een exclusief penthouse ter waarde van ruim € 1.000.000.

X kocht ook in Spanje onroerend goed middels financiering met (fictieve) onderhandse leningen (op papier) verstrekt door criminele contacten van X in Marokko. De (contante) geldstroom van X naar Spanje bedroeg in totaal ruim € 2.600.000. Een bedrag van € 1.000.000, werd later aangewend voor het verkrijgen van een fictieve lening van een Spaanse financieringsinstelling voor de aankoop van een sporthal in Nederland. In Spanje werd (conservatoir) beslag gelegd op diverse panden, een BMW X5 en banksaldi, totaal ten bedrage van € 1.500.000.

X bleek tevens Ultimate Beneficial Owner (UBO) te zijn van drie buitenlandse rechtspersonen (limiteds) in Guernsey, die beschikten over bankrekeningen in het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland. X kon, misbruik makend van de rechtsfiguur trust, als geldschieter schuil gaan achter deze buitenlandse rechtspersonen. X trad daarbij op als investeerder voor de verwerving van onroerend goed in Nederland en de bouw van drie exclusieve jachten in Turkije, ter waarde van € 7.400.000.

Aan het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Turkije zijn rechtshulpverzoeken gezonden. Uit de ontvangen onderzoeksresultaten bleek dat X in Zwitserland bankrekeningen liet openen door criminele contacten op naam van zijn Limiteds. Op deze rekeningen is vanaf augustus 2007 tot en met juni 2008 in totaal € 2.140.000 contant gestort. Daarnaast werd in maart 2008 voor de bouw van drie exclusieve boten in Turkije € 1.050.000 contant betaald. Na de doorzoekingen heeft X getracht zijn saldi op de Zwitserse bankrekeningen met medewerking van andere verdachten te vervreemden. Door de alertheid van de buitenlandse autoriteiten werd dit voorkomen. Hierdoor kon in Zwitserland beslag worden gelegd op circa € 1.300.000.

Twee vliegen in één klap

Uit de vermogensvergelijking over de periode 2003 – 2008 bleek dat X in relatie tot witwassen, ruim € 20.000.000 aan onverklaarbare uitgaven deed. Doordat bewust is gekozen voor een financiële aanpak hebben opsporingsautoriteiten uiteindelijk een goed inzicht gekregen in de onverklaarbare vermogensaanwas van X in binnen- en buitenland, waarbij als ‘bijvangst’ ook nog het bewijs voor grootschalige internationale hasjhandel werd verkregen.

terro FINANCIËLE CRISIS

4 Producten en inzet FIU-Nederland

In dit hoofdstuk vindt u een korte beschrijving van enkele producten die de FIU-Nederland vervaardigd. Via deze producten delen we onze kennis en expertise met onze partners. Daarnaast informeren wij u graag over nieuwe ontwikkelingen binnen het werkveld.

4.1 Weerbeeld

Een financieel weerbeeld bevat geanonimiseerde overzichten over de relevante internationale geldstromen in relatie tot de geografische 'hot spots' in een politieregio. Kerngedachte hierbij is dat een geldstroom mogelijk een indicatie is van een probleem binnen een regio, terwijl uit de regionale handhavings- en opsporingsinformatie een dergelijk probleem mogelijk niet zichtbaar is.

Een weerbeeld is geen uitputtende analyse; het signaleert. Wat gebeurt waar en is dit aanleiding voor een regio om verdiepingsvragen te stellen? Een financieel weerbeeld bevat een apart hoofdstuk met de meest actieve subjecten, welke mogelijk van belang kunnen zijn voor de regio.

Hoe is het w€€r vandaag?

Bij een bezoek van de FIU-Nederland aan verschillende politieregio's is de meerwaarde van de financiële weerbeelden voor de opsporing toegelicht. Met het presenteren van een actueel 'financieel weerbeeld' is inzicht gegeven in de geldstromen op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau.

De FIU-Nederland streeft er naar regio's tijdig te informeren over nationale en internationale financiële ontwikkelingen, zodat de regiokorpsen deze ontwikkelingen mee kunnen nemen bij de inzet van regionale handhavings- en opsporingscapaciteit.

4.2 Kennisdocument

Een kennisdocument is een schriftelijke rapportage waarin een fenomeen beschreven staat met betrekking tot witwassen en/of financiering van terrorisme. Een kennisdocument heeft tot doel ketenpartners te informeren over recente ontwikkelingen en over methoden en technieken bij het voorkomen en opsporen van witwassen en/of financiering van terrorisme. Kennisdocumenten worden veelal gemaakt naar aanleiding van specifieke vragen vanuit partnerorganisaties. Daarnaast maakt de FIU-Nederland kennisdocumenten over signalen en onderwerpen waarvan de organisatie het wenselijk acht deze te delen (signaleringsfunctie). Een kennisdocument is beschrijvend van aard. De benadering kan zowel 'top down' zijn (met informatie over het bredere verschijnsel) als 'bottom up' (met operationele informatie). De bronnen zijn divers; gebruik wordt gemaakt van informatie uit onderzoeksdossiers, transactie-informatie en publicaties over de criminaliteitsvorm. Ook worden in bepaalde gevallen interviews afgenomen met betrokkenen uit rechte teams en kenniscentra. Op deze wijze is vast te stellen welke rol transacties spelen in de criminele activiteiten. De FIU-Nederland benadert ook financiële instellingen voor rekeningover-

zichten en/of andere financiële handelingen. Ten slotte wordt gebruik gemaakt van aanwezige kennis en informatie bij internationale organisaties en experts. In 2008 is een start gemaakt met het opstellen van een kennisdocument over witwassen met behulp van casino's.

4.3 Internationale geldstroomrapportage

Een geldstroomrapportage bevat een overzicht van relevante internationale geldstromen in relatie tot specifieke landen. Internationale geldstroomrapportages worden (op verzoek) opgesteld met als doel om de liaisons van de Dienst IPOL te informeren over het product geldstroomrapportage en over relevante internationale geldstromen. De geldstroomrapportages bevatten overzichten van de ongebruikelijke en verdachte geldstromen tussen Nederland en de landen in de regio waar de liaison actief is. In de rapportage worden opvallende ontwikkelingen beschreven met betrekking tot geldstromen en criminaliteitsvormen. Door het verstrekken van geldstroomrapportages wordt de kennis van de liaisons over de toepassingsmogelijkheden van financiële informatie vergroot. De FIU-Nederland hoopt tevens met de rapportages de liaisons te kunnen 'triggeren' om meer gebruik te maken van FIU-informatie bij hun werkzaamheden. Indien de afnemer een verdieping wenst ten opzichte van een verstrekte geldstroomrapportage kan een aanvullend analyseverzoek worden ingediend bij de FIU-Nederland.

4.4 Inzet terrorismefinanciering

De wetgever heeft een specifieke taak opgedragen aan de FIU-Nederland met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van terrorisme en de financiering hiervan. Terrorismen en het financieren daarvan is een mondiaal verschijnsel. De FIU-Nederland richt zich dan ook niet alleen op gebeurtenissen binnen Nederland. Een logisch gevolg is dat nauw wordt samenwerkt met relevante (inter)nationale partners. De informatie van de FIU-Nederland wordt onder andere gebruikt voor het in kaart brengen van financiële stromen rond terroristische groeperingen en hun ondersteunende netwerken. De dossiers zijn soms rechtstreeks bestemd voor de opstart van een opsporingsonderzoek. In andere gevallen worden ze gebruikt als 'financial intelligence'. Met betrekking tot de door de FIU-Nederland onderzochte (financiële) informatie over terroristische activiteiten, personen en organisaties wordt om veiligheidsredenen geen uitspraak gedaan.

Voorkomen en bestrijden

Grofweg is een onderscheid te maken tussen het 'voorkomen' en 'bestrijden' met betrekking tot terrorisme en terrorismefinanciering. De FIU-Nederland draagt actief bij aan het 'voorkomen' van terrorisme en de financiering hiervan. Dit doet zij door het genereren van 'financial intelligence' op basis van transacties en/of andere (financiële) informatie m.b.t. personen en/of groeperingen die een risico vormen betrokken te zijn bij terrorisme (radicalisering) of de financiering hiervan. Financial intelligence kan gebruikt worden voor het in beeld brengen van nog niet eerder onderkende groeperingen of individuen. Het samenbrengen van (inter)nationale informatie is van groot belang om terroristische activiteiten te detecteren en te voorkomen. Deze signalen worden gedeeld met de opsporings- en inlichtingendiensten.

De FIU-Nederland draagt tevens actief bij aan het 'bestrijden' van terrorisme en de financiering hiervan. De FIU-Nederland werkt hiertoe nauw samen met alle partners op regionaal- en landelijk niveau. Verder scant de FIU-Nederland alle gemelde transacties op personen en organisaties die opgenomen zijn op de EU-sanctielijst voor terroristische groepen en personen. De FIU-Nederland heeft in 2008 60 transacties ontvangen die te relateren zijn aan personen of rechtspersonen die op de EU sanctielijst of op een andere internationale sanctielijst zijn geplaatst. In het merendeel van de verzoeken om informatie van externe partijen heeft de FIU-Nederland in 2008 relevante informatie kunnen verstrekken. De eerder door de FIU-Nederland afgegeven signalen van risicotransacties worden veelal in een later stadium bevestigd.

Delen van expertise

Naast de activiteiten die gericht zijn op het 'voorkomen' en 'bestrijden' van terrorisme en het financieren daarvan draagt de FIU-Nederland op nationaal en internationaal niveau bij aan kennisdeling. Dit doet zij door deel te nemen aan diverse werkgroepen en fora.

Terrorisme indicator

In het jaaroverzicht van 2007 is eerder aandacht gevraagd voor een aparte indicator waaronder transacties gemeld kunnen worden die (vermoedelijk) te maken hebben met het financieren van terrorisme. Momenteel worden deze transacties gemeld onder de algemene subjectieve indicator. Hierdoor treedt een 'vermenging' op tussen transacties die aan witwassen gerelateerd zijn en transacties die te relateren zijn aan het financieren van terrorisme. Om binnen de FIU-Nederland snel en effectief onderzoek te kunnen verrichten naar transacties en/of subjecten die een vermeende relatie hebben met het financieren van terrorisme, is een aparte terrorisme indicator noodzakelijk. In 2009 zal worden bekeken op welke wijze vorm gegeven kan worden aan een aparte indicator voor terrorismefinanciering.

4.5 Inzet Nationaal Dreigingsbeeld

In oktober 2008 heeft het KLPD (Dienst IPOL) een Nationaal Dreigingsbeeld (NDB) uitgebracht. Deze toekomstgerichte beschrijving van de georganiseerde criminaliteit verschijnt vierjaarlijks in opdracht van het College van procureurs-generaal.

De FIU-Nederland heeft intensief meegewerkt aan het deelproject Witwassen. Uit dit deelproject zijn twee onderwerpen naar voren gekomen die een bedreiging vormen voor onze samenleving. Dit zijn criminele investeringen in onroerend goed en de faciliterende rol van financiële dienstverleners bij het witwassen van crimineel geld.

Criminele investeringen in onroerend goed

In het NDB wordt ten aanzien van witwassen geconcludeerd dat het investeren van crimineel geld in onroerend goed een groot aantal negatieve gevolgen heeft voor de Nederlandse samenleving. De Nederlandse situatie is aantrekkelijk voor criminele investeringen in onroerend goed. Criminelen die in Nederland actief zijn, investeren in onroerend goed als zij hun criminele activiteiten willen uitbreiden. Voor buitenlandse criminelen is het relatief eenvoudig om in Nederlands onroerend goed te investeren en dit zal mogelijk toenemen. Daar staat tegenover dat Nederlandse criminele samenwerkingsverbanden meer last hebben van de maatregelen tegen witwassen en naar verwachting meer zullen gaan beleggen in onroerend goed in het buitenland. De verwachting is dat de omvang van witwassen via criminele investeringen in onroerend goed de komende jaren niet zal veranderen. De combinatie van de huidige nadelige gevolgen en de verwachting dat investeringen van crimineel geld in vastgoed niet zullen afnemen, levert de kwalificatie op van 'dreiging' voor de komende vier jaar.

Financiële dienstverleners

In veel gevallen verrichten financiële dienstverleners ondersteunende werkzaamheden voor meerdere criminele samenwerkingsverbanden. Zij worden primair ingeschakeld vanwege hun specialisme en werken soms jaren voor dezelfde samenwerkingsverbanden. Deze dienstverleners zijn werkzaam in de reguliere financiële wereld. Diverse malen is geconstateerd dat criminelen strategische contacten hebben binnen deze wereld. Zo zijn er voorbeelden van contacten met bankmedewerkers, fiscale en juridische adviseurs en buitenlandse bankdirecteuren. Criminele samenwerkingsverbanden lijken hierbij een voorkeur te hebben voor kleine kantoren en eenmanszaken, omdat deze economisch kwetsbaarder zijn en daardoor makkelijker onder druk te zetten. Maar, ook medewerkers van grote kantoren kunnen worden benaderd. Bedreigingen van, geweld tegen en zelfs liquidaties van financiële dienstverleners zijn geconstateerd. Criminele samenwerkingsverbanden maken vrijwel altijd gebruik van financiële

dienstverleners met dezelfde culturele achtergrond.

Criminele inschakeling van financiële dienstverleners kan leiden tot concurrentievervalsing in de markt van dienstverleners wanneer zij 'zwart' worden betaald of, vanwege het dubieuze karakter, hogere vergoedingen kunnen vragen voor hun diensten. Criminele ondernemers die zich bezighouden met witwassen in de vastgoedsector, mengen zich onder bonafide vastgoed-ondernemers uit de bovenwereld. Economische machtsposities stellen criminele ondernemers in staat prijzen te manipuleren, onroerend goed te gebruiken voor hun criminele doeleinden, criminele activiteiten een legale façade te geven en het witwassen van crimineel geld te vereenvoudigen. Bij witwassen in onroerend goed hebben criminele ondernemers altijd hulp nodig van derden zoals advocaten, notarissen, fiscalisten en soms corrupte ambtenaren. Zij vormen de verbindende schakel tussen de onder- en bovenwereld.

4.6 Rapportage Algemene Rekenkamer

In het jaaroverzicht van 2007 is al even kort stilgestaan bij de onderzoeksrapportage 'Bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering' die is opgesteld door de Algemene Rekenkamer. Het definitieve rapport is op 3 juni 2008 aan de Tweede Kamer aangeboden. Het onderzoek besteedt aandacht aan de manier waarop de verantwoordelijke ministers van BZK, van Financiën en van Justitie de handhavingsketen aansturen. Verder is onderzocht hoe de verschillende uitvoeringsorganisaties te werk gaan bij het voorkomen, signaleren, opsporen, vervolgen en sanctioneren van witwassen en terrorismefinanciering. Er is niet gekeken naar de tenuitvoerlegging van sancties.

Conclusies

Onlangs de vele maatregelen die de ministers van BZK, van Financiën en van Justitie getroffen hebben om witwassen en terrorismefinanciering te bestrijden blijken de prestaties tegen te vallen. Uit het onderzoek blijkt dat witwassen en terrorismefinanciering onvoldoende wordt voorkomen, dat de kans dat witwassen en terrorismefinanciering ontdekt en bestraft worden klein is en dat opsporingsdiensten en het OM de mogelijkheden die er zijn om crimineel vermogen te ontnemen nog te weinig benutten. Deze prestaties zijn niet wat je mag verwachten op basis van de ambities van de laatste vijf kabinetten en de prioriteit die zij de afgelopen tien jaar hebben gegeven aan het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering aldus de Algemene Rekenkamer.

De belangrijkste aanbevelingen uit de rapportage zijn:

- Stel realistische beleidsambities op (*BZK, Financiën en Justitie*), de toezicht-

houders en de Raad van Hoofdcommissarissen

- Stem de benodigde capaciteit, deskundigheid en prioriteit af op de beleidsambities (*BZK, Financiën en Justitie*), *de toezichthouders en de Raad van Hoofdcommissarissen*
- Waarborg dat relevante operationele informatie in een zo vroeg mogelijk stadium bij elkaar wordt gebracht *BZK, Financiën en Justitie*
- De verantwoordelijke ministers dienen duidelijker de regierol op zich te nemen *BZK, Financiën en Justitie*
- Stel gezamenlijk een strategie op met gemeenschappelijke en afgewogen prioriteiten *BZK, Financiën en Justitie*
- Stel in overleg met de organisaties die betrokken zijn bij het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering zinvolle prestatie-indicatoren op *BZK, Financiën en Justitie en ketenpartners*
- Gebruik deze indicatoren bij het verkrijgen van inzicht in de resultaten, bij het doelgericht aansturen van de handhavingsketen en bij de verantwoording over de behaalde prestaties en de daarvoor ingezette middelen aan de Tweede Kamer.

De Algemene Rekenkamer beveelt de verantwoordelijke ministers (BZK, Financiën en Justitie), de toezichthouders (DNB, Belastingdienst, BFT en AFM) en de Raad van Hoofdcommissarissen aan realistische beleidsambities vast te stellen en de benodigde capaciteit, deskundigheid en prioriteit hierop af te stemmen. Ook beveelt de Algemene Rekenkamer de ministers van BZK, Financiën en Justitie aan te waarborgen dat de relevante operationele informatie die versnipperd is over de verschillende private en publieke organisaties binnen de handhavingsketen, in een zo vroeg mogelijk stadium bij elkaar wordt gebracht. Verder is de Algemene Rekenkamer van mening dat de verantwoordelijke ministers de regierol duidelijker op zich moeten nemen en wordt aanbevolen gezamenlijk een strategie op te stellen met gemeenschappelijke en afgewogen prioriteiten. Ten slotte wordt de ministers van BZK, van Justitie en van Financiën aanbevolen om in overleg met de organisaties die betrokken zijn bij het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering zinvolle prestatie-indicatoren op te stellen en die indicatoren te gebruiken bij het verkrijgen van inzicht in de resultaten, bij het doelgericht aansturen van de handhavingsketen en bij de verantwoording over de behaalde prestaties en de daarvoor ingezette middelen aan de Tweede Kamer.

4.7 Financiële crisis

De gevolgen van de financiële crisis werken door in alle lagen van onze maatschappij. Onder druk van de financiële crisis ontstaan verhoogde risico's op fraude, witwassen en terrorismefinanciering. De FIU-Nederland heeft in 2008 diverse meldingen ontvangen die direct te relateren zijn aan de crisis. De verwachting is dat het aantal meldingen in 2009 verder zal toenemen. De (mogelijke) negatieve effecten worden nauwlettend in de gaten gehouden. Veranderingen binnen bestaande transactiepatronen en/of typologieën zijn belangrijke signalen voor de FIU-Nederland om te onderzoeken. Internationaal onderzoek (o.a. door de FATF) laat zien dat er een stijging is waar te nemen van het aantal cash opnames en het aantal aankopen en verkopen van goud. Ook is sprake van een toename van alternatieve leenconstructies en transacties waarbij financiële instellingen zijn betrokken die gevestigd zijn in 'high risk jurisdictions'.

Maar ook veranderingen in gedrag van financiële instellingen kunnen verband houden met de financiële crisis. Doordat de winsten van financiële instellingen onder druk staan is het niet ondenkbaar dat deze, in hun zoektocht naar kostenbesparingen, ook snijden in de budgetten van de compliance-afdelingen. Dienstverleners die in financiële problemen verkeren zijn kwetsbaarder voor criminele beïnvloeding. Door het wegvallen van een deel van de reguliere inkomsten bestaat de kans dat (niet) financiële instellingen meer ontvankelijk zijn om diensten te verlenen aan criminele groeperingen. Vanwege het dubieuze karakter kunnen dienstverleners immers hogere vergoedingen vragen.

Het aantal faillissementen is in de eerste zes maanden van 2009 (5343) met 65% gestegen ten opzichte van de eerste zes maanden van 2008 (3245). In slechte tijden worden privé belangen sneller veilig gesteld. Uit onderzoek van het ministerie van Justitie (2006) is gebleken dat er in een kwart van alle faillissementen fraude in het spel was. In 10% van de fraudegevallen doet de curator aangifte. In nog geen 3% volgt een veroordeling.

Er wisselen minder huizen van eigenaar en er worden minder hypotheekovergesloten. Het bureau financieel toezicht (BFT) denkt dat de financiële situatie voor sommige notarissen een aanleiding kan zijn om creatief om te gaan met de boekhouding. Om de kans op fraude te verkleinen, gaat de BFT de controle op notarissen verscherpen. Er zijn 120 van de 2000 (kandidaats-notarissen en ondersteunende medewerkers) ontslagen. Een op de acht notarissen stond in het eerste kwartaal onder verscherpte controle van het BFT.

5 Over de grenzen

Criminele activiteiten in een bepaald deel van de wereld kunnen belangrijke gevolgen hebben voor individuen en gemeenschappen in andere delen van de wereld. De FIU-Nederland investeert bewust in samenwerking met internationale partners zodat gemeenschappelijk kan worden opgetrokken in de strijd tegen witwassen en de financiering van terrorisme. In 2008 zijn diverse initiatieven ontplooid om de internationale samenwerking te versterken.

5.1 Internationale samenwerking

Ons huidige wereldsysteem kent vele koppelingen en interconnecties tussen staten en samenlevingen. Grenzen vervagen meer en meer. Het is dan ook niet verwonderlijk dat criminelen ook internationaal opereren. Om door misdaad verkregen vermogen te versluieren voor opsporingsdiensten worden complexe internationale financiële constructies opgezet. Om deze constructies te detecteren en op te sporen is het van groot belang afstemming te zoeken met internationale partners. Het uitwisselen van operationele informatie, kennis en ervaring heeft in veel gevallen zowel een nationaal als een internationaal doel.

Elkaar versterken

Zoals eerder aangegeven investeert de FIU-Nederland bewust in samenwerking met internationale partners. Niet alleen op het gebied van operationele gegevensuitwisseling, maar ook in breder verband; de uitwisseling van kennis en ervaring. Gelukkig staan we hier niet alleen in! Samenwerking is een uitstekende basis om onder meer criminele netwerken te ontrafelen die gretig misbruik maken van kwetsbare financiële producten in binnen- en buitenland.

Argus

Een voorbeeld van succesvolle internationale samenwerking is het project Argus. Het project is een samenwerkingsverband tussen de FIU-Zweden en de FIU-Nederland. Op basis van een convenant wordt structureel gekeken naar verdachte transacties tussen Zweden en Nederland en vice versa. Ook zijn ongebruikelijke transacties in Nederland, die op enigerlei wijze een link hebben met Zweden, onderzocht. In afstemming met de FIU-Zweden zijn de onderstaande doelstellingen geformuleerd:

- Beter inzicht in elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden.
- Beter inzicht in elkaars werkwijze.
- Structurele uitwisseling van transactie-informatie.
- Het duiden van financiële handelingen.
- Het versterken van elkaars informatiepositie.

Korte lijnen en een open communicatie zijn belangrijke elementen die bijdragen aan een succesvolle samenwerking. Door intensief contact ontstaat snel inzicht in elkaars mogelijkheden en beperkingen. Om bovenstaande redenen is bewust gekozen voor vaste contactpersonen.

Het versterken van elkaars informatiepositie bij lopende onderzoeken en bij het opstarten van onderzoeken vindt plaats door het structureel uitwisselen van transactie-informatie. Hierdoor ontstaat een scherp beeld van criminaliteitsvormen. Daarnaast is het ontsluiten van informatie van groot belang om zicht te krijgen op criminele netwerken en illegale geldstromen.

De FIU-Nederland heeft, bijvoorbeeld, goed zicht op money transfers. In Zweden daarentegen ontbreekt veelal informatie over money transfers. De reden hiervan is dat volgens het Zweedse meldsysteem deze transacties enkel risk-based worden gemeld. Deze meldsystematiek leidt echter tot minder gemelde transacties en daarmee tot een minder gedetailleerd overzicht op de geldstromen. Het Zweedse meldpunt kan op haar beurt de FIU-Nederland voorzien van informatie over subjecten die in Zweden verblijven maar criminele connecties onderhouden met Nederland. FIU informatie is zeer waardevol gebleken in diverse opsporingsonderzoeken in Nederland en in Zweden.

5.2 Internationale gegevensuitwisseling

Criminele activiteiten in een bepaald deel van de wereld kunnen belangrijke gevolgen hebben voor individuen en gemeenschappen in andere delen van de wereld. Het ontsluiten van waardevolle informatie is van groot belang om zicht te krijgen op criminele netwerken en illegale geldstromen. De ervaring leert dat het bevragen van een buitenlands meldpunt veelal nieuwe inzichten oplevert. Het bevragen van buitenlandse meldpunten maakt onderdeel uit van het reguliere werkproces.

Het effectief en snel uitwisselen van transactie-informatie, de identiteit van subjecten en de verbanden tussen subjecten gebeurt via het Egmont Secure Web en het FIU.NET.

In het onderstaande overzicht staan de inkomende en uitgaande verzoeken over 2008.

INTERNATIONALE INTELLIGENCE-UITWISSELING ESW			
Top 5 Landen	Inkomend	Top 5 Landen	Uitgaand
Luxemburg	33	Zweden	21
Verenigd koninkrijk	16	Noorwegen	12
Guernsey	10	Duitsland	9
Nederlandse Antillen	9	Spanje	6
Jersey	8	Luxemburg	5

INTERNATIONALE INTELLIGENCE-UITWISSELING FIU.NET			
Top 5 Landen	Inkomend	Top 5 Landen	Uitgaand
België	837	België	47
Luxemburg en Spanje	74	Spanje	12
Frankrijk	43	Duitsland	10
Finland	3	Griekenland	3
Duitsland	1	Luxemburg	2

De FIU-Nederland wordt veel bevestigd door buitenlandse FIU's. De uitgaande verzoeken blijven echter achter bij de inkomende verzoeken. Het streven is om in 2009 meer buitenlandse meldpunten te bevestigen.

5.3 Het Koninkrijk der Nederlanden

In 2007 vond het eerste Koninkrijk 'meldpunten' seminar plaats. Daarbij is afgesproken dat het goed is om dit twee-jaarlijks te herhalen. Het Meldpunt van Aruba zou de eerstvolgende gastheer zijn. In verband met de FATF evaluatie van Aruba in 2009 zal het volgende Koninkrijkseminar, naar verwachting iets opschuiven en in het najaar van 2010 worden georganiseerd op Aruba. Het persoonlijk contact met de hoofden van de Meldpunten in 2008 beperkte zich tot de contacten binnen de Egmont Group en/of de FATF vergaderingen. Een enkele keer is het hoofd van het MOT Aruba bij de FIU-Nederland langs gekomen. De onderlinge verstandhouding is goed. In voorkomende gevallen is informatie-uitwisseling met gelijk gearde meldpunten, conform het Koninkrijkstatuut heel goed mogelijk. In het kader van een Egmont project is medio 2008 het gezamenlijk initiatief ontstaan om een analyseproject te doen tussen de meldpunten van Peru, Aruba en Nederland. De eerste analyses zijn inmiddels gereed. Een onderlinge vergelijking en afstemming kan in de loop van 2009 volgen.

Waar in 2008 in het bijzonder naar gekeken is, is de staatkundige hervorming. Inmiddels zijn door vertegenwoordigers van de Ministeries van Justitie en Financiën bezoeken gebracht aan de BES eilanden en de Antillen. Het hoofd van het MOT Curaçao is benaderd om St. Maarten te assisteren bij het opzetten en inrichten van het meldpunt. In 2008 zijn de eerste handelingen daartoe reeds ingezet. Als St. Maarten haar status aparte heeft verkregen zal ze zelf verantwoordelijk zijn voor het meldpunt, en de strijd tegen het witwassen en de financiering van terrorisme. Curaçao verkrijgt een vergelijkbare status als die van Aruba. Een verantwoordelijkheid voor de FIU-Nederland wordt de meldplicht

voor de instellingen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Deze eilanden gaan onderdeel uitmaken van Nederland als openbare lichamen. Naar verwachting zal dit geformaliseerd zijn in 2010. Bij het toepassen van beleid, wet- en regelgeving, de uitvoering en eveneens op het gebied van toezicht wordt rekening gehouden met de bijzondere positie van de BES eilanden. Politiek is uitgemaakt dat deze bijzondere positie het rechtvaardigt dat de Nederlandse wetgeving, het beleid, de uitvoering en toezicht niet volledig wordt toegepast. Gewerkt wordt om te beantwoorden aan een internationale standaard.

In het opzetten en inrichten van de meldplicht zal dit uitgangspunt een rol van betekenis spelen. Ofschoon er niet veel instellingen op de eilanden gevestigd zijn, en het aantal meldingen van ongebruikelijke transacties waarschijnlijk van bescheiden aard zal zijn, dient het wel goed geregeld te worden, met inachtneming van geheimhouding en andere waarborgen. Er zal zeker behoefte zijn aan voorlichting en assistentie. De meeste instellingen bevinden zich op Bonaire. Tal van dependances hebben hoofdvestigingen op Curaçao. Samenwerking tussen de meldpunten binnen het Koninkrijk was al van belang, door de komende ontwikkelingen zal dit belang alleen maar toenemen. Ook de lokale samenwerking met de opsporingsautoriteiten is essentieel.

Een goede samenwerking en afstemming tussen de meldpunten van het Koninkrijk is van essentieel belang bij het voorkomen en het opsporen van strafbare feiten en vervolgingstrajecten.

Samenwerkingsovereenkomst

Op 27 juni 2008 is tussen het Openbaar Ministerie Nederlandse Antillen en het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie te Nederland een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Deze overeenkomst heeft betrekking op de onderlinge informatie-uitwisseling tussen de in de Nederlandse Antillen en Nederland aangewezen politie instanties die zich bezig houden met het veredelen en onderzoeken van verdacht verklaarde money transfers. Meer specifiek richt de samenwerkingsovereenkomst zich op:

- Een zo efficiënt mogelijke uitwisseling van personalia en verblijfgegevens van uitvoerende en/of begunstigde(n) van verdachte transacties, in het bijzonder money transfers vanuit Nederland naar de Nederlandse Antillen en visa versa.
- Reductie van het misbruik van money transfers voor criminaliteitsdoeleinden (Preventie).
- Versterking van de opsporing en vervolging van criminaliteitsvormen binnen het Koninkrijk der Nederlanden (Repressie).

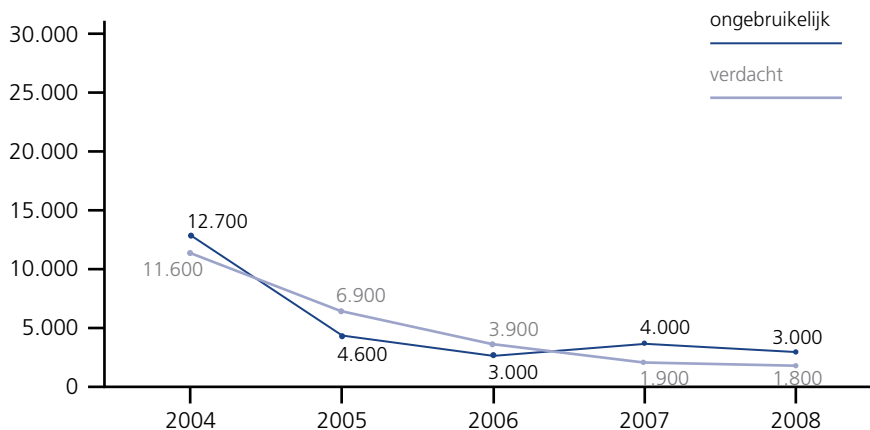
- Structurele verbetering van de informatiepositie van de bij de opsporing betrokken partijen in de Koninkrijksdelen. Basis hiervan zijn aan het meldpunt gemelde transacties die ter beschikking zijn gekomen van de opsporings-autoriteiten. Verbetering van de informatiepositie vergroot de mogelijkheid om ongebruikelijke transacties te kunnen doormelden aan de opsporingsautoriteiten.
- Verbetering van analysemogelijkheden en het in verband kunnen brengen van bij (financiële) criminaliteit betrokken personen.
- Het vaststellen van verplaatsingen van criminaliteitsvormen verband houdend met het witwassen en/of financiering van terrorisme.

Vanuit Nederland zijn in de periode van 14 juli 2008 tot en met 31 december 2008 in totaal 4 informatieverzoeken binnengekomen. Na onderzoek zijn de resultaten daarvan in een proces-verbaal vastgelegd en teruggekoppeld aan het betreffende politiekorps of Bijzondere Opsporings Dienst (BOD). De verzoeken hielden verband met verschillende opsporingsonderzoeken en waren respectievelijk afkomstig van de regiopolitiekorpsen Flevoland, Drenthe en Brabant Zuid-Oost en de FIOD-ECD.

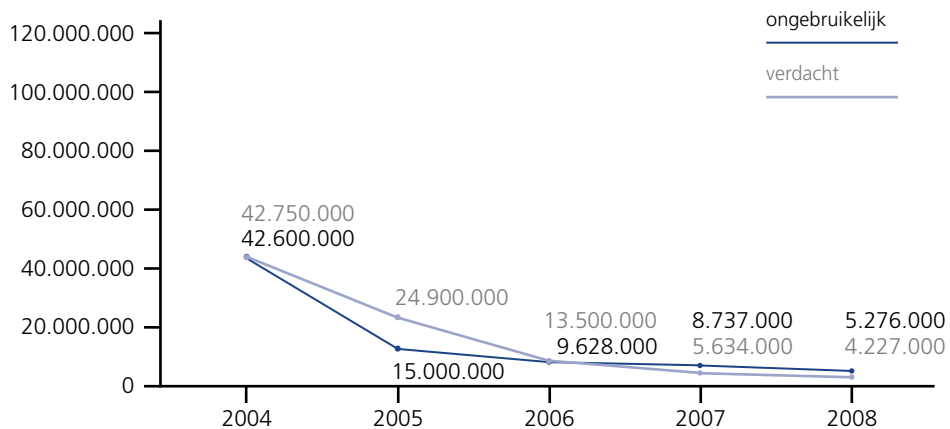
Geldstromen en transacties

In de onderstaande grafieken worden de transacties en de geldstromen van de money transfers tussen Nederland en de Nederlandse Antillen weergegeven. De aantallen zijn afgerond op honderd- of tientallen. De geldstromen zijn berekend op basis van de uitgevoerde transacties en zijn afgerond op duizendtallen. Het onderscheid tussen ongebruikelijk en verdacht heeft hier enige toelichting. De ongebruikelijke transacties zijn opgevraagd op registratiedatum; de datum waarop de transacties als ongebruikelijk zijn geregistreerd in de database van de FIU-Nederland. De verdachte transacties zijn opgevraagd op doormelddatum; de datum waarop de FIU-Nederland de transactie als verdacht heeft doorgemeld aan de opsporingsinstanties.

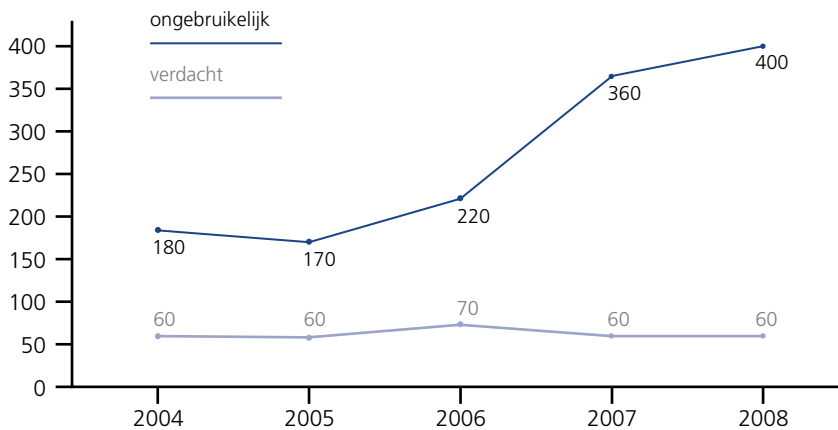
TRANSACTIONEN VANUIT NEDERLAND NAAR DE NEDERLANDSE ANTILLEN

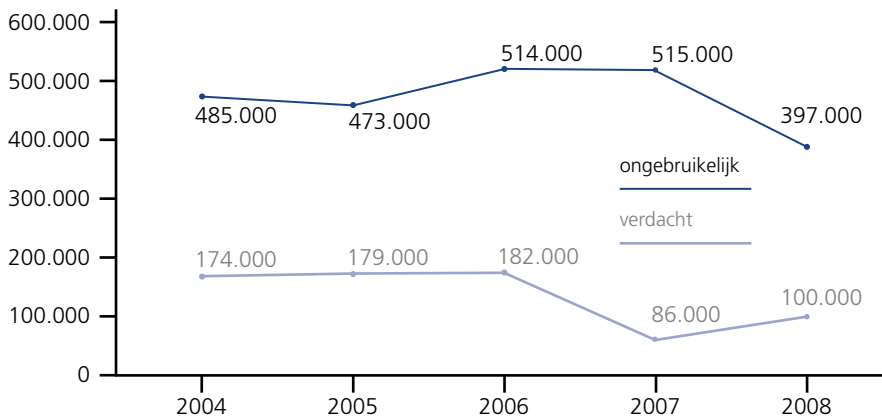
GELDESTROOM VANUIT NEDERLAND NAAR DE NEDERLANDSE ANTILLEN (IN EURO'S)

TRANSACTIES VANUIT DE NEDERLANDSE ANTILLEN NAAR NEDERLAND

GELDSTROOM VANUIT DE NEDERLANDSE ANTILLEN NAAR NEDERLAND (IN EURO'S)

5.4 Financial Action Task Force

De FATF is een in 1989 opgericht, intergouvernementeel samenwerkingsverband van landen met belangrijke financiële centra en geassocieerde organen/organisaties, dat zich bezig houdt met de bestrijding van witwassen en van de financiering van terrorisme. De FATF heeft in totaal 49 aanbevelingen geformuleerd (40 aanbevelingen tegen witwassen en 9 speciale aanbevelingen tegen de financiering van terrorisme), waaraan de lidstaten, waaronder het Koninkrijk der Nederlanden, zich gebonden hebben. Alle FATF landen worden regelmatig geëvalueerd aan de hand van deze 49 aanbevelingen.

De FATF houdt jaarlijks drie plenaire vergaderingen. In de eerste helft van 2008 is het FATF mandaat herzien. Dit heeft mede tot gevolg dat de FATF nu onderzoek gaat doen naar drie elementen om de impact en effectiviteit van het huidige beleid te kunnen bepalen. Er wordt informatie verzameld om de impact van het huidige beleid ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering te meten. Verder zal nader onderzoek naar de effectiviteit van het huidige beleid worden gestimuleerd en zal er onderzoek worden gedaan naar de haalbaarheid van een kosten- en baten analyse in het beleid ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering. Tevens is op grond van het nieuwe mandaat een beperkte uitbreiding van de kernactiviteiten van de FATF mogelijk. Een voorbeeld is de financiering van massavernietigingswapens.

Eén van de speerpunten van het FATF beleid is het geven van een nieuwe impuls aan de dialoog met de private sector. Dit kan onder meer bereikt worden door samen te bekijken of indicatoren kunnen worden opgesteld die door de private sector in het risicobeleid kunnen worden meegewogen.

Binnen de FATF zijn vier werkgroepen actief. De werkgroepvergaderingen vinden altijd voorafgaand aan de plenaire vergaderingen plaats. De FIU-Nederland neemt vast deel aan de vergaderingen en participeert in werkgroepverband.

Uit de vergaderingen

De eerste plenaire vergadering van 25 tot en met 29 februari vond in Parijs plaats. Daarbij bleek dat vrijwel alle tot nog toe geëvalueerde landen nog aanzienlijke verbeteringen in hun wetgeving moeten doorvoeren en ook de effectiviteit van de uitvoering moeten verbeteren.

Onder meer zijn de evaluaties van Canada en Singapore besproken. Hoewel in Canada binnen enkele maanden wetgeving in werking zal treden die de geconstateerde gebreken verbeterd, blijft het evaluatierapport kritisch. Canada heeft verzocht om binnen één jaar terug te mogen rapporteren aan de plenaire vergadering van de FATF. Singapore heeft onvoldoende gescoord op de FATF aanbeve-

ling van de strafbaarstelling van het delict witwassen. Daarnaast zijn de voortgangsrapportages van Zweden, Ierland, China en Griekenland aangenomen. India en Zuid Korea hebben aangegeven lid van de FATF te willen worden. De tweede plenaire vergadering vond plaats in Londen van 16 juni tot en met 20 juni. Hier werden de rapporten van de Russische Federatie en Hong Kong besproken. Daarnaast zijn twee evaluatie rapporten besproken van de leden Qatar en de Verenigde Arabische Emiraten van de regionale FATF stijl organisatie voor het Midden Oosten (Menafatf). Daarnaast zijn de voortgangsrapportages van China, Griekenland, de Verenigde Staten van Amerika, Denemarken, Spanje en Noorwegen aangenomen. Aan het einde van de vergadering is Brazilië als volgend voorzitter van de FATF geïnstalleerd. Daarna zal Nederland de voorzittershamer in juli 2009 over gaan nemen. Vooruitlopend hierop zal Nederland in 2008 optreden als vicevoorzitter. De derde en laatste plenaire vergadering in 2008 werd van 13 tot en met 17 oktober gehouden in Rio de Janeiro waarbij de rapporten van Japan en Mexico zijn besproken. Vooral het rapport van Japan heeft een aantal lage scores op belangrijke aanbevelingen. Japan is bijvoorbeeld 'non compliant' op de belangrijke 5e aanbeveling, die ziet op de identificatieverplichtingen van financiële instellingen ten aanzien van de uiteindelijke begunstigde.

Nieuws uit de Werkgroepen

Werkgroep Internationale Samenwerking (WGIS)

Naast het monitoren bespreekt deze werkgroep de internationale samenwerking tussen landen, ongeacht of deze aangesloten zijn bij de FATF of één van haar regionale organisaties. Er is met diverse landen en de regio een dialoog geopend om te bezien óf en zo ja, hoe hun wetgeving ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering verbeterd zou kunnen worden. Naar aanleiding van de bespreking van de voortgang van de deze landen en nieuwe ontwikkelingen is besloten een persbericht uit te brengen, waarin gewezen wordt op de risico's vanwege gebreken in de anti witwas- en terrorismefinanciering wetgeving van Oezbekistan, Iran, Pakistan, São Tomé en Príncipe, Turkmenistan en het noordelijk deel van Cyprus. Als gevolg hiervan is redelijke vooruitgang geboekt maar de situatie in Oezbekistan en Iran baart zorgen. Later dat jaar heeft de FATF haar leden opgeroepen om de bestaande maatregelen tegen deze landen te versterken. De groep besprak de noodzaak om de procedures te verbeteren voor de beoordeling van de vooruitgang van de jurisdicties die door de FATF nauwlettend in de gaten worden gehouden.

Werkgroep inzake Typologieën (WGTYP)

De werkgroep onder voorzitterschap van Nederland en België onderzoekt trends in de methoden en technieken die gebruikt worden bij witwassen en terrorismefinanciering. Door praktijkgevallen te analyseren, probeert men methoden en technieken te deduceren, die gebruikt worden bij het witwassen. De werkgroep heeft in het onderzoeksrapport naar terrorismefinanciering vastgesteld dat de financiële sector een duidelijke behoefte heeft aan een beter begrip van terrorismefinanciering en gerichte informatie die gebruikt kan worden om potentiële activiteit van terrorismefinanciering te identificeren. Landen worden daarom sterk aangeraden om te onderzoeken in hoeverre 'counter terrorist information' zoals hoog risico locaties, hoog risico activiteiten en betrokken individuen kunnen worden meegenomen in de procedures en risicomodellen van financiële instellingen. Daarnaast wordt het grote belang van 'financial intelligence' benadrukt en wordt landen aangeraden om 'financial investigation' standaard onderdeel te laten zijn van alle 'counter terrorist' onderzoeken.

- Daarnaast wil de typologiewerkgroep de functie van de FATF versterken door de trendmatige risico's op het terrein van witwassen en terrorismefinanciering te monitoren. Een daartoe ontwikkeld typologierapport biedt landen handvatten om eigen risico analyse strategieën te ontwikkelen, zodat deze kennis kan worden benut in de wereldwijde strategische monitor. Het accent lag op a) de rol en het gebruik van cashgeld, b) derdengelden-rekeningen en escrow-rekeningen en c) het gebruik van opbrengsten van belasting- en accijnsontduiking.
- Een onderzoek naar de financiering van proliferatie netwerken werd afgerond. Het rapport geeft gedetailleerde informatie over verschillende financieringsvormen (documentair krediet, trade finance, open accounts) die in de internationale handel gangbaar zijn. In het rapport is een twintigtal praktijkvoorbeelden weergegeven. Voorts beschrijft het rapport de mogelijkheden en onmogelijkheden om het huidige stelsel van preventieve financiële maatregelen van melden en identificeren uit wetgeving ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering te gebruiken voor het voorkomen van proliferatie financiering. Het rapport geeft vervolgens een aantal opties voor aanvullende maatregelen die door de FATF kunnen worden gezien om de waarborgen ter voorkoming van proliferatie financiering te versterken. In dit onderzoek is vooral zeer intensief samengewerkt met de private sector.
- Een derde, eveneens afgerond, onderzoek betreft de kwetsbaarheden van commerciële websites en Internet betaalsystemen voor witwassen en terrorismefinanciering. Aan alle drie nu afgeronde onderzoeken heeft Nederland een actieve bijdrage geleverd.

Tevens werden enkele nieuwe onderzoeken/projecten gestart. Eén is gericht op witwas- en terrorismefinancieringsrisico's in de 'securities sector'. Op voorstel van Nederland wordt er een onderzoek gestart naar de mogelijkheden van witwassen via sportclubs. Zowel de professionele als amateurclubs zullen worden bekeken. Dit beperkt zich niet tot voetbal.

In een speciale bijeenkomst in november, in Monaco, werden 170 FATF en MONEYVAL vertegenwoordigers verspreid over vier projecten, waaronder de zogenaamde Global Threat Assessment (GTA). Dit is een project dat de nationale bedreigingen inventariseert op het terrein van witwassen en terrorismefinanciering. Door bundeling en groepering ontstaan grotere dreiginggebieden, mondiale dreigingsbeelden kunnen worden gevormd.

Dit project zou volgens planning in juni 2010 moeten zijn afgerond. De FIU-Nederland participeert actief in het GTA project.

Werkgroep inzake Evaluaties en Implementaties (WGEI)

De werkgroep heeft in samenwerking met de private sector, handleidingen ontwikkeld in het kader van de risicogeoriënteerde benadering voor diverse meldplichtige instellingen. Daarnaast werd speciaal voor ontwikkelingslanden een gids vervaardigd ter voorbereiding op een evaluatie. Maar ook een stappenplan voor een geïntegreerde vervolgaanpak na de evaluatie.

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) heeft een voorstel gepresenteerd voor de oprichting van een thematisch Trustfonds om technische assistentie op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering te verlenen. Het IMF draagt in belangrijke mate bij aan een wereldwijde implementatie van de FATF-standaard ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering. Door de reorganisatie van het IMF dreigt de taak van het IMF op het gebied van technische assistentie te verdwijnen. De FATF heeft deze zorg met het IMF bestuur gedeeld.

Een Nederlandse paper over de mogelijkheid om een kosten- en effectiviteit analyse te introduceren is besproken, waarbij het duidelijk is geworden dat de noodzaak om meer belang te hechten aan effectiviteit bij de uitwerking van nieuw beleid, breed wordt gedragen.

Werkgroep beleid Witwassen/Terrorismefinanciering WGAML/CTF policy

Een 'best practices paper' betreffende witwassen in handelsstromen, de Trade based Money laundering (TBML), is in 2008 gereed gekomen.

Tevens kwam een zogenaamde 'guidance paper' gereed over de implementatie van VN resolutie 1737 met financiële sanctiemaatregelen op Iran. Ook hier is de inbreng van de private sector besproken. Naar aanleiding van Veiligheidsraadresolutie 1803 heeft de werkgroep nieuwe, niet bindende richtsnoeren uitgevaardigd. Deze geven handreikingen hoe landen uitvoering kun-

nen geven aan de paragraaf 10 van resolutie 1803, waarin wordt opgeroepen om voorzichtigheid te betrachten bij financiële transacties met Iranese financiële instellingen. In de niet bindende richtsnoeren zijn zowel handreikingen opgenomen voor de financiële instellingen als voor de toezichhouders.

Uit het vervolgonderzoek, gedaan door een projectteam, naar de implementatie van bevrozing van tegoeden van terroristen (SR III) is vastgesteld dat er efficiënter uitvoering kan worden gegeven. Aanbevolen wordt om per land een zelfstandige interdisciplinaire sanctie unit hiervoor verantwoordelijk te maken. Nader wordt nu gekeken naar mogelijkheden om de tegoeden niet alleen te bevriezen, maar ook te confisceren. Verder heeft de EC een voorstel geïntroduceerd om de compliance van de EU-lidstaten eenduidig te evalueren voor speciale aanbeveling 9 (cash couriers). Het gaat hier om een gemeenschappelijk belang van de EU lidstaten om beoordeeld te worden als één jurisdictie.

De FIU-Nederland heeft deelgenomen aan de 'FATF typologies working group on terrorism financing.' In mei 2008 werd door de FATF het rapport 'Terrorism Financing' uitgebracht waarin o.a. casuïstiek vanuit Nederland is ingebracht. Het rapport is te downloaden vanaf de site: www.fatf-gafi.com.

5.5 Egmont Group

De Egmont Group is in 1995 opgericht om contacten, samenwerking en de uitwisseling van kennis en operationele informatie tussen FIU's te bevorderen. Sinds haar oprichting, in het Egmont paleis nabij Brussel, is de Egmont Group een niet weg te denken gremium geworden in de internationale strijd tegen het witwassen en de financiering van terrorisme. In 2008 bestaat de Egmont Group uit 108 Financial intelligence units verspreid over de hele wereld.

De Egmont Group erkent vier typen FIU's:

- Het administratieve model (69 leden),
- Het justitiële model (4 leden),
- Het politie of opsporingsmodel (27 leden),
- Het hybride/gemengde model (8 leden)

Doel van de Egmont Group is om de contacten tussen FIU's te versterken en de samenwerking te bevorderen door kennis en operationele informatie onderling uit te wisselen.

Het bestuur, the Egmont Committee, continueerde ook in 2008 haar inspanningen om de Egmont Group een meer formeel, zelfstandig, internationaal erkende

entiteit te geven. De Committee leden geven leiding en coördineren de diverse werkgroepen in dit overgangsproces.

De Egmont Group kent een aantal vaste werkgroepen, de outreach (OWG), die kandidaatleden begeleid, de operational (OpWG), die concrete thema's van operationele aard uitwerkt, de IT (ITWG) die zich buigt over de elektronische informatie-uitwisseling onderling en de veiligheidsaspecten, de training (TWG), die manuals ontwikkeld voor cursusleiders en deelnemende FIU's en tevens cursussen verzorgd, en de Legal (LWG) die de juridische zaken behartigt, zoals het advies aan het Egmont Committee over toelating van kandidaat-leden maar ook interne Egmont aangelegenheden. De FIU-Nederland neemt deel in de ITWG, TWG, OPWG en de LWG. Zoals gebruikelijk zijn er ook dit jaar drie bijeenkomsten georganiseerd. Respectievelijk in maart in Santiago, Chili, in mei de Plenary in Seoul, Korea en de najaarsmeeting in oktober in Toronto, Canada. De participanten in deze laatste vergadering hadden de gelegenheid om het nieuwe en vaste Egmont Group secretariaat op locatie te bezoeken.

De Santiago meeting in maart kenmerkte zich door het grootste aantal deelnemers sinds de oprichting van de Egmont Group. Een aantal belangrijke beslissingen werden genomen, in het bijzonder betreffende procedures aangaande het verkrijgen van het lidmaatschap en compliance vereisten.

In mei vond in de hoofdstad van de Koreaanse republiek, Seoul de Plenary meeting plaats, waaraan met name hoofden van FIU's deelnemen. Tijdens deze vergadering, met 250 deelnemers (!), wisselde de Egmont Group, na zes jaren, van voorzitter. William F. Baity van Fincen, USA, maakte plaats voor Neil Jensen van Austrac, Australië. Nieuwe Egmont leden werden de FIU's van de Turks- en Caicoseilanden en Moldavië. Daarnaast werd de werkwijze vastgesteld hoe Egmont leden die fundamentele organisatorische wijzigingen ondergaan, dit aan de Egmont Group moeten rapporteren. De LWG zal mede op grond van die rapportage advies aan het Egmont Committee uitbrengen. Onderwerpen van de vergaderingen waren voorts de trends en typologieën op het terrein van witwassen en terrorismefinanciering. Ook werd aandacht besteed aan corruptie en politiek prominente personen. De toenmalig (komende) voorzitter van de FATF onderschreef, mede door zijn aanwezigheid, het belang van de Egmont Group, en bepleitte een intensievere samenwerking tussen beide organisaties. In het kader van de transitie van de Egmont Group naar een meer formele entiteit is ook nagedacht over een ander en breder gebruik van het Egmont IT kanaal, de Egmont Secure Web (ESW).

Gedurende de Toronto vergadering werd een concept rapport 'types of FIU

governance' gepresenteerd dat door de World Bank en de Egmont Group gezamenlijk is opgesteld. De verschillen in beheer en bestuur hebben consequenties voor de informatiehuishouding. De mogelijkheden en beperkingen voor de informatie-uitwisseling is een issue dat nog nader wordt onderzocht. In de Plenary in 2009 wordt het definitieve rapport gepresenteerd.

ITWG

Kenmerkend op dit moment is de Integratie van het Egmont secure web (ESW) en het FIU.net. Inmiddels is er overeenstemming dat beide informatiekanaal verbonden kunnen worden met inachtneming van gehanteerde veiligheidsaspecten. Vertegenwoordigers van Austrac en Fintrac presenteerden een evaluatierapport over het UNODC GoAML system, een tool voor FIU's, ontworpen om witwastransacties te registreren. Het rapport behandelde zowel de technische alsook de functionele aspecten. Het UNODC was tevreden met de rapportage en nam de aanbevelingen ter harte.

TWG

In december is in Stockholm een geslaagde, eerste tactische analyse training sessie georganiseerd. De TWG gaat verder met het ontwikkelen van een wederzijds evaluatie training pakket. Dit training pakket geeft informatie hoe FIU's in de toekomst in staat kunnen zijn om aan de FATF aanbevelingen te beantwoorden, c.q. compliant te zijn. Het materiaal kan tevens gebruikt worden voor met evaluaties belaste personen en om FIU's voor te bereiden op een FATF evaluatie. Het definitieve pakket zal in de Plenary van 2009 aan de hoofden van FIU's gepresenteerd worden.

OWG

Inmiddels is een lidmaatschap aanvraagpakket ontwikkeld dat geschikt gemaakt wordt voor de publieke Egmont website. Het 'Membership Application Package' (MAP) beschrijft de tijdlijn, de stappen en processen om lidmaatschap van de Egmont Group te verkrijgen.

LWG

Een sub-werkgroep betreffende terrorismefinanciering (TF) toetst de Egmont leden of, en zo ja in hoeverre, de FIU aan de Egmont Group TF vereisten voldoet. Een elftal leden beantwoorden nog niet aan de criteria, ofschoon vele vorderingen gemaakt zijn. De sub-werkgroep gaat door met het monitoren van de ontwikkelingen bij de diverse leden. Er wordt naar gestreefd om alle leden compliant te laten zijn aan de TF definitie en vereisten in de plenaire vergadering in 2009. Voorts bemiddeld de LWG ook bij eventuele (juridische) informatie-uitwisseling-

problemen onderling. Voorgesteld is om een Legal Library (EGLL) te ontwikkelen. In de EGLL worden samengevatte gerechtelijke uitspraken en regelingen opgenomen, die van belang kunnen zijn voor Egmont leden. Projectleider is de vertegenwoordiger van de FIU-Nederland.

OpWG

Inmiddels zijn er diverse projecten ontwikkeld. Naast een project over contant geld economieën, loopt er een project over financiering van terrorisme. Initiatieven zijn ontwikkeld om ook een project over kinderporno in te stellen. Daarnaast is voorgesteld om op de ESW ook een open bronnen databank te plaatsen voor operationele doeleinden. Door het International Centre for Asset Recovery (ICAR) is een Asset Recovery Predictive Intelligence System (ARPIS) ontwikkeld. Dit systeem behelst informatie over personen die betrokken zijn bij corruptie waarbij raakvlakken zijn met FIU zaken. Het ARPIS is door leden van de OpWG getest en de meerwaarde als datamining tool voor FIU's werd onderschreven.

5.6 Europese Unie

Het EU-Comité ter bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme heeft in 2006 in Brussel het EU FIU-platform ingesteld. Dit is een informeel overlegorgaan waarin leden van FIU's uit EU- en EER-landen zitting hebben. Doelstelling is intensivering en stroomlijning van de informatie-uitwisseling tussen alle EU-meldpunten. In het platform worden kennis en ervaringen uitgewisseld met betrekking tot het gebruik van intelligence informatie, de onderlinge verschillen in wetgeving, (on)mogelijkheden tot informatie-uitwisseling en de wijze waarop terugkoppeling plaatsvindt naar de meldende instellingen.

Het EU FIU-platform komt een aantal keren per jaar bijeen in Brussel. Mede hierdoor worden de onderlinge banden aangetrokken. De FIU-Nederland neemt vast deel aan dit overleg en levert daarnaast haar aandeel in door de EU ingestelde werkgroepen. In het kader van informatie-uitwisseling worden problemen gesignaleerd en oplossingen aangedragen. Tevens worden zogenaamde 'best' of 'good' practices uitgewisseld, waarbij in het bijzonder de tamelijk nieuwe EU lidstaten/FIU's van profiteren. Met dit uitgangspunt zag op 22 april 2008 een, in opdracht van het platform gemaakte, rapportage over feedback in witwaszaken en financiering van terrorisme zaken en typologieën het daglicht. Naast uitleg wat onder feedback verstaan wordt, worden soorten feedback aangegeven. Aanbevelingen worden gedaan om de kwaliteit en de effectiviteit van terugkop-

peling, naar melders maar ook tussen FIU's onderling, te verhogen. Op 28 april 2008 onderschreef het platform een rapportage over vertrouwelijkheid en dataprotectie bij FIU activiteiten. In deze rapportage wordt mede aandacht besteed aan de mogelijkheden en belemmeringen van het delen van 'intelligence' tussen FIU's onderling. De FIU-Nederland heeft met name in dit voortraject onderzoek gedaan. Tevens is gekeken naar het delen van informatie met de melders/instellingen met behoud van het vertrouwelijk karakter.

5.7 FIU.NET

Het FIU.NET is een computer netwerk met een hoge beveiliging dat in 2002 is opgezet om efficiënte gegevensuitwisseling tussen Europese FIU's mogelijk te maken. De eerste meldpunten die participeerden in het FIU.NET waren Nederland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Spanje en Italië.

FIU-Nederland participeert als partner in het lopend FIU.NET project 2007-2009 "Towards Improved Ways of Exchanging Information". Daarnaast levert FIU-Nederland een bijdrage door het detacheren van personeel en te adviseren op verschillende werkerreinen van het FIU.NET Bureau, de organisatie die namens het Ministerie van Justitie het FIU.NET project uitvoert.

De hoofddoelstellingen van dit lopend project zijn:

1. het aansluiten van alle EU lidstaten op het FIU.NET;
2. het zo gebruikersvriendelijk mogelijk maken van de huidige versie van het FIU.NET;
3. en het treffen van voorbereidingswerk voor een nieuwe versie van FIU.NET met meer functionaliteiten en een hoger ambitieniveau.

Het aansluiten van alle EU lidstaten op het FIU.NET

In oktober 2008 hadden de Europese FIU's de volgende status met betrekking tot hun aansluiting:

Aangesloten		in behandeling	geen reactie	afgezegd
België	Nederland	Cyprus	Oostenrijk	Estland
Bulgarije	Polen	Denemarken	Ierland	Letland
Duitsland	Roemenië	Hongarije	Portugal	Litouwen
Finland	Slowakije	Malta		
Frankrijk	Slovenië	Zweden		
Griekenland	Spanje			
Italië	Tsjechië			
Luxemburg	Ver. Koninkrijk			

Het FIU.NET Bureau verwacht aan het eind van het project dat alle 24 landen die hebben aangegeven mee te willen doen met het project zijn aangesloten. Voor FIU-Nederland betekent dit dat er meer FIU's zijn die met het gemak van FIU.NET bereikbaar zijn waardoor de samenwerking wordt bevorderd.

Het zo gebruikersvriendelijk mogelijk maken van de huidige versie van het FIU.NET

Gedurende de afgelopen periode heeft het FIU.NET Bureau twee nieuwe releases uitgebracht. Release 1.3 vormde de basis voor een geheel nieuwe FIU.NET applicatie, namelijk Release 1.4 of te wel FIU.NET IX. Daarnaast is met de versie 1.3 de mogelijkheid geboden om vanuit de FIU.NET computer ESW te benaderen. FIU-Nederland heeft als pilot en testomgeving gediend voor deze toepassing van FIU.NET.

Versie 1.4, FIU.NET IX introduceert vergaande applicaties waarvan de FIU.NET Case File (dossier) de meest prominente is. De FIU.NET Case File toepassing maakt het mogelijk voor FIU's om gehele dossiers of zaken met elkaar uit te wisselen waarbij de principes van snelheid en eenvoud worden behouden. Een FIU.NET Case File kan één of meerdere subjecten bevatten en aan deze subjecten kunnen diverse informatie-elementen worden 'gehangen' zoals adressen, bankgegevens, documenten, berichten, foto's en meer. Meerdere landen kunnen deelnemen in één FIU.NET Case File. Maar elk land kan ervoor kiezen om binnen een FIU.NET Case File selectief uit te wisselen met een beperkt aantal landen. Het komt er op neer dat, ondanks dat er veel mogelijkheden zijn, de landen altijd controle houden over wat zij uitwisselen en met wie. Bij de introductie van deze nieuwe versie zijn er twee operationele medewerkers van FIU-Nederland opgeleid om met FIU.NET IX te werken en op hun beurt de overige collega's op te leiden.

Het treffen van voorbereidingswerk voor een nieuwe versie van FIU.NET met meer functionaliteiten en een hoger ambitieniveau

Zowel software- als beleidsmatig is er nagedacht over en voorbereid op het ontwikkeltraject van FIU.NET naar een nog slimmer, sneller en gebruikersvriendelijker instrument dat alle barrières voor het internationaal uitwisselen wegneemt. Ook in dit meedenken heeft FIU-Nederland geparticipeerd door mee te doen aan de 'FIU.NET Think Tank' sessie in Les Fontaines nabij Parijs, Frankrijk. Op basis van deze sessie is er een advies geschreven met de gewenste functies in FIU.NET en andere voorstellen voor meer internationale samenwerking tussen FIU's.

Lopende zaken

Een belangrijk resultaat voor dit lopend jaar is de vaststelling van het FIU.NET User Protocol. In dit protocol worden de spelregels voor het uitwisselen van informatie tussen FIU's beschreven. FIU-Nederland heeft in de voorbereiding van dit document juridisch advies gegeven. Verder zal in het najaar besloten worden hoe en in welke hoedanigheid het FIU.NET systeem en de ondersteuning daarvan gecontinueerd wordt.

FIU-Nederland zal ook in 2009 de nodige ondersteuning geven aan het project dat wordt gezien als een belangrijke ontwikkeling naar meer internationale samenwerking.

5.8 AWF Sustrans

Sinds 2001 hebben Europol en het voormalige BLOM – thans de FIU-Nederland – een goede samenwerking met betrekking tot het bestrijden van witwassen en het financieren van terrorisme. Hieruit is de Analytical Work File (AWF) Sustrans ontstaan waarin inmiddels door 20 lidstaten wordt geparticipeerd. Alle lidstaten leveren financiële informatie aan de AWF Sustrans. Ook de FIU-Nederland verstrekt wekelijks een deel van haar verdachte transacties aan Europol. Als een subject bij twee of meer landen voorkomt, dan wordt de FIU-Nederland door Europol aanvullend bevraagd. In het kader van de AWF Sustrans is vorig jaar 205 keer informatie uitgewisseld met Europol. De verstrekte informatie wordt geanalyseerd om internationale criminele samenwerkingsverbanden te detecteren. Aangetroffen samenwerkingsverbanden worden nader met de desbetreffende lidstaten onderzocht.

6 FIU-Nederland in kengetallen

De FIU-Nederland presenteert in de Kengetallen een cijfermatig beeld van de input en de output van de organisatie. In dit onderdeel van het jaaroverzicht beschrijft zij vanuit verschillende invalshoeken de ongebruikelijke transacties die zijn gemeld alsmede de aan de opsporingsautoriteiten doorgemelde 'verdachte' transacties. Daarbij komen verschillende elementen van de meldingen aan bod. Zo wordt beschreven op basis van welke indicatoren meldende instellingen ongebruikelijke transacties melden bij de FIU-Nederland. Ook is er aandacht voor de politieregio's waar de ongebruikelijke en verdachte transacties plaatsvinden.

6.1 Introductie

In dit onderdeel van het jaaroverzicht presenteert de FIU-Nederland de kengetallen over het jaar 2008. Het inleidende hoofdstuk geeft een korte schets van de belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Het jaar 2008 kenmerkt zich in algemene zin door een aantal ingrijpende wijzigingen in het meldstelsel en een groei van het aantal ongebruikelijke en verdachte transacties. De veranderingen in het meldstelsel hebben plaatsgevonden als gevolg van een indicatorenwijziging en de invoering van de Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme (WWFT). Ten eerste is de meldgrens van de objectieve indicator voor de handelaren in zaken van grote waarde op 1 maart 2008 verhoogd van € 15.000 naar € 25.000. Deze verhoging vond plaats in het kader van de administratieve lastenverlichting.

Daarnaast is door de inwerkingtreding van de WWFT per 1 augustus 2008 het bereik van de meldplicht voor handelaren verruimd van handelaren in zaken van grote waarde – zoals voertuig- en scheepshandelaren – naar alle handelaren, ongeacht de markt waarin ze opereren. Deze ‘overige’ handelaren staan niet onder toezicht en voor hen geldt alleen de subjectieve indicator. Over de gevolgen van de verhoging van de meldgrens en de uitbreiding van de meldplicht voor handelaren wordt verderop in de kengetallen nader ingegaan.

Een andere meldsector waar de invoering van de WWFT direct gevolgen voor heeft, is de creditcardsector. Ten tijde van de Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (Wet MOT) waren de zogenoemde acquirers van creditcardtransacties meldplichtig. Door de invoering van de WWFT is deze meldplicht verschoven naar de issuers van creditcards; onder de laatstgenoemde categorie vallen – kort gezegd – de instellingen die creditcards uitgeven. Vanaf bladzijde 120 kunt u lezen of deze wijziging nog gevolgen heeft gehad op de meldingen die de FIU-Nederland heeft ontvangen vanuit de creditcardsector.

Ten vierde is als gevolg van de indicatorenwijziging de meldplicht voor money transfers gedeeltelijk verschoven van de agenten naar de zogeheten providers van money transfer-diensten. Sinds 1 maart 2008 zijn de providers verantwoordelijk voor het melden van alle objectief ongebruikelijke money transfers, dat wil zeggen money transfers met een waarde van twee duizend euro of meer. Objectief ongebruikelijke transacties hoeven niet langer te worden gemeld door de agenten. De nieuwe regelgeving ontslaat de providers noch de agenten van de verplichting om subjectief ongebruikelijke money transfers te melden. Het is van belang dat deze subjectieve meldplicht voor beide partijen is blijven bestaan.

Zij beoordelen het eventueel ongebruikelijke karakter van money transfers immers vanuit verschillende invalshoeken. Zo kan een agent het gedrag van een cliënt aan de balie beoordelen als subjectief ongebruikelijk, bijvoorbeeld wanneer hij wordt begeleid door een ander persoon, of wanneer hij nerveus gedrag vertoont. Een provider kan deze inschatting niet maken, maar kan op haar beurt wel signaleren dat een cliënt 'shopt' bij verschillende agenten en dat hij daardoor ongebruikelijk gedrag vertoont. Vanuit verschillende informatieposities komen beide partijen tot een eigen, afgewogen oordeel over het mogelijk ongebruikelijke karakter van een money transfer.

Naast deze structurele veranderingen binnen het meldstelsel heeft de FIU-Nederland in 2008 te maken gekregen met een flinke stijging van het aantal ongebruikelijke en verdachte transacties. Deze lijkt niet aan te sluiten bij de gekozen beleidslijn van de afgelopen jaren, die juist is gericht op het terugdringen van het aantal meldingen. Een specifieke grootmelder is hiervoor verantwoordelijk; na jarenlang zeer beperkt gebruik te hebben gemaakt van de subjectieve indicator, heeft de FIU-Nederland in 2008 ruim 175.000 achterstallige subjectieve meldingen van deze financiële instelling geregistreerd. Zonder deze meldingen zou in 2008 een lichte daling zijn opgetreden in het totale aantal ongebruikelijke transacties. Door deze grote hoeveelheid subjectief gemelde transacties wordt in 2008 in tegenstelling tot eerdere jaren meer gebruik gemaakt van de subjectieve indicator dan van de objectieve. In paragraaf 6.3 leest u meer over de belangrijkste ontwikkelingen die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan in de money transfer-sector. Daarbij besteedt de FIU-Nederland ook aandacht aan genoemde gedeeltelijke verschuiving van de meldplicht van agenten naar providers.

Wanneer de money transfer-sector buiten beschouwing wordt gelaten, is een tegenovergestelde ontwikkeling zichtbaar: het aantal meldingen afkomstig van relatief grote meldsectoren – onder meer de banken en geldtransactiekantoren – daalde de laatste jaren, hoofdzakelijk als gevolg van de herziening van het indicatorenstelsel in 2005. In 2008 is daarnaast sprake van een scherpe daling bij een andere grote meldsector, namelijk de handelaren in zaken van grote waarde. Dit is het gevolg van de hiervoor genoemde verhoging van de meldgrens van de objectieve handelarenindicator van € 15.000 naar € 25.000.

Het aantal meldingen vanuit de sector van vrije beroepsbeoefenaars laat in 2008 een stijging zien. Dit heeft vooral te maken met de sterke toename van het aantal notarismeldingen. Een soortgelijke ontwikkeling was ook al zichtbaar in 2007, toen het aantal notarismeldingen eveneens fors steeg ten opzichte van het jaar daarvoor. Vanaf bladzijde 126 gaat de FIU-Nederland nader in op de ontwikkelingen in de vrije beroepsbeoefenaar-sector.

De FIU-Nederland constateert een stijging in het aantal meldingen dat zij ontvangt naar aanleiding van de Europese verordening (1889/2005), die in 2007 van kracht is geworden. In de laatste paragraaf van de kengetallen wordt nader aandacht besteed aan deze meldingen.

Leeswijzer bij de kengetallen

- Ongebruikelijke transacties zijn opgevraagd op registratiedatum, dit wil zeggen de datum waarop de FIU-Nederland de ontvangen transactie als ongebruikelijk in de MOT-database heeft geregistreerd.
- Verdachte transacties zijn opgevraagd op doormelddatum, dit wil zeggen de datum waarop de FIU-Nederland de transacties, na onderzoek, als verdacht heeft doorgemeld.
- Het kan voorkomen dat percentages door afronding niet geheel optellen tot 100%.
- Bedragen in vreemde valuta zijn omgerekend naar euro met de middenkoersen van het jaar waarin de transactie is verricht. Dit houdt in dat de genoemde bedragen niet exact zijn, maar wel een goede indicatie vormen voor het daadwerkelijke bedrag.
- Bij de berekening van bedragen worden meldingen van voorgenomen transacties buiten beschouwing gelaten.
- Bedragen in de tabellen zijn afgerond.
- Eén transactie kan worden doorgemeld aan meerdere opsporingsdiensten.
- In de kengetallen staan de doorlooptijden vermeld voor diverse meldsectoren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de doorlooptijden van objectief gemelde transacties en subjectief gemelde transacties. Valt een transactie onder het bereik van een objectieve indicator, dan geldt een wettelijke meldtermijn van maximaal 14 dagen, die ingaat op het moment dat de transactie plaats vindt. Constateert een melder, dat een transactie valt onder het bereik van een subjectieve indicator, dan geldt eveneens een meldtermijn van 14 dagen. Deze termijn gaat echter pas in op het moment dat blijkt, dat de subjectieve indicator van toepassing is.
- Doorlooptijden zijn berekend op basis van 80% van de meldingen met de laagste doorlooptijden. Op deze manier hebben extreem hoge doorlooptijden – bijvoorbeeld als gevolg van achterstallige meldingen – geen onevenredige invloed op de gemiddelde doorlooptijd.
- De subjectieve meldplicht voor money transfers geldt voor zowel de providers als hun agenten. Het kan daardoor voorkomen dat een transactie twee keer wordt gemeld bij de FIU-Nederland. Dubbel gemelde money transfers,

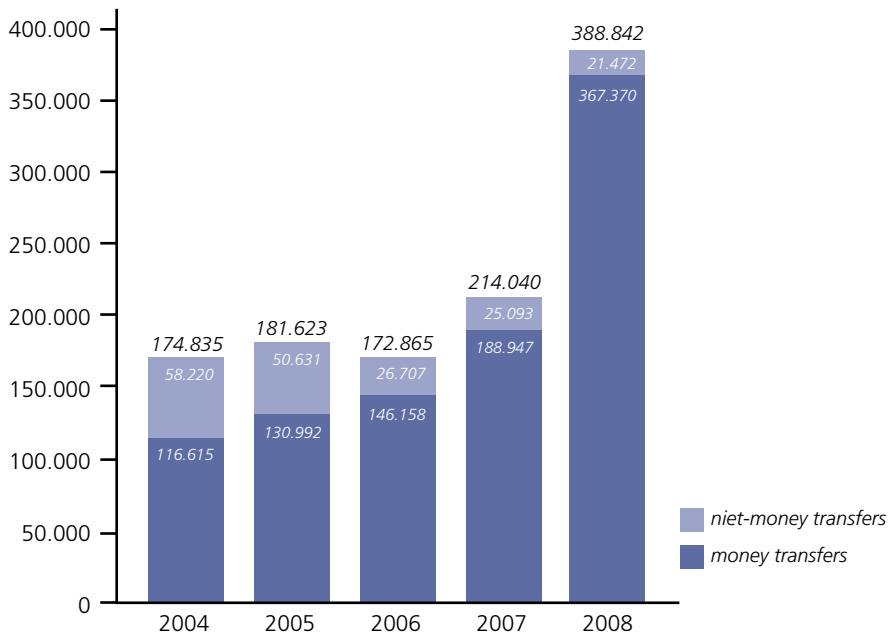
dat wil zeggen money transfers die zijn gemeld door zowel een agent als zijn provider, zijn door de FIU-Nederland gefilterd. Bij de samenstelling van de kengetallen zijn dus alleen unieke money transfers meegeteld.

- Een grootmelder die in 2007 bij de FIU-Nederland als bank stond geregistreerd, valt in 2008 onder de categorie geldtransactiekantoor. Dit heeft gevolgen voor de samenstelling van de kengetallen. De FIU-Nederland houdt rekening met deze wijziging door bij de behandeling van de meldingen van banken en geldtransactiekantoren in de grafieken twee lijnen weer te geven: één lijn die het beeld weergeeft op basis van de officiële cijfers uit het voorgaande jaaroverzicht en een andere lijn die de ontwikkeling weergeeft indien de instelling in 2007 ook als geldtransactiekantoor geregistreerd zou hebben gestaan.
- In de periode 2007-2008 heeft de FIU-Nederland geen bestanden ontvangen van het BOOM, waardoor geen bestandvergelijking heeft kunnen plaatsvinden met het BOOM-bestand. Derhalve is BOOM niet opgenomen als doormeldreden. De FIU-Nederland heeft een convenant gesloten met het BOOM, dat ertoe moet leiden dat er in de toekomst weer matches gaan plaatsvinden.

6.2 Totaalcijfers

Het totale aantal meldingen is het afgelopen jaar fors gestegen. Deze stijging is hoofdzakelijk gerelateerd aan de stijging van het aantal subjectieve meldingen van money transfers. Het aandeel van de money transfers in het totale aantal meldingen is gestegen van 88% in 2007 naar 94% in 2008. Het aantal meldingen van niet-money transfers is gedaald met 14%. De oorzaak hiervan is gelegen in een scherpe daling van het aantal meldingen van voertuighandelaren, door de verhoging van de meldgrens (zie verder vanaf bladzijde 123).

AANTAL ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES 2004 – 2008

Ongebruikelijke transacties per politieregio

Nederland is opgedeeld in 25 regionale politieregio's en het KLPD. Elke regionale politieregio omvat een vaststaand geografisch gebied. Om weer te geven waar in Nederland de ongebruikelijke en verdachte transacties plaatsvinden, is in figuur 1 en figuur 2 een kwantitatief beeld weergegeven ten aanzien van respectievelijk de ongebruikelijke en verdachte transacties per politieregio. In elk figuur is achter de regionaam telkens het aandeel weergegeven van een regio ten opzichte van het totaal. Zo is zichtbaar in figuur 1 dat in het jaar 2008 2%

van de geregistreerde meldingen heeft plaatsgevonden in de regio Groningen. In 2007 was dit 1%.

Zoals reeds vermeld in de introductie, wordt de grote stijging van het aantal meldingen in 2008 veroorzaakt door 175.000 achterstallige meldingen die de FIU-Nederland in 2008 heeft ontvangen. Bij het aflezen van onderstaande figuren moet er dus rekening worden gehouden met het feit dat een belangrijk deel van de meldingen dat is geregistreerd in het jaar 2008, zich daadwerkelijk heeft afgespeeld in eerdere jaren.¹

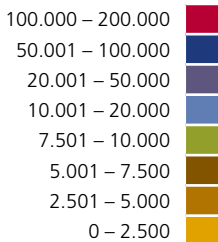
1 De FIU-Nederland geeft in elk jaaroverzicht het aantal ongebruikelijke transacties weer op basis van de datum van registratie. Het aantal verdachte transacties geeft zij altijd weer op basis van de datum van doormelding. Op deze manier ontstaat een zo nauwkeurig mogelijk beeld van de in- en output van de organisatie.

ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES REGISTRATIEJAREN 2007 – 2008

Politieregio % per regio

	% per regio	
	2008	2007
1 Groningen	2%	1%
2 Friesland	2%	1%
3 Drenthe	1%	0%
4 IJsselland	1%	1%
5 Twente	1%	1%
6 Noord- en Oost-Gelderland	1%	1%
7 Gelderland-Midden	2%	2%
8 Gelderland-Zuid	2%	1%
9 Utrecht	5%	4%
10 Noord-Holland Noord	2%	1%
11 Zaanstreek-Waterland	1%	0%
12 Kennemerland	3%	2%
13 Amsterdam-Amstelland	34%	39%
14 Gooi en Vechtstreek	1%	1%
15 Haaglanden	9%	12%
16 Hollands Midden	2%	1%
17 Rotterdam-Rijnmond	15%	19%
18 Zuid-Holland-Zuid	2%	1%
19 Zeeland	1%	0%
20 Midden- en West-Brabant	4%	3%
21 Brabant-Noord	2%	1%
22 Brabant-Zuid-Oost	3%	2%
23 Limburg-Noord	1%	1%
24 Limburg-Zuid	2%	2%
25 Flevoland	2%	1%

Legenda

2008

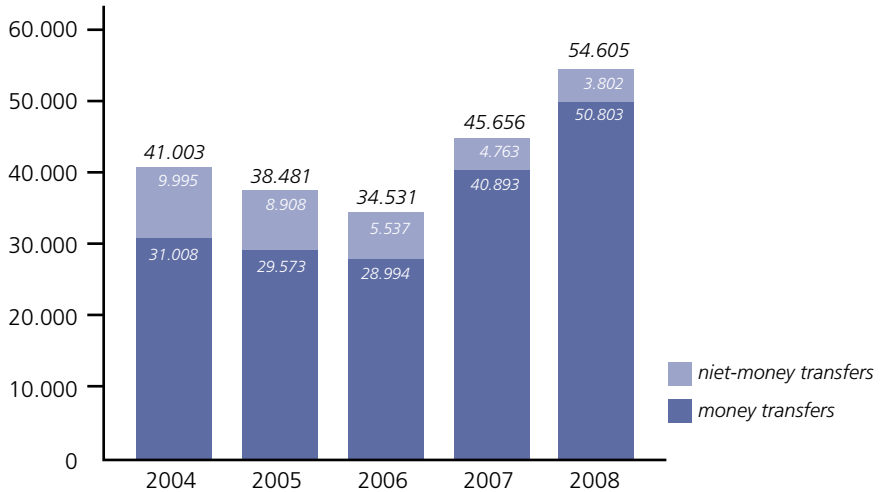
2007

Door de hierboven genoemde bulk van achterstallige meldingen neemt in 2008 het aantal ongebruikelijke transacties per regio toe. Zowel in 2007 als in 2008 vinden de meeste ongebruikelijke transacties plaats in respectievelijk de regio's Amsterdam-Amstelland, Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden. De grootste absolute stijging vindt plaats in Amsterdam-Amstelland: in 2008 registreert de FIU-Nederland ten aanzien van deze regio een toename van bijna 49.000 ongebruikelijke transacties. De grootste procentuele toename van het aantal ongebruikelijke transacties binnen een regio vindt plaats in Zaanstreek-Waterland. Het aantal geregistreerde ongebruikelijke transacties in deze regio stijgt van 860 in 2007 naar 3.392 in 2008. Het betekent bijna een verviervoudiging van het aantal meldingen. Ook wanneer we kijken naar de spreiding van de meldingen over de verschillende politieregio's zien we enige verandering optreden: in 2007 vond 39% van de geregistreerde transacties plaats in de regio Amsterdam-Amstelland. In 2008 is dit aandeel gedaald naar 34%. Een soortelijke ontwikkeling is zichtbaar ten aanzien van de regio Rotterdam-Rijnmond, waarbij het aandeel daalt van 19% naar 15%. Het aandeel van de regio Haaglanden daalt van 12% naar 9%. Bij de overige 22 politieregio's is zonder uitzondering sprake van een groter aandeel in 2008 dan in 2007. Het gaat echter om relatief geringe stijgingen, van gemiddeld zo'n 0,5%.

De gegevens uit de bovenstaande figuren leiden niet tot de conclusie dat er sprake is van meer 'ongebruikelijke activiteit' in de desbetreffende regio's in 2008. Immers, veel meldingen die zijn geregistreerd in 2008 hebben zich afgespeeld gedurende een periode vóór 2008. Wel kan op basis van deze gegevens worden geconstateerd dat er over de jaren kennelijk méér ongebruikelijke activiteit is geweest dan voorheen kon worden waargenomen. Het was alleen nog niet gemeld aan de FIU-Nederland.

VERDACHTE TRANSACTIES 2004 – 2008

Onder invloed van een toenemend aantal meldingen van money transfers stijgt het aantal verdachte transacties in 2008 wederom, ditmaal met zo'n 20%. In tegenstelling tot het aantal verdachte money transfers daalt het aantal verdachte niet-money transfers in 2008 met 20%. Deze daling houdt met name verband met een afgenomen aantal verdachte bank- en handelarentransacties.

Verdachte transacties per politieregio

Mede onder invloed van een fors toegenomen aantal meldingen, neemt het aantal verdachte transacties toe. Onderstaand figuur geeft een kwantitatief beeld met betrekking tot de verdachte transacties die hebben plaatsgevonden in de regio's. De verdachte transacties zijn weergegeven op basis van het jaar waarin de transacties verdacht zijn verklaard en doorgemeld naar de opsporingsdiensten.

Politieregio	% per regio	
	2008	2007
1 Groningen	1%	1%
2 Friesland	5%	1%
3 Drenthe	1%	0%
4 IJsselland	1%	0%
5 Twente	1%	0%
6 Noord- en Oost-Gelderland	1%	1%
7 Gelderland-Midden	2%	1%
8 Gelderland-Zuid	2%	1%
9 Utrecht	3%	2%
10 Noord-Holland Noord	2%	1%
11 Zaanstreek-Waterland	1%	0%
12 Kennemerland	2%	1%
13 Amsterdam-Amstelland	35%	49%
14 Gooi en Vechtstreek	1%	0%
15 Haaglanden	8%	9%
16 Hollands Midden	1%	1%
17 Rotterdam-Rijnmond	19%	21%
18 Zuid-Holland-Zuid	1%	1%
19 Zeeland	1%	0%
20 Midden- en West-Brabant	5%	2%
21 Brabant-Noord	1%	1%
22 Brabant-Zuid-Oost	1%	1%
23 Limburg-Noord	1%	1%
24 Limburg-Zuid	2%	1%
25 Flevoland	3%	1%

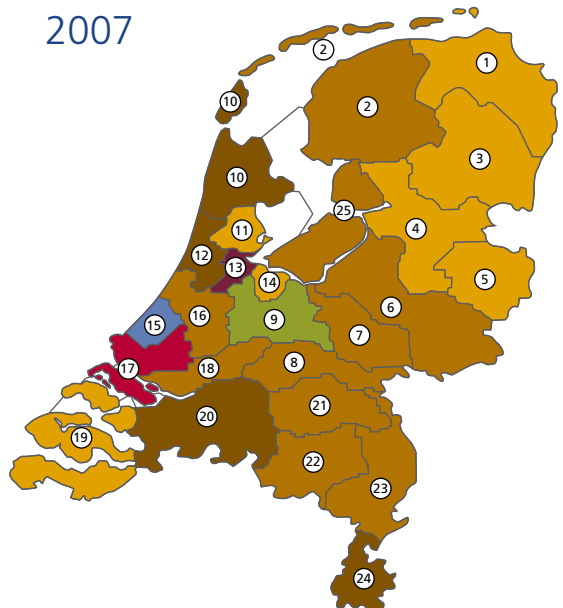
Legenda

20.001 – 25.000	■
15.001 – 20.000	■
10.001 – 15.000	■
5.001 – 10.000	■
2.501 – 5.000	■
1.001 – 2.500	■
501 – 1.000	■
251 – 500	■
0 – 250	■

2008

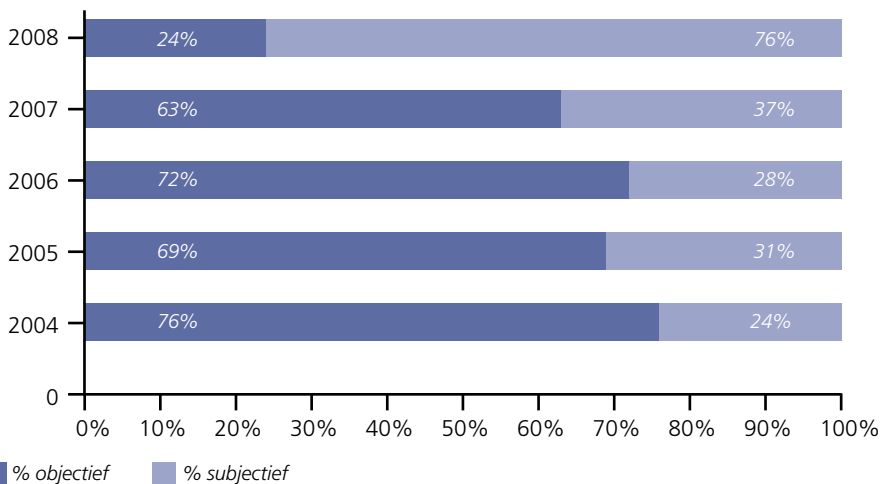

2007

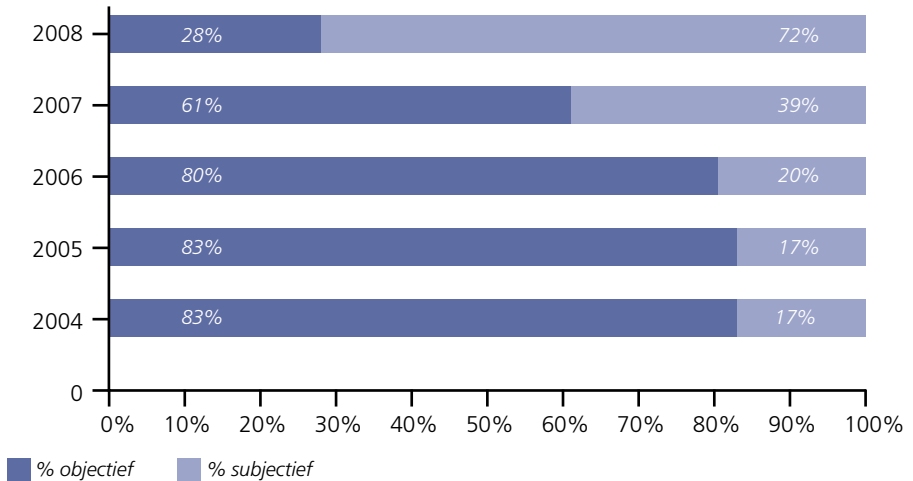

Een opvallende ontwikkeling in 2008 is de daling van 16% van het aantal verdachte transacties dat plaatsvindt in Amsterdam. Het is de enige regio in Nederland waar het aantal verdachte transacties in 2008 is afgenomen. In de overige regio's neemt het aantal verdachte transacties gemiddeld met zelfs meer dan 100% toe. De grootste absolute stijger is Friesland; in 2008 vervijfvoudigt het aantal verdachte transacties in deze regio van 424 naar 2.609. Deze stijging heeft ook te maken met een groeiende input die wordt geleverd vanuit deze opsporingsregio, waardoor de FIU-Nederland meer ongebruikelijke transacties verdacht kan verklaren. In paragraaf 2.3 wordt eveneens kort stilgestaan bij ontwikkelingen met betrekking tot de politieregio Friesland. Evenals bij de ongebruikelijke transacties zien we bij de verdachte transacties een aantal kleine verschuivingen optreden met betrekking tot de spreiding van de verdachte transacties over de politieregio's in Nederland. Zo vond in 2007 49% van alle verdachte transacties plaats in de regio Amsterdam-Amstelland. In 2008 is dit aandeel gedaald naar 35%. Ook in andere regio's zijn dalingen van het aandeel in de verdachte transacties zichtbaar, zij het aanmerkelijk kleiner. Onder andere in de regio Rotterdam-Rijnmond daalt het aandeel met 2% en in de regio Haaglanden daalt het aandeel met 1%. De grootste stijgers zijn de politieregio's Friesland en Midden – en West-Brabant, waar het aandeel stijgt met respectievelijk 4% en 3%. De opmerking die eerder is geplaatst met betrekking tot de stijging van het aantal ongebruikelijke transacties geldt evenzeer voor de verdachte transacties: de stijging kan niet worden uitgelegd als een toename van 'verdachte activiteit' in Nederland. Immers, de stijging van de verdachte transacties is gerelateerd aan de met terugwerkende kracht gedane meldingen en hebben dus betrekking op eerdere transactie jaren.

VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES

VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF VERDACHTE TRANSACTIES

In 2007 leidden verschillende factoren tot een flinke groei van het aantal subjectief gemelde money transfers. Dit resulteerde in een groter aandeel subjectieve meldingen. De groei van subjectieve money transfer-meldingen zet door in 2008 en is voornamelijk toe te schrijven aan één specifieke grootmelder, waarvan de FIU-Nederland het afgelopen jaar zo'n 175.000 achterstallige subjectieve money transfer-meldingen heeft geregistreerd. Daarnaast vindt er een absolute afname plaats van het aantal objectief gemelde money transfers. Deze twee ontwikkelingen leiden tot een ommekeer in de verhouding tussen objectief en subjectief indicatorengebruik; in tegenstelling tot eerdere jaren wordt dit in 2008 gedomineerd door de subjectieve indicator.

Vanwege het grote aandeel subjectieve meldingen in 2008, vindt ook bij de indicatorenverhouding van de verdachte transacties een verschuiving plaats van objectief naar subjectief. Het aandeel van de objectieve indicator is ruimschoots gehalveerd.

DOORMELDREDEN VERDACHTE TRANSACTIES				
Doormeldreden	2008		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
VROS	28.623	52%	17.623	39%
Eigen onderzoek	15.039	28%	16.034	35%
LOvJ	10.527	19%	11.664	26%
CJIB	416	1%	335	1%
Totaal	54.605	100%	45.656	100%

Het afgelopen jaar heeft de FIU-Nederland exact 11.000 verdachte transacties meer doorgemeld op basis van de match met het VROS-bestand dan in 2007. Deze toename is gerelateerd aan de grote stijging van het aantal meldingen. Wanneer gekeken wordt naar de afgelopen vijf jaar, valt het op dat aandeel VROS-doormeldingen op het aantal meldingen dat de FIU-Nederland in een jaar registreert, redelijk constant is: jaarlijks verklaart de FIU-Nederland tussen de 6% en 7% van de ontvangen meldingen die zij dat jaar ontvangt, datzelfde jaar nog verdacht op basis van de match met het VROS-bestand. Dit is in 2008 ook het geval. Uiteraard worden er ook nog transacties uit eerdere registratiejaren doorgemeld op basis van de VROS-match.

Het aantal doormeldingen op basis van LOvJ-verzoeken kent een lichte daling. Dit houdt geen verband met het aantal LOvJ-verzoeken dat in 2008 door de opsporingsdiensten is ingediend. Dit blijft ongeveer gelijk. Er is dus sprake van een daling van het gemiddelde aantal 'hits' dat een LOvJ-verzoek oplevert.

Het aantal doormeldingen op basis van eigen onderzoek kent eveneens een lichte daling.

DOORGEMELDE VERDACHTE TRANSACTIES PER OPSPORINGSDIENST²

Opsporingsdienst ³	2008				2007			
	eigen onderzoek	matches	LOv-verzoeken	2008 totaal	eigen onderzoek	matches	LOv-verzoeken	2007 totaal
Amsterdam-Amstelland	3.613	3.906	1.958	9.477	5.984	3.468	2.372	11.824
Rotterdam-Rijnmond	1.315	6.484	82	7.881	1.624	5.681	285	7.590
Haaglanden	1.219	1.728	726	3.673	805	1.590	665	3.060
Friesland	2.368	322	518	3.208	178	112	32	322
Midden- en West-Brabant	107	2.357	42	2.506	120	962	3	1.085
Zeeland	862	748	29	1.639	142	248	22	412
Gelderland-Zuid	914	550	16	1.480	90	46	120	256
Zaanstreek-Waterland	27	1.115	286	1.428	190	509	149	848
Brabant-Noord	121	1.253	5	1.379	31	418	0	449
Limburg-Zuid	141	1.075	6	1.222	144	413	31	588
Zuid-Holland-Zuid	161	1.037	5	1.203	15	451	59	525
Noord-Holland-Noord	180	723	276	1.179	141	277	80	498
Flevoland	235	523	234	992	48	486	0	534
Utrecht	186	601	91	878	175	297	34	506
Kennemerland	54	478	318	850	2.193	303	758	3.254
IJsselland	29	390	351	770	55	161	320	536
Hollands Midden	10	657	23	690	35	415	90	540
Gelderland-Midden	107	556	12	675	104	170	22	296
Noord- en Oost-Gelderland	1	592	9	602	5	218	27	250
Groningen	21	392	169	582	9	149	61	219
Limburg-Noord	47	525	0	572	129	238	4	371
Brabant-Zuid-Oost	70	441	27	538	38	251	67	356
Drenthe	0	325	144	469	15	74	0	89
Twente	2	312	37	351	41	107	11	159
Gooi en Vechtstreek	7	88	0	95	4	68	7	79
Interne doormeldingen	12.998	433	6.764	20.195	13.517	378	6.527	20.422
FIOD	1.816	1.641	1.109	4.566	1.319	951	1.137	3.407
KLPD DNR	2.604	497	893	3.994	609	268	566	1.443
Koninklijke Marechaussee	291	1.710	1.157	3.158	148	1.167	1.088	2.403
Overige BODen	29	1.006	243	1.278	7	241	95	343
KLPD Overig	100	3.515	1.309	4.924	1.020	2.216	2.568	5.804
Totaal	29.635	35.980	16.839	82.454	28.935	22.333	17.200	68.468

2 Eén verdachte transactie kan worden doorgemeld naar verschillende regio's. Het totale aantal doormeldingen overtreft daardoor het totale aantal unieke verdachte transacties.

3 Deze tabel is gebaseerd op de regio van doormelding. De figuur op bladzijde 87 is gebaseerd op de regio van transactie.

De sterke toename van het aantal doormeldingen is met name zichtbaar bij de traditioneel wat 'kleinere doormeldregio's', dat wil zeggen politieregio's waarnaar de FIU-Nederland tot voor kort relatief kleine aantallen verdachte transacties heeft kunnen doormelden. Zo doen zich sterke stijgingen voor van het aantal doormeldingen naar de politieregio's Friesland, Zeeland en Gelderland-Zuid. In voorgaande jaren was voor deze regio's de hoogste positionering op de ranglijst van grootste doormeldregio's een veertiende plaats. Nu staan ze alle drie in de top 10.

De sterkste stijger bij de politieregio's is Friesland. Het aantal doormeldingen naar deze regio klimt van 322 naar 3.208, met name door een stijging van het aantal verdachtverklaringen op basis van eigen onderzoek. Een groot deel van dit eigen onderzoek heeft betrekking op twee mensenhandel-dossiers, samen goed voor zo'n 1.800 verdachte transacties. Ook is bij de regio Friesland een duidelijke toename zichtbaar van het aantal LOvJ-doormeldingen. Dit geldt eveneens, zij het in iets mindere mate, voor de andere noordelijke politieregio's Drenthe en Groningen.

De toename van het aantal LOvJ-doormeldingen valt samen met een stijging van het aantal LOvJ-verzoeken, dat de FIU-Nederland ontvangt vanuit deze politieregio's. In totaal stijgt het aantal LOvJ-verzoeken vanuit Friesland, Drenthe en Groningen van 35 in 2007 naar 72 in 2008, ruim een verdubbeling. De FIU-Nederland signaleert dan ook tekenen van een groeiend besef in deze regio's, dat financiële informatie een belangrijke ondersteunende rol kan spelen in opsporingsonderzoeken. Het feit dat mensenhandelzaken veel aandacht krijgen in de noordelijke politieregio's speelt daarbij ook een rol. Personen die zich bezighouden met mensenhandel maken namelijk dikwijls gebruik van money transfers. Opsporingsdiensten kunnen daarom hun voordeel doen met verdachte transactie-informatie, op basis waarvan zij personen die actief zijn binnen een crimineel netwerk, kunnen identificeren.

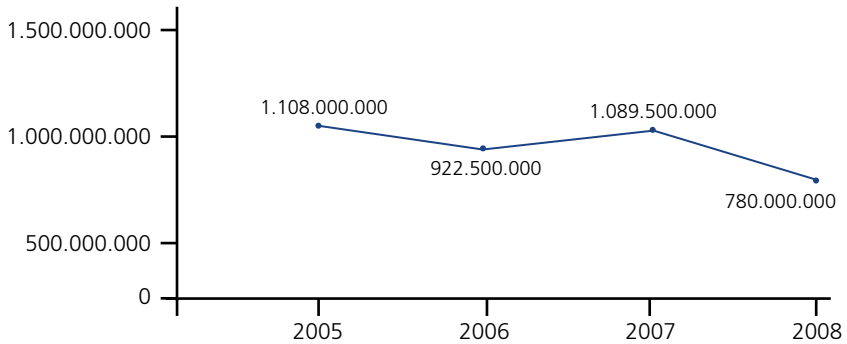
AANTAL LOVJ-VERZOEKEN PER POLITIEREGIO		
Politieregio	2008	2007
Amsterdam-Amstelland	142	116
IJsselland	49	39
Haaglanden	37	57
Kennemerland	36	61
Rotterdam-Rijnmond	36	44
Friesland / Fryslan	29	11
Groningen	25	18
Hollands Midden	24	23
Twente	24	11
Drenthe	18	6
Noord Holland Noord	18	9
Utrecht	18	25
Midden- en West Brabant	15	7
Flevoland	14	3
Zaanstreek-Waterland	12	15
Gelderland Zuid	11	12
Noord- en Oost Gelderland	11	17
Zeeland	11	9
Brabant Noord	8	0
Brabant Zuid-Oost	8	15
Zuid-Holland Zuid	7	10
Gelderland Midden	6	11
Limburg Zuid	6	10
Gooi- en Vechtstreek	0	1
Limburg Noord	0	9
Totaal	565	539

AANTAL LOVJ-VERZOEKEN PER OPSPORINGSDIENST		
Opsporingsdienst	2008	2007
FIOD-ECD	262	310
KLPD	136	180
KMaR	113	110
Sociale Recherche	46	41
SIOD	37	11
Overigen	25	11
Nationale Recherche	14	15
AID	7	5
Rijksrecherche	6	5
Bovenregionale Recherche	2	6
Totaal	648	694

Het totale aantal LOvJ-verzoeken dat de FIU-Nederland heeft ontvangen vanuit de 25 politieregio's, stijgt van 537 in 2007 naar 563 in 2008. Het totale aantal verzoeken, dat wil zeggen inclusief de verzoeken vanuit andere (bijzondere) opsporingdiensten, daalt in 2008 met 2% van 1.233 naar 1.209.

Naast LOvJ-verzoeken, waarmee opsporingsdiensten door tussenkomst van het OM de database met ongebruikelijke transacties kunnen bevragen, staat opsporingsdiensten ook het IVT ter beschikking. Met behulp van het IVT kunnen geautoriseerde medewerkers van de opsporingsdiensten zelf de database met verdachte transacties raadplegen. Het gebruik van het IVT is in 2008 toegenomen. In paragraaf 2.4 van dit Jaaroverzicht wordt dit nader beschreven.

BEDRAG IN € GEMOEID MET UITGEVOERDE VERDACHTE TRANSACTIES

Ondanks de forse stijging van het aantal verdachte transacties daalt het totaalbedrag dat is gemoeid met de verdachte transacties. Dit is niet verwonderlijk, gezien het feit dat het aantal verdachte niet-money transfers in 2008 daalt met 20%. De gemiddelde waarde van niet-money transfers – dit zijn bijvoorbeeld handelarentransacties of girale overboekingen – is aanmerkelijk hoger dan de gemiddelde waarde van money transfers. Daar komt bij dat het grootste deel van de verdachte money transfers is gemeld onder een subjectieve indicator. Vorig jaar werd het grootste deel van de verdachte money transfers nog gemeld op basis van een objectieve indicator. De gemiddelde waarde van een subjectief gemelde money transfer ligt fors lager dan de waarde van een objectief gemelde money transfer.

In 2007 bedroeg het gemiddelde bedrag per verdachte transactie € 24.000. In 2008 daalt dit bedrag naar € 14.000.

AANDEEL PER MELDSECTOR IN AANTALLEN EN BEDRAGEN VERDACHTE TRANSACTIES

Sector	2008		2007	
	Aandeel in totaal aantal VT**	Aandeel in totaalbedrag VT	Aandeel in totaal aantal VT	Aandeel in totaalbedrag VT
Money transfer aanbieders	93%	10%	90%	9%
Banken*	3%	39%	6%	54%
Vrije beroepsbeoefenaars	1%	39%	1%	28%
Overheid	0%	6%	0%	4%
Overige melders*	3%	6%	3%	5%
Totaal	100%	100%	100%	100%

* Exclusief money transfers

** VT = verdachte transacties

Het aandeel dat de vrije beroepsbeoefenaars hebben in het totaalbedrag dat is gemoeid met de verdachte transacties, stijgt van 28% in 2007 naar 39% in 2008. Dit houdt verband met de daling van het bedrag dat is gemoeid met verdachte transacties van de overige meldende instellingen. Het bedrag dat is gerelateerd aan de verdachte transacties van de vrije beroepsbeoefenaars, kent slechts een lichte daling. Nog steeds geldt, dat het aandeel van de vrije beroepsbeoefenaren in het totale bedrag zeer groot is in verhouding tot het aantal verdachte transacties uit deze sector. Dit geldt eveneens voor de banken, van wie de verdachte transacties 3% uitmaken van het totale aantal en 39% van het totale bedrag.

6.3 Money transfer aanbieders

Introductie

Binnen de money transfersector hebben zich in 2008 enkele markante ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de aantallen ongebruikelijke en verdachte money transfers. In de eerste plaats heeft een grootmelder, op last van de toezichthouder, met terugwerkende kracht zo'n 175.000⁴ transacties uit 2006 en 2007 subjectief gemeld. Deze bulk, die op zichzelf al bijna het volume heeft van het totaal aantal geregistreerde money transfers in 2007, heeft vanzelfsprekend een allesbepalend effect op het cijfermatig beeld; zonder deze meldingen zou het totaal aantal money transfers in 2008 met slechts 2% zijn toegenomen, terwijl nu bijna een verdubbeling wordt genoteerd. Als deze meldingen niet achteraf waren gemeld, maar binnen de voor deze instelling gebruikelijke meldtermijn, dan zouden de aantallen in 2006 en 2007 veel hoger uitgevallen zijn en zou zich in 2008 een scherpe daling hebben afgetekend.

In de tweede plaats veroorzaakt dezelfde grootmelder een aardverschuiving in de markt door per augustus 2008 te stoppen met het aanbieden van de financiële dienst money transfer. Behalve het wegvallen van de meldingen van deze instelling zelf, is het volledige effect van deze ontwikkeling op dit moment nog niet in kaart te brengen. Het is de vraag of andere agenten, die over het algemeen een veel minder wijdverbreid distributienetwerk hebben, in staat zijn het gat in de markt op te vullen. De FIU-Nederland verwacht daar in de loop van 2009 meer inzicht in te krijgen.

4 Dit aantal is exclusief de dubbele meldingen.

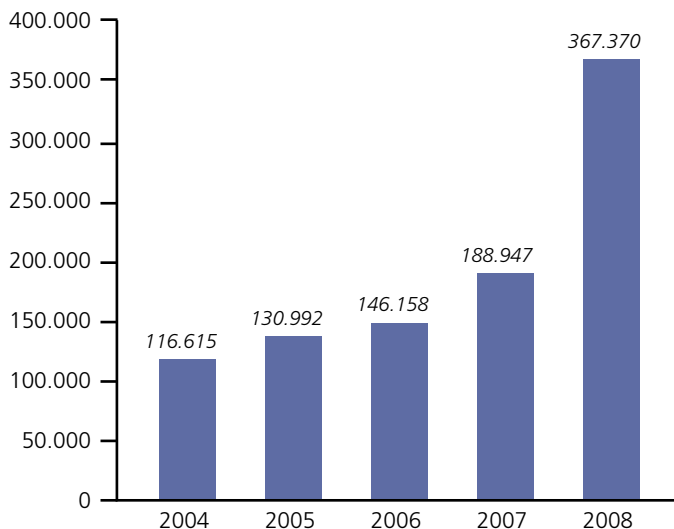
Een derde prominente ontwikkeling is het inwerkingtreden van de objectieve meldplicht voor providers per 1 juni 2008⁵. De agenten die voor deze providers money transfers faciliteren, zijn per die datum van deze meldplicht ontheven. Overigens was beoogd dat de meldplicht voor providers – zowel subjectief als objectief – een kwaliteitsslag in de meldingen zou bewerkstelligen in de vorm van de persoonsgegevens van de opdrachtgever dan wel de begunstigde in het buitenland. De agenten beschikken doorgaans alleen over informatie betreffende het subject dat in Nederland aan de balie komt om een money transfer te versturen of te ontvangen. De providers registreren daarentegen ook gegevens in hun systemen van de tegenpartij in het buitenland. Op dit moment worden door omstandigheden deze gegevens nog niet standaard meegeleverd door de providers. Wel heeft de FIU-Nederland herhaaldelijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op basis van artikel 17 van de WWFT de gegevens van het subject in het buitenland op te vragen bij de provider. Dit is in veel gevallen zeer nuttig gebleken voor het onderzoek ter verdachtverklaring. Het standaard verstrekken van genoemde informatie zou de provider en de FIU-Nederland de moeite van het beantwoorden, dan wel het stellen van artikel 17 vragen besparen. Bovendien zou de FIU-Nederland dan betere en meer volledige netwerk analyses kunnen verrichten. De FIU-Nederland wil zich blijven inspannen om in de toekomst met alle betrokken partijen overeenstemming te kunnen bereiken over het standaard verstrekken van deze gegevens.

In de volgende paragrafen wordt een nadere beschouwing gegeven over de wijze waarop en de mate waarin genoemde ontwikkelingen van invloed zijn op de cijfers voor ongebruikelijke en verdachte money transfers in 2008.

5 *De officiële datum van inwerkingtreding is 1 maart 2009. Echter, in overleg met DNB zijn de FIU-Nederland, de providers en de agenten overeengekomen de meldplicht vanaf 1 juni daadwerkelijk over te hevelen.*

Ongebruikelijke money transfers

AANTAL ONGEBRUIKELIJKE MONEY TRANSFERS PER REGISTRATIEJAAR

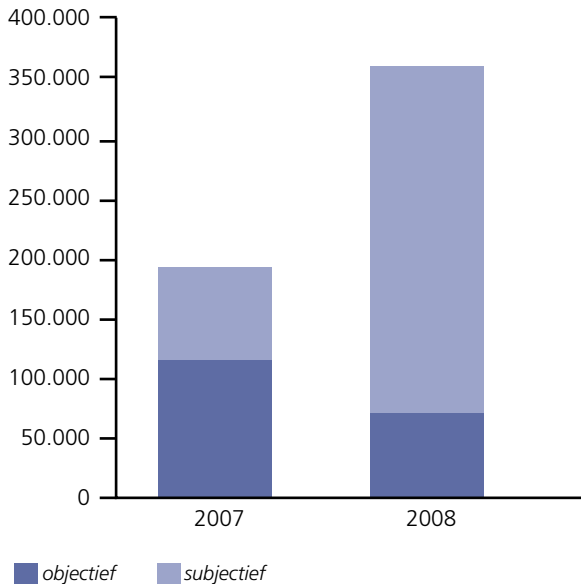
In 2008 is het aantal money transfermeldingen bijna verdubbeld ten opzichte van 2007. Het aantal van 367.370 geregistreerde money transfers is exclusief de transacties die dubbel bij de FIU-Nederland zijn binnengekomen (zie ook de leeswijzer in paragraaf 1 van dit hoofdstuk). In realiteit heeft de FIU-Nederland in 2008 bijna 387.000 money transfers ontvangen en verwerkt. Hiervan zijn er op het moment van schrijven circa 20.000 als dubbel gekwalificeerd, die daarom niet zijn meegenomen in de kengetallen. Het aantal dubbele meldingen in het registratiejaar 2008 kan nog verder oplopen, als in 2009 nog transacties binnenkomen die al in 2008 gemeld zijn door een andere instelling. Dit is niet ondenkbaar, aangezien het enige tijd kan duren voordat melders een transactie, zeker op subjectieve gronden, als ongebruikelijk herkennen en melden. Het aantal unieke money transfers dat wordt gepresenteerd in de kengetallen, is daarmee aan (lichte) verandering onderhevig.

De money transfers die de FIU-Nederland in 2008 heeft geregistreerd, zijn afkomstig van 32 verschillende instellingen. De helft van deze instellingen doet 500 of minder meldingen. Er zijn vijf melders die meer dan 10.000 money transfers hebben gemeld. Samen zijn zij verantwoordelijk voor 90% van het totaal aantal money transfer meldingen in 2008. De in de vorige paragraaf genoemde grootmelder heeft alleen al een aandeel van 57% in het totaal aantal geregistreerde money transfers.

Voor de money transfer aanbieders tezamen bedraagt de doorlooptijd voor de objectief gemelde transacties acht dagen. De providers, die zoals aangegeven vanaf 1 juni 2008 objectief zijn gaan melden, zitten met een doorlooptijd van dertien dagen iets boven dit gemiddelde, maar blijven binnen de wettelijke meldtermijn van veertien dagen. De agenten van wie zij de objectieve meldplicht overnemen, kennen over de eerste vijf maanden van 2008 een doorlooptijd van vijf dagen.

Ondanks een aanzienlijke daling van het aantal transacties met een objectief karakter, zorgt een explosieve toename van het aantal subjectief gemelde transacties voor een stijging van het totaal aantal money transfers met ruim 178.000 meldingen.

AANTAL OBJECTIEF EN SUBJECTIEF IN 2007 EN 2008

Het aantal subjectief gemelde money transfers stijgt in 2008 met circa 215.000. Voor het overgrote deel (81%) wordt deze toename veroorzaakt door de al genoemde bulk aan extra meldingen die is gedaan door één grootmelder. Het betreft hier achterstallige meldingen van subjectieve money transfers (verricht in 2006 en 2007), die deze instelling in opdracht van de toezichthouder alsnog heeft gemeld. Het gros van deze meldingen is eind 2007 bij de FIU-Nederland binnengekomen, maar kon pas begin 2008 verwerkt worden. Daarnaast hebben ook de meeste andere melders méér subjectief gemeld dan in 2007. Vooral de

subjectieve meldplicht voor de providers lijkt inmiddels tot volle wasdom te zijn gekomen. Samen doen de providers in 2008 ruim 13.000 subjectieve meldingen méér dan het jaar ervoor. Noemenswaardig is nog een andere factor die een stuwende werking heeft gehad op het aantal subjectief gemelde money transfers. Een grote money transferaanbieder meldde in 2007 vele duizenden money transfers met een waarde onder het grensbedrag van € 2.000 toch op objectieve gronden. In 2008 heeft deze instelling, na overleg met de FIU-Nederland, dit soort money transfers overwegend gemeld met een subjectieve indicator.

Als logisch neveneffect van deze verandering is het aantal objectief gemelde transacties van deze instelling evenredig afgenomen. Dit is slechts één van de oorzaken van de totale daling bij de objectief gemelde money transfers met circa 37.000 transacties. De objectieve meldplicht voor money transfers is per 1 juni 2008 overgegaan van de agenten naar de providers. De providers zijn voortvarend met deze meldplicht van start gegaan en deden vanaf genoemde datum tot eind 2008 enkele tienduizenden meldingen op objectieve gronden. De tien grootste agenten van wie zij de objectieve meldplicht hebben overgenomen, deden echter in dezelfde periode het jaar ervoor zo'n 20.000 meldingen met een objectief karakter méér⁶. Er is een aantal verklaringen denkbaar voor dit verschil. In de eerste plaats zou een toename van het aantal smurftransacties⁷ een afname van het aantal ongebruikelijke money transfers boven de meldgrens teweeg kunnen brengen. In de data van de FIU-Nederland zijn echter geen aanwijzingen gevonden dat er in 2008 naar verhouding meer smurftransacties hebben plaatsgevonden dan in 2007. Een tweede gedachte die opkomt, is dat de providers aanvangsproblemen hebben ondervonden met de uitvoer van de objectieve meldplicht, waardoor zij de eerste maanden nog niet alle transacties hebben kunnen melden die voldeden aan de objectieve indicator. De providers hebben echter zelf geen signalen afgegeven die deze stelling bevestigen. Bovendien hebben zij, in overleg met DNB, de agenten en de FIU-Nederland, de voorbereidingsfase zorgvuldig gepland, waardoor zij beslagen ten ijs konden komen. Een derde mogelijke verklaring is dat in 2008 de money transfer markt voor bedragen boven de meldgrens van € 2.000 is gekrompen en dat er simpelweg minder money transfers boven de € 2.000 verricht zijn. Deze hypothese wordt mede ondersteund door het gegeven dat de agenten zelf in de eerste vijf maanden van 2008, toen zij nog belast waren met de objectieve meldplicht, ook minder meldingen van objectieve aard deden dan verwacht zou worden op basis van hun maandgemiddelde in 2007.

6 *Dit aantal is exclusief de eerdere genoemde meldingen onder de € 2.000 die met een subjectieve indicator gemeld hadden moeten worden, maar abusievelijk met een objectieve indicator zijn gemeld.*

7 *Transacties net onder het grensbedrag van € 2.000 om melding te voorkomen.*

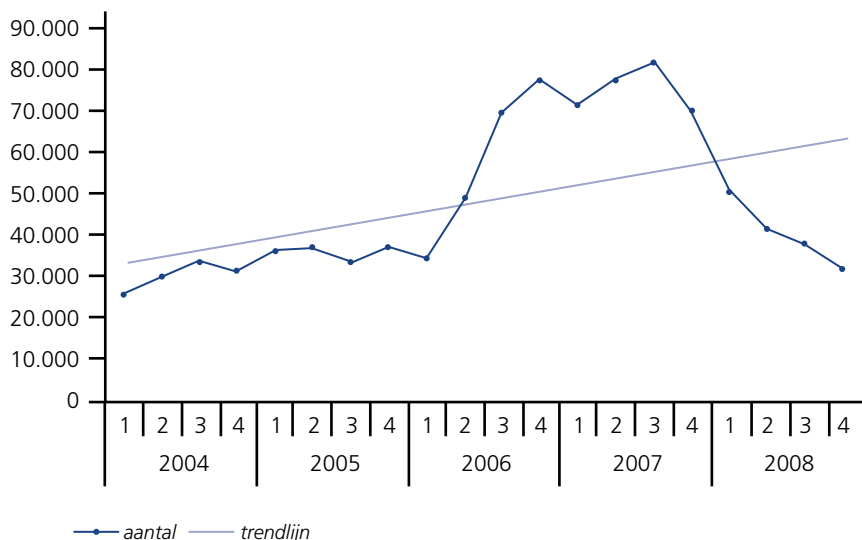
Anders bekeken

In het licht van de systematiek en doelstelling van het jaaroverzicht ligt het voor de hand dat de FIU-Nederland kengetallen over ongebruikelijke transacties rapporteert op registratiedatum, zijnde de datum waarop de transactie bij de FIU-Nederland in het systeem wordt geregistreerd (zie ook de leeswijzer in paragraaf 1 van dit hoofdstuk). Doorgaans is de tijd tussen de datum waarop een transactie is verricht en de datum waarop een transactie als ongebruikelijk wordt geregistreerd bij de FIU-Nederland (de doorlooptijd) gelimiteerd. De WWFT schrijft een wettelijke meldtermijn voor van veertien dagen vanaf het moment waarop de indicator van toepassing blijkt te zijn en de melder de ongebruikelijkheid van een transactie kan vaststellen. Bij de objectieve indicatoren gaat de meldtermijn dus in op het moment waarop de transactie wordt verricht. Melders weten dan immers meteen of het transactiebedrag de meldgrens overstijgt of niet. Melders van money transfers blijven over het algemeen goed binnen de vastgestelde meldtermijn bij objectieve indicatoren. Het moment waarop melders het subjectief ongebruikelijke karakter van een transactie herkennen ligt echter niet vast: er kan een onbepaalde hoeveelheid tijd zitten tussen het moment waarop de transactie is verricht en het moment waarop uit feiten en omstandigheden het subjectief ongebruikelijke karakter blijkt. De doorlooptijd is over het algemeen langer dan wanneer de objectieve indicator van toepassing is. In de periode 2005 tot en met 2007 is de gemiddelde doorlooptijd bij de subjectief gemelde money transfers zestien dagen. In elk geval kan gesteld worden dat aantallen die zijn opgevraagd op registratiedatum, bij een gelijkblijvende interpretatie en toepassing van de indicatoren, een betrouwbaar, maar enigszins vertraagd beeld geven van wat er zich door de tijd heen aan ongebruikelijke meldingen voordoet bij de meldende instellingen.

Door de reeds besproken bulk gaat deze stelling in 2008 niet meer op. De 175.000 subjectief gemelde money transfers die in 2006 en 2007 hebben plaatsgevonden, maar in 2008 zijn geregistreerd, vormen de grootste bulk aan achterstallige transacties waarmee de FIU-Nederland ooit te maken heeft gehad. De doorlooptijd van deze transacties is dusdanig lang dat er geen sprake meer is van een betrouwbaar beeld van wat zich in een bepaalde periode – in dit geval het jaar 2008 – heeft afgespeeld aan ongebruikelijke money transfer meldingen. De aantallen op registratiedatum geven wel aan wat de FIU-Nederland aan ongebruikelijke money transfers heeft verwerkt in 2008, maar zijn niet meer representatief voor ontwikkelingen in de markt. Door nu de aantallen op te vragen op transactiedatum – de datum waarop de transactie is verricht – kan het effect van de bulkmeldingen min of meer geneutraliseerd worden: de bulktransacties tellen dan mee in de transactie jaren 2006 en 2007 en niet in het registra-

tiejaar 2008. De aantallen in onderstaande grafiek zijn opgevraagd op transactiedatum. De grafiek toont de ontwikkeling van het aantal ongebruikelijke money transfers per transactiekwartaal in de afgelopen vijf jaar.

ONTWIKKELING AANTAL MONEY TRANSFERS PER KWARTAAL OP TRANSACTIEDATUM

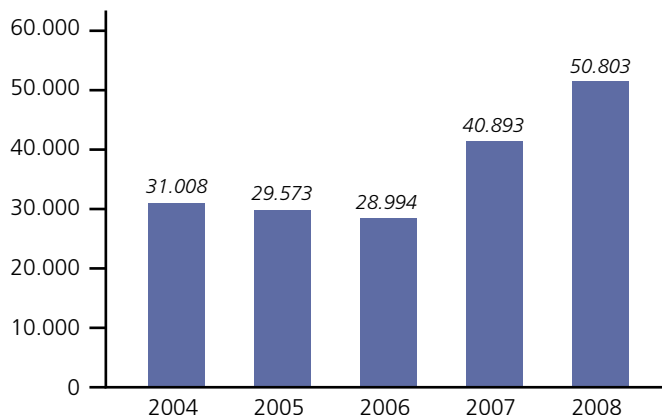

Daar waar het beeld op registratiedatum in de afgelopen vijf jaar een flinke groei laat zien met een piek in 2008 – zie de eerste grafiek in deze paragraaf –, toont de grafiek op transactiedatum wel een stijgende trend over de gehele periode, maar een gestage daling vanaf eind 2007. De bulkmeldingen zijn duidelijk zichtbaar in de tweede helft van 2006 en in 2007, maar ze verhullen deze afname niet.

De daling in de laatste twee kwartalen van 2008 wordt vooral veroorzaakt door het eerder genoemde gegeven dat de grootste melder met ingang van 1 augustus 2008 de money transfer als financiële dienst heeft afgestoten. Als de transacties van deze grootmelder voor 2008 buiten beschouwing zouden worden gelaten, dan zouden de aantallen van de overige melders juist een licht stijgende trend tonen. Het is op dit moment nog de vraag of en in welke mate dit te maken heeft met de mogelijkheid voor de overige melders om te profiteren van het 'vrijgekomen' marktaandeel. Daarnaast is de algehele ontwikkeling van de money transfermarkt in Nederland allesbepalend voor het aantal meldingen dat de FIU-Nederland ontvangt.

Verdachte money transfers

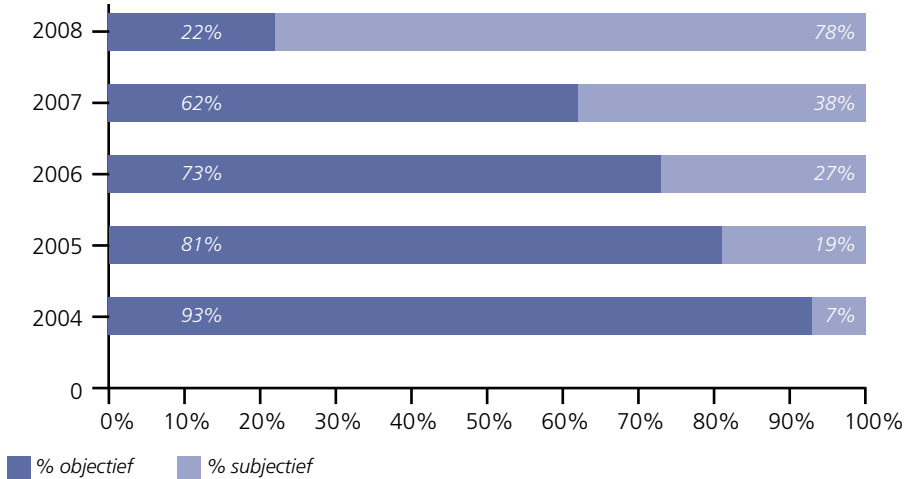
AANTAL VERDACHTE MONEY TRANSFERS PER DOORMELDJAAR

Het aantal verdachte money transfers is in 2008 gestegen met 24%. Het is verklaarbaar dat de stijging niet de proporties aanneemt van de stijging bij de ongebruikelijke money transfers. Het proces van verdacht verklaren van transacties is meer capaciteitsgebonden dan het registreren en verwerken van binnengekomen transacties en kan daarom niet ongelimiteerd elke stijging volgen. De stijging in 2008 is dan ook volledig toe te schrijven aan het toegenomen aantal doormeldingen op basis van de VROS-match. Deze match, die grotendeels geautomatiseerd verloopt, voert de FIU-Nederland uit over alle nieuw binnengekomen transacties en bij herhaling over de gehele database.

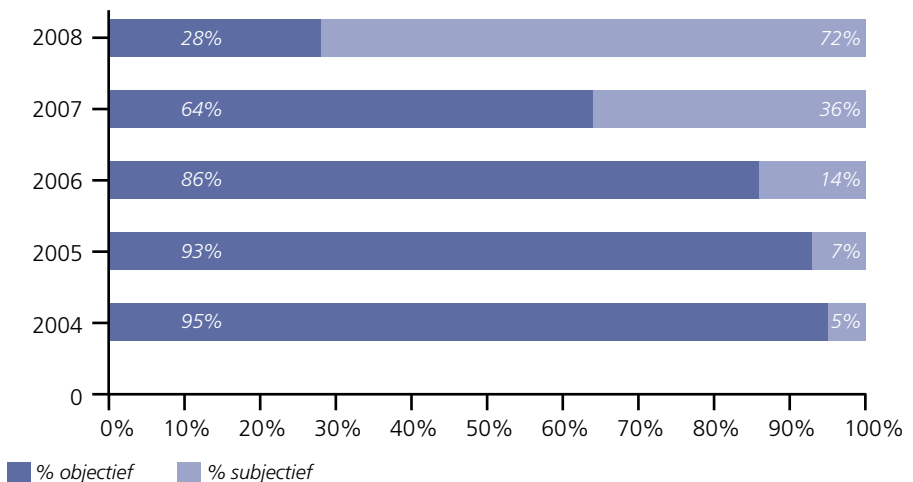
Verhouding objectief/subjectief

VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF ONGEBRUIKELIJKE MONEY TRANSFERS

Met name onder invloed van de vele extra subjectieve meldingen waarover reeds werd gerapporteerd, heeft de verhouding tussen objectief en subjectief gemelde money transfers een aanzienlijke verschuiving doorgemaakt. Werd voorheen nog altijd meer gemeld op objectieve gronden, in 2008 heeft meer dan driekwart van de binnengekomen money transfers een subjectief karakter. Ook als we de 175.000 subjectieve 'bultmeldingen' buiten beschouwing laten, houdt het subjectieve deel de overhand met 59% tegenover 41% objectief.

VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF VERDACHTE MONEY TRANSFERS

Ook bij de doorgemelde money transfers is de verhouding ver doorgeslagen naar de subjectief gemelde transacties. Zonder de bulkmeldingen zou de verhouding objectief/subjectief 44% – 56% zijn.

Betrokken bedrag verdachte, uitgevoerde money transfers

BEDRAG IN € GEMOEID MET UITGEVOERDE VERDACHTE MONEY TRANSFERS		
Jaar	Totaalbedrag	Gemiddeld bedrag
2008	81.535.000	1.620
2007	99.216.000	2.426
2006	93.919.500	3.239
2005	109.444.500	3.713
2004	114.353.000	3.688
2003	99.100.000	3.613

Hoewel het aantal verdachte money transfers met 24% is gestegen ten opzichte van 2007, neemt het totaal betrokken bedrag (bij de uitgevoerde transacties) af met 18%. Deze daling is uiteraard terug te zien in een lager gemiddeld bedrag per transactie. Ook hier laat de toename van het aantal doormeldingen van money transfers met een subjectief karakter zich gelden. Met 70% van de uitgevoerde, verdachte money transfers is een bedrag gemoeid van minder dan € 2.000. In 2007 was dit nog 39%.

Het hoogste (uitgevoerde) bedrag dat betrokken is bij een verdachte money transfer bedraagt € 250.000. Het betreft hier een money transfer vanuit Turkije naar Nederland, die is uitbetaald in Amsterdam.

Doormeldreden verdachte money transfers

DOORMELDREDEN VERDACHTE MONEY TRANSFERS				
Doormeldreden	2008		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
VROS	27.309	54%	15.860	39%
Eigen onderzoek	13.227	26%	14.123	34%
LOvJ	9.881	19%	10.599	26%
CJIB	386	1%	311	1%
Totaal	50.803	100%	40.893	100%

Zowel het aantal doormeldingen op basis van eigen onderzoek als dat naar aanleiding van een LOvJ-verzoek daalt licht. Flinker groei is te zien in het aantal VROS-doormeldingen. Dit is een logisch gevolg van het feit dat het aanbod van nieuw geregistreerde ongebruikelijke transacties waarover de match initieel wordt uitgevoerd, veel groter is dan in 2007.

De 13.227 doormeldingen naar aanleiding van eigen onderzoek zijn gerelateerd aan 460 verschillende onderzoeksdoossiers. Er zijn 40 dossiers die uit meer dan 80 verdachte money transfers bestaan en die tezamen 60% van de doormeldingen op eigen onderzoek bevatten. Deze dossiers hebben overwegend te maken met de onderwerpen: fraude met identiteitspapieren, verdovende middelen, 419-fraude en mensenhandel.

Geldstromen

MONEY TRANSFERS INKOMEND VERSUS UITGAAND 2008						
	Ongebruikelijk	Aantal	% Bulk	Verdacht	Aantal	% Bulk
vanuit Nederland	82%			81%		
<i>Bestemming top 5</i>	Nigeria	28.533	82%	Dominicaanse Republiek	3.840	31%
	Turkije	25.215	16%	Suriname	3.247	18%
	Dominicaanse Republiek	17.168	51%	Colombia	2.850	31%
	Suriname	14.839	28%	Turkije	2.849	32%
	Marokko	14.291	50%	Nederlandse Antillen	1.794	5%
naar Nederland	18%			19%		
<i>Herkomst top 5</i>	Italië	6.822	28%	Italië	1.341	18%
	Verenigde Staten	6.317	46%	Duitsland	848	33%
	Groot-Brittannië	4.983	47%	Verenigde Staten	798	18%
	Duitsland	3.930	44%	Groot-Brittannië	714	31%
	Spanje	3.592	39%	Spanje	545	36%

Ongebruikelijke geldstromen

Bij de ongebruikelijke money transfers is in 2008 het aantal transacties dat Nederland verlaat zowel absoluut als relatief groter geworden ten opzichte van het aantal transacties dat Nederland binnenkomt. De verhouding uitgaand-inkomend bedraagt nu 82% – 18% tegenover 78% – 22% in 2007.

Bestemmingslanden

In de top-5 bestemmingslanden staat Nigeria, na een jaar geheel uit de top-5 te zijn verdwenen, bovenaan. Turkije, de Dominicaanse Republiek en Suriname maakten ook vorig jaar deel uit van de top-5 bestemmingslanden, maar hebben nu andere posities. Waar het aantal geregistreerde money transfers naar Suriname min of meer gelijk is gebleven ten opzichte van 2007, zijn er naar de andere twee genoemde landen aanmerkelijk meer ongebruikelijke money transfers geregistreerd dan het jaar ervoor. Vooral de Dominicaanse Republiek zit als bestemmingsland in de lift. Dit geldt ook voor Marokko dat vorig jaar net buiten de top-5 bleef, maar nu van alle top-10 landen – op Nigeria na – de sterkste stijging doormaakt. China en Colombia zijn uit de top-5 verdwenen.

Het mag duidelijk zijn dat de in paragraaf 1 van dit hoofdstuk genoemde bulk aan extra meldingen een groot effect heeft op het beeld dat geschetst wordt in bovenstaande tabel. Daarom is per land aangegeven welk percentage van de aantallen afkomstig is uit deze bulk. Van de 28.533 money transfers naar Nigeria bijvoorbeeld, is dat maar liefst 82%. Zonder deze meldingen zou Nigeria dan ook niet in de top-5 bestemmingslanden voorkomen, maar afzakken naar een achtste plaats. Bij de andere landen in de top-5 is de invloed van de bulkmeldingen zeker aanwezig, maar minder sterk dan bij Nigeria. Money transfers naar Turkije worden – binnen de top-5 – het minst beïnvloed door de bulk. Dit komt doordat deze hoofdzakelijk worden verricht bij de Turkse banken en in veel mindere mate bij de grootmelder die verantwoordelijk is voor de 175.000 achterstallige meldingen.

Herkomstlanden

De top-5 van herkomstlanden is de afgelopen jaren zeer constant. Al sinds 2003 staan Italië en de Verenigde Staten respectievelijk op de eerste en tweede plaats. Groot-Brittannië en Duitsland bezetten wisselend de derde en vierde positie en Spanje heeft vanaf 2006 een vaste vijfde plaats ingenomen. In 2008 zijn de landen en posities identiek aan de top-5 van vorig jaar, met dien verstande dat de aantallen transacties voor alle vijf de landen toegenomen zijn. Groot-Brittannië kent van alle top-5 landen de sterkste stijging (83%); Italië komt als herkomstland van ongebruikelijke money transfers 'slechts' 11% vaker voor dan in 2007. Ook de aantallen per herkomstland worden beïnvloed door de bulkmeldingen. De percentages liggen hier echter minder ver uit elkaar dan bij de bestemmingslanden. De samenstelling en de posities binnen de top-5 zouden dan ook niet wijzigen als de bulkmeldingen buiten beschouwing zouden worden gelaten.

Verdachte geldstromen

De top-5 landen betrokken bij verdachte geldstromen is enerzijds een afgeleide van de landen die voorkomen in het aanbod aan ongebruikelijke money transfers, maar wordt mede bepaald door de actuele aandachtsgebieden bij opsporingsinstanties. Immers, bijna driekwart van de doorgemelde money transfers is verdacht verklaard omdat de betrokken subjecten voorkomen in het door opsporingsinstanties gevulde VROS-register of in een door een opsporingsinstantie ingediend LOvJ-verzoek. Voor wat betreft de doormeldingen op basis van eigen onderzoek kiest de FIU-Nederland er vaak voor om haar capaciteit aan te wenden voor het doormelden van transacties waarvan zij weet dat de betrokken landen of de daaraan gerelateerde subjecten en criminaliteitsvormen onder de aandacht staan van bepaalde opsporingsinstanties. Hiermee vergroot de FIU-Nederland de kans dat de verdachte transacties daadwerkelijk worden gebruikt in een opsporingsonderzoek.

Bestemmingslanden

Bij de verdachte uitgaande geldstromen zijn voor een deel dezelfde top-5 bestemmingslanden terug te vinden als bij de ongebruikelijke uitgaande geldstromen. Alleen Colombia en de Nederlandse Antillen komen bij de ongebruikelijke money transfers niet voor in de top-5, maar staan toch voldoende onder de aandacht van de opsporingsinstanties voor een top-5 positie bij de verdachte money transfers. De Dominicaanse Republiek is gestegen van de vijfde naar de eerste plaats. Het aantal verdachte transacties naar dit land is meer dan verdubbeld ten opzichte van 2007. In totaal is bij deze transacties een bedrag van bijna 6,5 miljoen euro betrokken. Suriname, dat vorig jaar koploper was, kent ondanks de bulkmeldingen een dalingspercentage van 40% en zakt daarmee naar de tweede positie. De derde plaats wordt bezet door Colombia, ten koste van Nigeria. Laatstgenoemd land is, ondanks het enorme aanbod aan ongebruikelijke money transfers, anno 2008 klaarblijkelijk minder interessant voor opsporingsdiensten en is geheel uit de top-5 verdwenen. In 2007 heeft de FIU-Nederland nog veel van de money transfers naar Nigeria verdacht verklaard in het kader van het project Apollo, dat zich richtte op de aanpak van West-Afrikaanse criminele netwerken (WACN) en 419-fraude. Sinds de beëindiging van het project eind 2007 heeft de aanpak van de WACN veel minder prioriteit van de opsporing gekregen.

Herkomstlanden

Bij de herkomstlanden valt op dat de aantallen verdachte money transfers vanuit zowel Italië (-41%) als de Verenigde Staten (-59%) drastisch zijn teruggelopen ten opzichte van vorig jaar. Ook dit heeft naar alle waarschijnlijkheid te maken

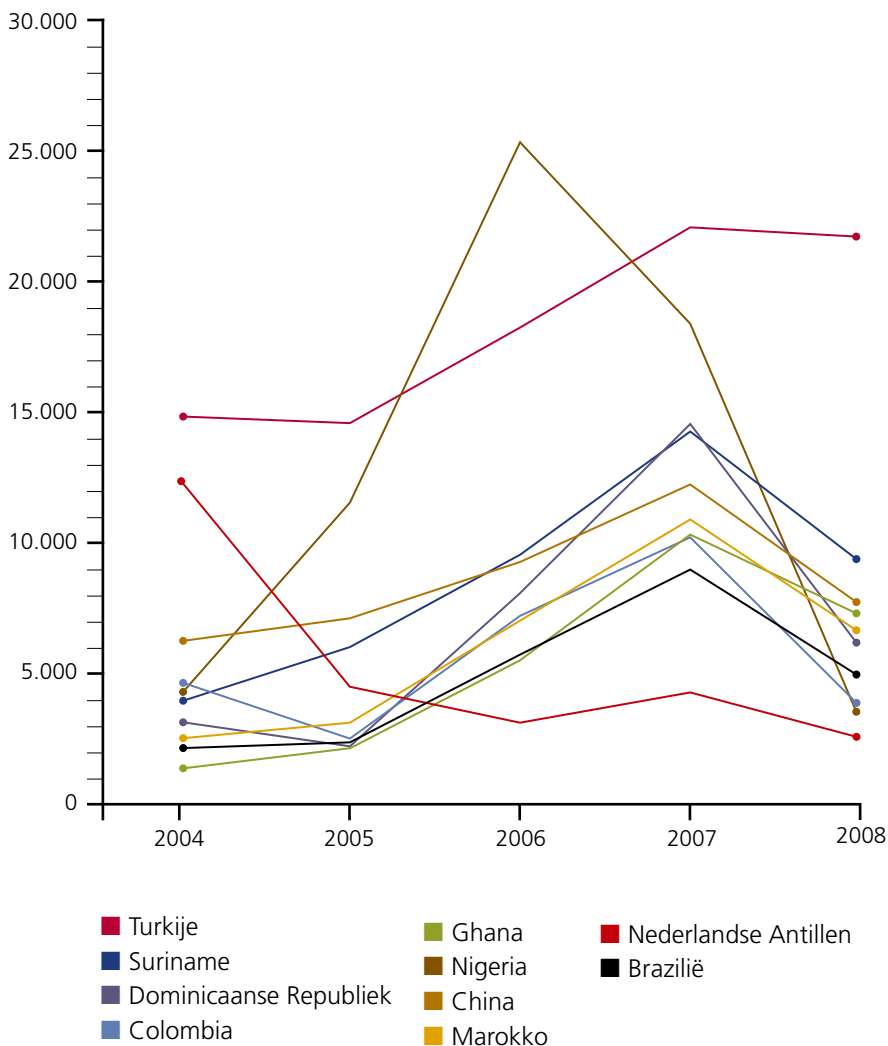
met de beëindiging van het project Apollo, aangezien geldstromen vanuit Italië en de Verenigde Staten naar Nederland over het algemeen in verband worden gebracht met WACN en 419-fraude.

Anders bekeken

Om de invloed van de bulktransacties te neutraliseren, zijn in onderstaande grafiek, evenals in paragraaf 2 van dit hoofdstuk, de aantallen opgevraagd op transactiedatum. De grafiek toont de ontwikkeling van het aantal ongebruikelijke, uitgaande money transfers voor de top-10 bestemmingslanden over de afgelopen vijf jaar.

Duidelijk is te zien dat in 2008 de top-5 op deze manier anders is qua samenstelling en posities van de landen: Turkije staat met afstand bovenaan, Suriname bekleedt de tweede positie en China, die in bovenstaande tabel niet voorkomt, neemt in de grafiek een derde plaats in. Nigeria domineert vooral in 2006, maar daalt scherp vanaf 2007 en komt in 2008 niet verder dan een achtste positie. Daar tegenover is een ander West-Afrikaans land, Ghana, aan het klimmen op de lijst van bestemmingslanden. Over de gehele periode is goed te onderscheiden hoe de rol van de Nederlandse Antillen afneemt van de nummer twee positie in 2004 tot de tiende positie in 2008. Daar tegenover staat de groei van de Dominicaanse Republiek als bestemmingsland. Aangenomen wordt dat deze groeiende rol te maken heeft met de verplaatsing van drugsgelateerde activiteiten in de regio van de Nederlandse Antillen naar de Dominicaanse Republiek, als gevolg van de verscherpte controle die enkele jaren geleden is ingesteld op de zogeheten 'bolletjeslijn' tussen Nederland en de Nederlandse Antillen.

TOP 10 ONGEBRUIKELIJKE UITGAANDE GELDSTROMEN PERIODE 2004 – 2008

Op Nigeria na is bij alle bestemmingslanden vanaf 2006 een vergelijkbaar patroon te zien, namelijk eerst een stijging en na 2007 een daling. Nigeria kent daarentegen een piek in 2006 en vervolgens een daling, die na 2007 scherper is dan bij de andere landen. De FIU-Nederland vermoedt dat de grote hoeveelheid aandacht in opsporingsland voor aan Nigeria gerelateerde criminaliteit, de subjecten die zich hiermee bezighouden tot andere werkwijzen heeft gebracht. De opkomst van Ghana als bestemmingsland is hieraan mogelijk gerelateerd.

6.4 Kengetallen exclusief money transfers

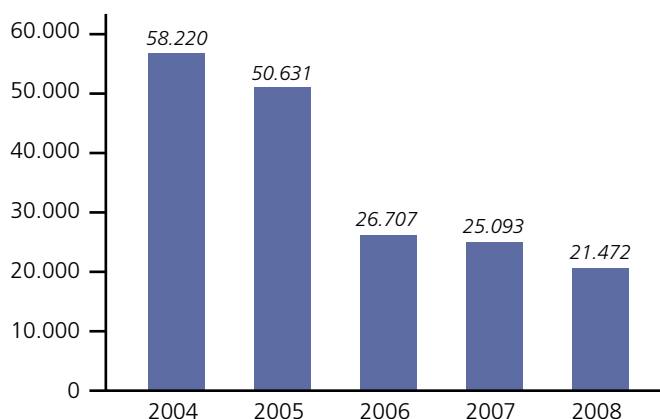
Introductie

De niet-money transfer meldingen lijken in het niet te vallen bij de enorme hoeveelheden money transfers die de FIU-Nederland heeft ontvangen; in 2008 bestaat 94% van de ongebruikelijke transacties uit money transfers. Toch zijn ook de meldingen van niet-money transfertransacties van grote waarde voor de FIU-Nederland en de opsporingsdiensten die uiteindelijk gebruik maken van de verdachte transactie-informatie. Handelaren, beroepsbeoefenaars, overheidsinstellingen als de douane of traditionele melders, zoals banken en casino's, allemaal geven ze vanuit een ander perspectief inzicht in wat zich afspeelt in de diverse fases van het witwasproces en in het kader van de financiering van terrorisme. Het doormeldpercentage door de jaren heen is in beide categorieën overigens nagenoeg gelijk: op dit moment heeft de FIU-Nederland van alle money transfers in de database 19% doorgemeld, bij de niet-money transfers is dit 18%.

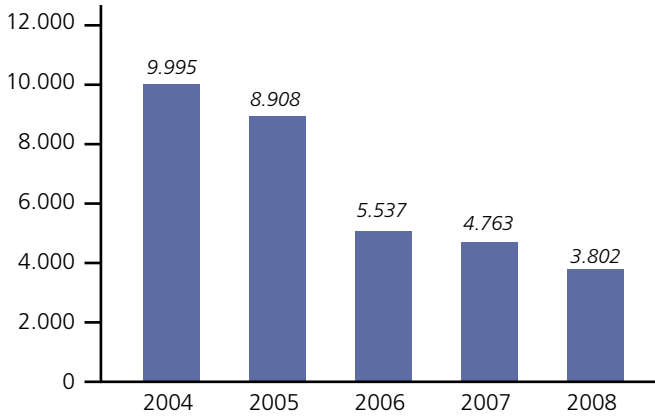
Aantallen ongebruikelijk en verdacht

In 2008 is het aantal meldingen exclusief money transfers wederom gedaald. De daling van 14% wordt vooral veroorzaakt door de afname van het aantal meldingen van handelaren in zaken van grote waarde. Hieraan ten grondslag ligt de verhoogde meldgrens van de objectieve indicator van € 15.000 naar € 25.000 voor deze sector (zie ook bladzijde 123).

AANTAL ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS

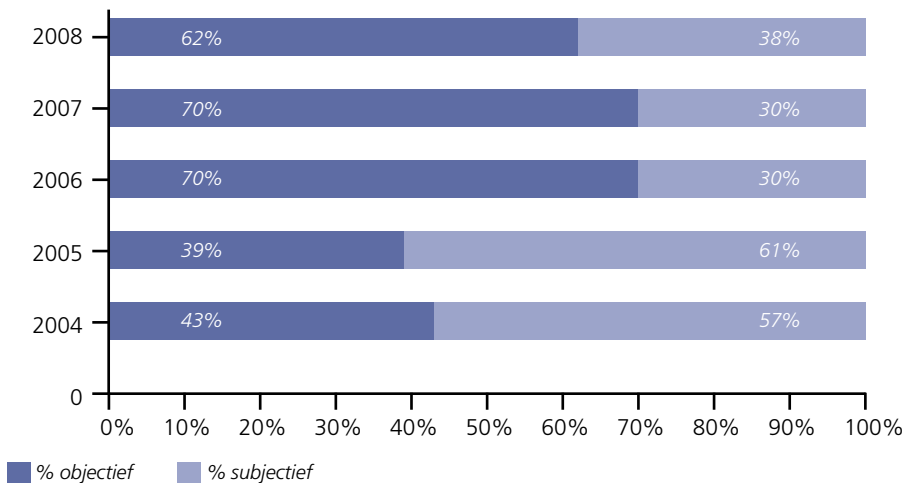
AANTAL VERDACHTE TRANSACTIES EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS

Het aantal verdachte transacties exclusief money transfers is in 2008 eveneens gedaald, maar dan met 20%. Deze daling komt vooral voor rekening van de bankensector en in mindere mate van de handelaren in zaken van grote waarde.

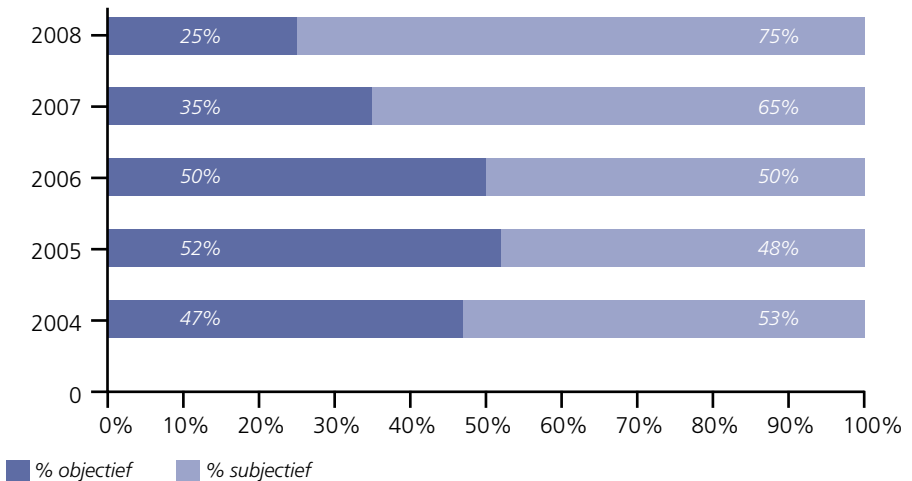
Verhouding objectief/subjectief (exclusief money transfers)

VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

De FIU-Nederland heeft in 2008 relatief meer ongebruikelijke niet-money transfers met een subjectief karakter geregistreerd. De verhouding tussen objectief en subjectief gemelde transacties verschuift daarmee acht procentpunten in subjectieve richting. Deze verschuiving wordt veroorzaakt door een toename van het aantal subjectieve meldingen door de banken, maar ook door een afname van het aantal objectieve meldingen van de handelaren in zaken van grote waarde. De reden voor dit laatste is de verhoogde meldgrens van de objectieve indicator voor contante betalingen voor deze sector.

**VERHOUDING OBJECTIEF/SUBJECTIEF VERDACHTE TRANSACTIES
(EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)**

Hoewel bij de ongebruikelijke transacties de subjectieve meldingen in de minderheid zijn, is dit bij de verdachte transacties exclusief money transfers juist het tegenovergestelde. Het percentage subjectieve verdachte transacties is in 2008 gestegen naar 75%. Dit wil niet zeggen dat het aantal subjectief verdachte transacties is toegenomen; integendeel, dit is juist met 9% afgenomen. De objectieve verdachte transacties zijn echter met 42% afgenomen, waardoor de verhouding objectief/subjectief verschuift ten gunste van de subjectieve verdachte transacties. Kijkend naar de verschillende sectoren dan blijkt dat er van de vrije beroepsbeoefenaren en de geldtransactiekantoren wel meer subjectieve transacties zijn doorgemeld te opzichte van 2007. De daling in de objectieve verdachte transacties is vooral terug te vinden bij de banken en de handelaren in zaken van grote waarde. In de behandeling per sector wordt hier nader op ingegaan.

Aantal per sector (exclusief money transfers)

AANTAL ONGEBRUIKELIJK				
Sector	2008		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Handelaren	8.983	42%	14.106	56%
Banken	5.285	25%	5.900	24%
Geldtransactiekantoren	2.172	10%	617	2%
Overheid	1.875	9%	1.347	5%
Creditcardmaatschappijen	1.271	6%	1.415	6%
Casino's	1.042	5%	1.129	4%
Vrije beroepsbeoefenaars	821	4%	538	2%
Levensverzekeraars	13	0%	27	0%
Financieringsmaatschappijen	7	0%	11	0%
Assurantietussenpersonen	1	0%	1	0%
Effectenbemiddelaars	1	0%	0	0%
Overige handelaren ⁸	1	0%	n.v.t.	n.v.t.
Beleggingsinstellingen	0	0%	2	0%
Totaal	21.472	100%*	25.093	100%*

* Door afronding telt het totaal niet exact op tot 100%

Bovenstaande tabel toont, naast de eerder genoemde afname in het aantal meldingen van handelaren in zaken van grote waarde, een lichte daling bij de banken en een stijging bij de geldtransactiekantoren. De twee laatstgenoemde ontwikkelingen behoeven echter enige toelichting. In 2007 heeft de FIU-Nederland de sectorindeling voor een bepaalde grootmelder moeten wijzigen. Dit veroorzaakte in het Jaaroverzicht 2007 een trendbreuk bij de bankensector en de geldtransactiekantoren. In 2008 kon de oude situatie worden hersteld. De cijfers voor het jaar 2007 zijn door deze wijziging echter niet meer representatief voor een eerlijke vergelijking in de tijd. De FIU-Nederland heeft daarom over de cijfers van 2007 een correctie toegepast bij de banken en de geldtransactiekantoren. Deze gecorrigeerde cijfers zijn zichtbaar gemaakt in de grafieken behorend bij deze sectoren in de volgende paragraaf. Uit de gecorrigeerde cijfers blijkt dat zowel de banken als de geldtransactiekantoren in 2008 juist meer transacties hebben gemeld dan in het voorgaande jaar.

⁸ De overige handelaren zijn meldplichtig geworden met de inwerkingtreding van de WWFT per 1 augustus 2008.

Naast de genoemde stijgingen zijn het aantal meldingen van de vrije beroepsbeoefenaars (53%) en de overheid (39%) opnieuw toegenomen.

AANTAL VERDACHT				
Sector	2008		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Banken	1.584	42%	2.848	60%
Geldtransactiekantoren	795	21%	304	6%
Handelaren	635	17%	957	20%
Vrije beroepsbeoefenaars	390	10%	251	5%
Casino's	269	7%	250	5%
Overheid	82	2%	77	2%
Creditcardmaatschappijen	40	1%	58	1%
Levensverzekeraars	5	0%	18	0%
Financieringsmaatschappijen	2	0%	0	0%
Assurantietussenpersonen	0	0%	0	0%
Beleggingsinstellingen	0	0%	0	0%
Effectenbemiddelaars	0	0%	0	0%
Totaal	3.802	100%	4.763	100%*

* Door afronding telt het totaal niet exact op tot 100%

De daling van het aantal verdachte transacties exclusief money transfers is vooral te vinden bij de bankensector. Ook na correctie van de cijfers over 2007 (zie bladzijde 112) is de afname bij deze sector het grootst. Daar waar de geldtransactiekantoren in eerste instantie een stijging laten zien, blijkt na correctie juist een lichte daling van het aantal verdachte transacties op te treden. De daling bij de handelaren in zaken van grote waarde ligt geheel bij de voertuigenhandel. Interessant is verder de stijging bij de vrije beroepsbeoefenaars.

Doormeldreden verdachte transacties (exclusief money transfers)

DOORMELDREDEN VERDACHTE TRANSACTIES (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)				
	2008		2007	
Doormeldreden	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Eigen onderzoek	1.812	48%	1.911	40%
VROS	1.314	35%	1.763	37%
LOvJ	646	17%	1.065	22%
CJIB	30	1%	24	1%
Totaal	3.802	100%*	4.763	100%

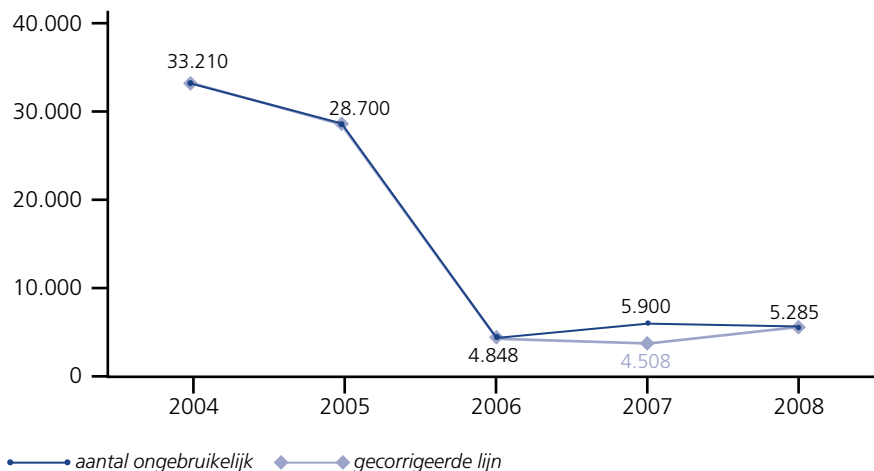
* Door afronding telt het totaal niet exact op tot 100%

De afname in het aantal verdachte transacties exclusief money transfers is met name zichtbaar bij de doormeldingen op basis van LOvJ-verzoeken (-39%) en de VROS-match (-25%). De LOvJ-doormeldingen vertonen vanaf 2004 reeds een dalende trend. De VROS-doormeldingen laten eveneens vanaf 2004 – op een kleine opleving in 2006 na – een daling zien. Hoewel het aantal doormeldingen op basis van eigen onderzoek in 2008 eveneens is gedaald, is dit nog steeds de belangrijkste reden voor het doormelden van de niet-money transfers.

Traditionele melders

De traditionele melders zijn de instellingen die bijna allemaal reeds vanaf de inwerkingtreding van de toenmalige Wet Melding Ongebruikelijke Transacties (Wet MOT, nu WWFT) meldplichtig zijn. Het gaat hier om de banken, de geldtransactiekantoren, de casino's, de creditcardmaatschappijen en de overige traditionele melders. Deze laatste groep betreft de assurantietussenpersonen, de beleggingsinstellingen, de effectenbemiddelaars, de levensverzekeraars en de financieringsmaatschappijen.

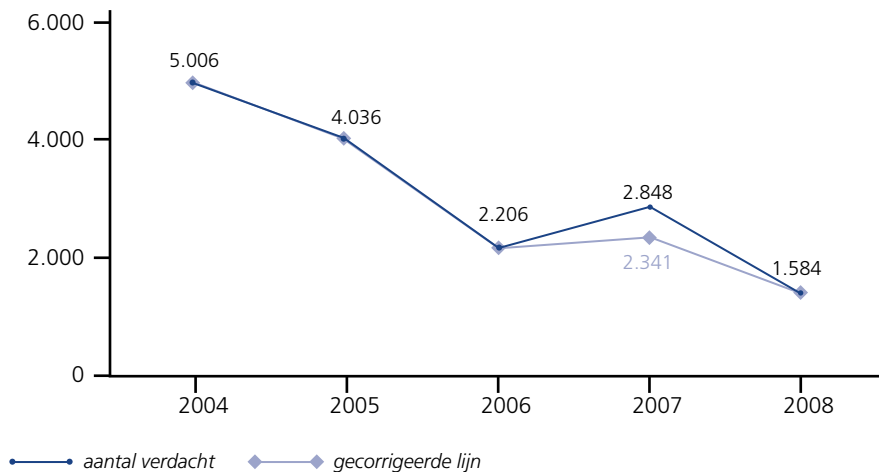
AANTAL ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES BANKEN (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

Op bladzijde 112 is reeds gesproken over de correctie die is toegepast op de cijfers van de banken en de geldtransactiekantoren voor het jaar 2007. De gecorrigeerde lijn laat in 2008 een lichte stijging van het aantal bankmeldingen zien ten opzichte van 2007. De toename komt vooral voor rekening van twee banken die in 2008 flink meer hebben gemeld dan het jaar daarvoor.

De banken hebben voornamelijk subjectief gemeld (95%). In 2007 was de verhouding objectief/subjectief nog 10%-90%. De verschuiving ten gunste van de subjectieve indicator ligt deels in de genoemde trendbreuk in 2007. Daarnaast is het aantal objectieve meldingen opnieuw gedaald en maken de banken ook dit jaar weer meer gebruik van de subjectieve indicator. Gemiddeld melden banken de objectieve transacties binnen zeven dagen. De gemiddelde doorlooptijd bij de subjectieve bankmeldingen bedraagt negentien dagen, gerekend vanaf de dag waarop de transactie heeft plaatsgevonden. In 2007 was dit nog vijftien dagen. Hoewel de doorlooptijd iets is opgelopen, is dit nog steeds een goed resultaat.

AANTAL VERDACHTE TRANSACTIES BANKEN (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

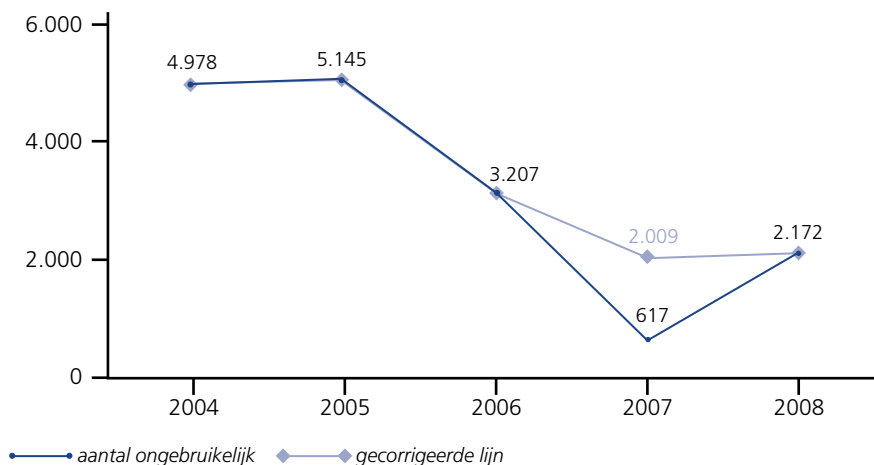

Na een kleine opleving in 2007, neemt het aantal verdachte transacties verder af in 2008. Daarmee ontstaat sinds 2004 een dalende trend. De afname in 2008 is zichtbaar bij alle vier de redenen van doormelden.

DOORMELDREDEN VERDACHTE TRANSACTIES BANKEN (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

Doormeldreden	2008		2007 gecorrigeerd		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Eigen onderzoek	766	48%	1.025	44%	1.242	44%
VROS	565	36%	885	38%	1.052	37%
LOvJ	241	15%	416	18%	537	19%
CJIB	12	1%	15	1%	17	1%
Totaal	1.584	100%	2.341	100%*	2.848	100%*

* Door afronding telt het totaal niet exact op tot 100%

**AANTAL ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES GELDTRANSACTIEKANTOREN
(EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)**

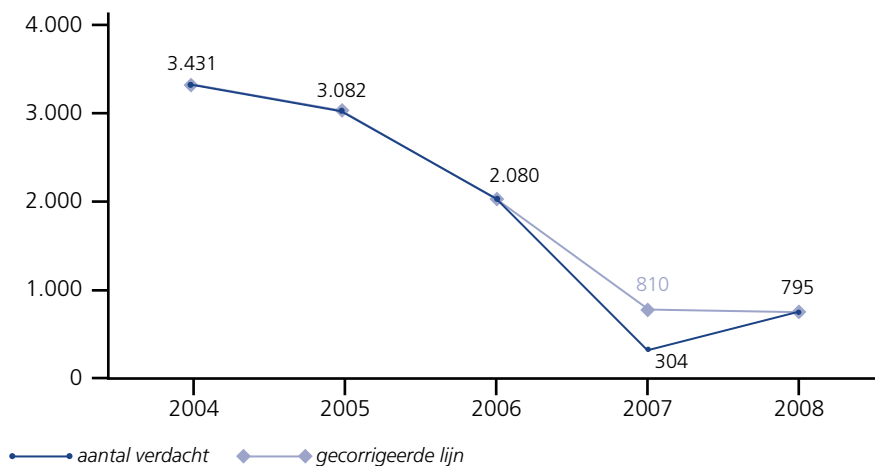
Ook bij de geldtransactiekantoren is de trendbreuk van 2007 van invloed op de cijfers. Waar in eerste instantie in 2008 een behoorlijke stijging van de meldingen lijkt te hebben plaatsgevonden, toont de gecorrigeerde lijn slechts een lichte toename. In totaal zijn tien geldtransactiekantoren verantwoordelijk voor de meldingen. Hiervan hebben vier kantoren in 2008 minder gemeld dan in 2007. De andere zes geldtransactiekantoren hebben juist vaker de weg naar de FIU-Nederland gevonden.

De gemiddelde doorlooptijd bij de geldtransactiekantoren bedraagt voor de objectieve meldingen veertien dagen en voor de subjectieve meldingen twaalf dagen. Ten opzichte van 2007 doen de geldtransactiekantoren er in beide gevallen gemiddeld vier dagen langer over om de transacties te melden. Wel halen zij nog de wettelijke meldtermijn van veertien dagen voor de objectieve meldingen.

In 2008 is de verhouding tussen objectieve en subjectieve indicatoren 30%-70%. Ten opzichte van 2007 is dit een verschuiving van veertien procentpunten richting de objectieve indicatoren. De verschuiving wordt voornamelijk veroorzaakt door een verdubbeling van het aantal objectieve meldingen, grotendeels afkomstig van één melder. Dit grote aantal meldingen had echter met een subjectieve indicator moeten worden gemeld. Wanneer deze meldingen onder de

subjectieve indicator worden meegerekend, blijkt de verhouding objectief/subjectief 7%-93% te zijn.

AANTAL VERDACHTE TRANSACTIES GELDRANSACTIEKANTOREN (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

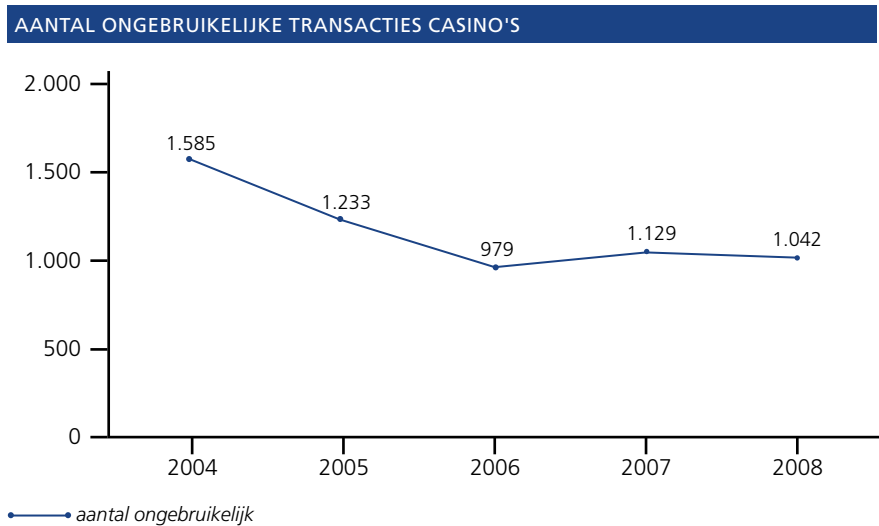
Op basis van de gecorrigeerde lijn is een lichte daling te zien van het aantal verdachte transacties afkomstig van geldtransactiekantoren. Een blik op de onderstaande tabel maakt duidelijk dat de afname vooral zichtbaar is bij de LOvJ- en de VROS-doormeldingen. De FIU-Nederland heeft op basis van deze doormeldredenen in 2008 respectievelijk 54% en 20% minder transacties verdacht kunnen verklaren.

DOORMELDREDEN VERDACHTE TRANSACTIES GELDRANSACTIEKANTOREN (EXCLUSIEF MONEY TRANSFERS)

Doormeldreden	2008		2007 gecorrigeerd		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Eigen onderzoek	481	61%	334	41%	118	39%
VROS	210	26%	262	32%	95	31%
LOvJ	97	12%	209	26%	88	29%
CJIB	7	1%	5	1%	3	1%
Totaal	795	100%	810	100%	304	100%

In 2008 is 61% van de verdachte transacties exclusief money transfers door- gemeld op basis van eigen onderzoek. Dit heeft vooral te maken met twee onderzoeken waaraan deze transacties gekoppeld konden worden. Eén onder- zoek betreft een organisatie die vermoedelijk beleggingsfraude pleegde met de inleggelden van investeerders. Het andere onderzoek sluit aan bij een project over onroerend goed in relatie tot criminaliteit.

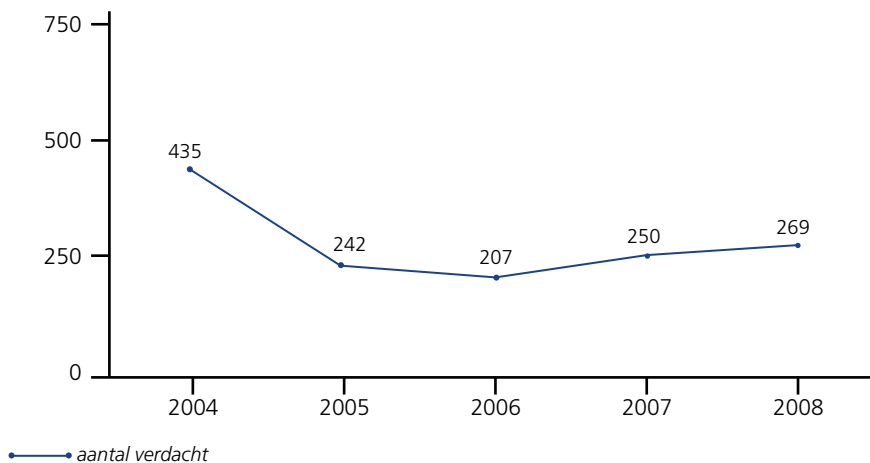
Casino's

De lichte stijging van het aantal casinomeldingen in 2007 heeft zich in 2008 niet gecontinueerd. De casino's blijven wel rond de duizend transacties per jaar melden. De gemiddelde doorlooptijd van casinotransacties is voor zowel de objectieve als de subjectieve meldingen vier dagen. Vorig jaar bedroeg dit voor de objectieve transacties nog acht dagen. De casino's zijn dit jaar dus alerter met het melden van transacties.

Voor het eerst ligt bij de casinotransacties het zwaartepunt bij de subjectieve meldingen (52%). Deze verschuiving wordt veroorzaakt door een afname van 29% van het gebruik van de objectieve indicator. Tegelijkertijd hebben de casino's 30% meer gemeld op basis van de subjectieve indicator. Een verbetering van het interne meldsysteem van de casinosector ligt aan deze stijging ten grondslag.

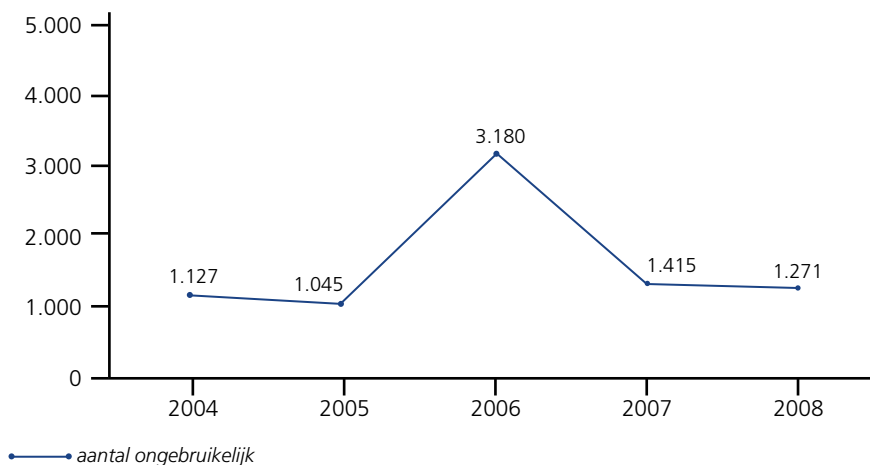
AANTAL VERDACHTE TRANSACTIES CASINO'S

Het aantal verdachte transacties is dit jaar wel licht gestegen. De FIU-Nederland heeft vooral meer casinotransacties kunnen doormelden op basis van LOvJ verzoeken en naar aanleiding van de VROS-match.

Creditcardmaatschappijen

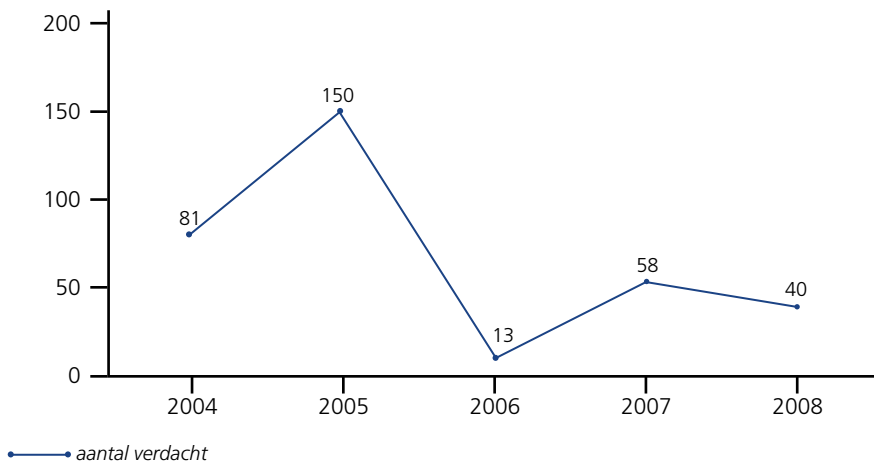
AANTAL ONGEBRUIKELIJKE TRANSACTIES CREDITCARDMAATSCHAPPIJEN

Met de inwerkingtreding van de WWFT is voor de creditcardmaatschappijen de meldplicht gewijzigd. Sinds augustus 2008 zijn de creditcarduitgevende instellingen (de issuers) meldplichtig. Daarvoor waren dat de acquirers⁹. De FIU-Nederland ziet vooralsnog nauwelijks een effect van deze wijziging op de meldingen van creditcardmaatschappijen. In 2008 heeft één nieuwe creditcardmaatschappij zich aangemeld, die enkele transacties als ongebruikelijk heeft bestempeld. De andere vier meldende creditcardmaatschappijen waren reeds langer als melder bekend en zijn zowel acquirer als issuer. Zij zijn dus nog steeds gewoon meldplichtig. Zij hebben wel alle vier in 2008 minder gemeld dan in 2007. Nieuwe issuers hebben zich verder vooralsnog niet aangemeld bij de FIU-Nederland. Ook reeds bestaande melders, zoals banken die creditcards uitgeven, hebben in 2008 geen ongebruikelijke creditcardtransacties gemeld, terwijl dit toch enigszins in de verwachting lag. Deze melders zijn immers reeds bekend met de meldplicht en hebben hun organisatie ook ingericht op het herkennen van transacties en patronen die mogelijk onder de subjectieve meldplicht vallen.

Op twee transacties na, hebben de creditcardmaatschappijen alle transacties gemeld onder de objectieve indicator. Gemiddeld vonden de creditcardmaatschappijen binnen twaalf dagen hun weg naar de FIU-Nederland om een transactie objectief te melden. Dit is een verbetering van drie dagen ten opzichte van vorig jaar en de creditcardmaatschappijen voldoen daarmee nu aan de wettelijke meldtermijn van veertien dagen.

AANTAL VERDACHTE TRANSACTIES CREDITCARDMAATSCHAPPIJEN

⁹ De acquirers zijn marktpartijen die worden ingeschakeld door de acceptanten van creditcards. Zij dragen zorg voor de acceptatie en de verwerking van de creditcardtransactie.

Doordat de grootste creditcardmelder in 2008 de volledige gegevens van de subjecten meeleeft is de kwaliteit van de meldingen sterk verbeterd. Deze melder is verantwoordelijk voor 76% van het totaal aantal meldingen. De kwaliteit van de meldingen van de overige reeds bestaande melders is het afgelopen jaar daarentegen hetzelfde gebleven.

De kwaliteitsslag is terug te zien bij de verdachte transacties waar 75% is doorgemeld op basis van de VROS-match. In 2007 was dit nog slechts 31%. De daling bij de verdachte transacties is vooral zichtbaar bij de LOvJ-verzoeken. In 2007 zijn 35 creditcardtransacties doorgemeld op basis van 5 verschillende LOvJ-verzoeken, in 2008 leveren 4 verzoeken elk één verdachte transactie op. De overige transacties zijn doorgemeld op basis van eigen onderzoek (15%).

Overige traditionele melders

AANTAL TRANSACTIES OVERIGE TRADITIONELE MELDERS								
Sector	2008		2007		2006		2005	
	OT	VT	OT	VT	OT	VT	OT	VT
Levensverzekeraars	13	5	27	18	28	12	40	0
Effectenbemiddelaars	1	0	0	0	2	0	1	1
Assurantietussenpersonen	1	0	1	0	0	0	1	0
Financieringsmaatschappijen	7	2	11	0	4	0	0	0
Beleggingsinstellingen	0	0	2	0	1	0	0	0
Totaal	22	7	41	18	35	12	42	1

OT = Ongebruikelijke transactie

VT = Verdachte transactie

Het aantal meldingen van levensverzekeraars is in 2008 opnieuw gedaald. Alle meldingen komen van één verzekeringsmaatschappij. Deze melder was in 2007 verantwoordelijk voor 89% van de gemelde levensverzekeringstransacties.

Handelaren in zaken van grote waarde

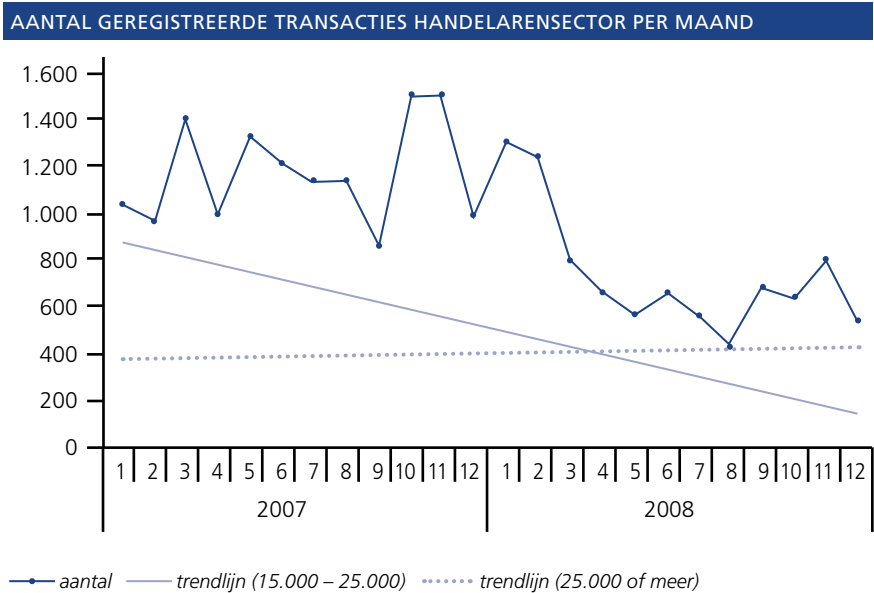
Ontwikkelingen in de handelarenssector in 2008

In het vorige jaaroverzicht werd reeds melding gemaakt van twee ontwikkelingen waar de handelarenssector in 2008 mee zou worden geconfronteerd. De eerste betreft de wijziging van het grensbedrag van de objectieve indicator van € 15.000 naar € 25.000. Deze wijziging is per 1 maart 2008 van kracht geworden. De tweede ontwikkeling is de meldplicht voor alle overige handelaren in Nederland naar aanleiding van de derde EU-richtlijn. Zij zijn, naast de reeds meldplichtige handelaren in zaken van grote waarden, met de inwerkingtreding van de WWFT per 1 augustus 2008 eveneens als meldplichtige instellingen aangewezen. Voor deze nieuwe groep melders geldt enkel de subjectieve indicator van vermoeden van witwassen en/of terrorismefinanciering bij contante betalingen van € 15.000 of meer. Verder is er geen instantie aangewezen die toeziet op de meldplicht van deze groep.

De gewijzigde meldgrens heeft grote invloed op het aantal transacties dat de FIU-Nederland heeft ontvangen. De meldplicht voor de overige handelaren heeft 1 melding opgeleverd in 2008. Dit is niet verwonderlijk, gezien de wijze waarop Nederland invulling heeft gegeven aan verplichting van de derde EU-richtlijn. Hoewel op diverse websites aandacht wordt besteed aan de nieuwe meldplicht, hebben actieve voorlichtingsacties aan deze groep nieuwe melders (nog) niet plaatsgevonden. Mogelijk zijn de 'overige' handelaren zich nog niet bewust van de meldplicht die op hen rust. Wellicht dat in 2009 hier verbetering in optreedt.

AANTAL ONGEBRUIKELIJKE EN VERDACHTE TRANSACTIES HANDELARENSECTOR				
Handel in	2008		2007	
	Ongebruikelijk	Verdacht	Ongebruikelijk	Verdacht
Voertuigen	8.727	566	13.734	934
Edelmateriaal	136	19	159	18
Vaartuigen	110	12	166	5
Antiek	8	37	38	0
Kunst	2	1	9	0
Overige zaken	1	0	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	8.984	635	14.106	957

De daling in het aantal geregistreerde transacties ligt voor 98% bij de voertuighandelaren. De daling wordt veroorzaakt door de verhoging van de meldgrens voor de handelaren in zaken van grote waarde van € 15.000 naar € 25.000. In 2007 zijn namelijk bijna 9.000 transacties gemeld met een bedrag tussen deze twee grensbedragen. In 2008 zijn dit er nog maar ruim 3.500. Van deze meldingen in 2008 heeft 87% een transactiedatum voor 1 maart 2008, waarop het grensbedrag van € 15.000 dus nog van toepassing is. De overige 13% heeft na de wijziging van de meldgrens plaatsgevonden, en had dus, aangezien het bedrag lager is dan € 25.000, niet gemeld hoeven worden op basis van de objectieve indicator. Deze meldingen zijn afkomstig van bijna 200 verschillende melders. Klaarblijkelijk zijn nog niet alle handelaren in zaken van grote waarde zich bewust van de verhoging van de objectieve meldgrens. De FIU-Nederland gaat hier in 2009 gericht op acteren.

Bovenstaande grafiek toont het aantal geregistreerde transacties per maand over de periode 2007 – 2008. Daarin is een duidelijke dalende lijn te zien. In de grafiek zijn tevens twee trendlijnen opgenomen, gebaseerd op het aantal geregistreerde transacties per maand met een bedrag tussen € 15.000 en € 25.000 en met een bedrag van € 25.000 of meer. Hieruit valt op te maken dat, hoewel de transacties met een bedrag tussen € 15.000 en € 25.000, in navolging van de verhoging van de meldgrens, een sterk dalende trend laten zien, de transacties met een bedrag van € 25.000 of meer een licht stijgende trend volgen. Of deze

ontwikkeling zich in 2009 zal voortzetten, moet nog worden gezien; de kredietcrisis zal hier uiteindelijk ook een mogelijke rol in spelen.

Ook dit jaar is bij 99% van de gemelde transacties gebruik gemaakt van de objectieve indicator. De gemiddelde meldtijd is echter enorm opgelopen. Meldde een handelaar in 2007 nog gemiddeld binnen 14 dagen, nu bereikt de melding pas na 48 dagen de FIU-Nederland. Deze stijging heeft voor een groot deel te maken met de toezichtsactiviteiten van de belastingdienst. In 2008 hebben bijna 80 handelaren naar aanleiding van een toezichtsbezoek transacties aan de FIU-Nederland gemeld die in 2007 of zelfs eerder hebben plaatsgevonden. Wanneer deze meldingen buiten beschouwing worden gelaten is de gemiddelde doorlooptijd 22 dagen.

DOORMELDREDEN VERDACHTE TRANSACTIES HANDELARENSECTOR				
Doormeldreden	2008		2007	
	aantal	aandeel in totaal	aantal	aandeel in totaal
Eigen onderzoek	185	29%	255	27%
VROS	225	35%	343	36%
LOvJ	217	34%	355	37%
CJIB	8	1%	4	0%
Totaal	635	100%*	957	100%

* Door afronding telt het totaal niet exact op tot 100%

De daling bij de verdachte transacties ligt geheel bij de voertuighandelaren. Van de overige handelaren zijn in 2008 iets meer transacties doorgemeld dan in 2007. De afname is bij bijna alle doormeldredenen zichtbaar, maar met name bij de transacties die zijn doorgemeld op basis van een LOvJ-verzoek. De stijgende lijn van LOvJ-doormeldingen kent in 2007 zijn hoogtepunt, maar is dit jaar met 217 verdachte transacties iets boven het niveau van 2006 geëindigd.

Opvallend hierbij is dat in 2008 slechts bij 39% van de LOvJ-doormeldingen een bedrag van € 25.000 of meer is gemoeid. In 2007 was dat nog bij 50%. Ondanks dat de meldgrens is verhoogd, leidt dit in eerste instantie dus nog niet tot groter aandeel verdachte transacties op basis van een LOvJ-verzoek. Dit is op zich niet verwonderlijk, aangezien de LOvJ-doormeldingen vaak wat 'oudere' transacties zijn; dat wil zeggen transacties die meer dan een jaar voor de doormelding hebben plaatsgevonden. In 2008 is 94% van de LOvJ-doormeldingen verricht in de periode 2004-2007, waar de objectieve meldgrens van € 15.000

nog van toepassing op is. In 2007 had 91% van de LOvJ-doormeldingen plaatsgevonden in de voorafgaande jaren. Deze lijn doortrekkend, zal de verhoging van de meldgrens in 2008 mogelijk pas in 2009 bij de LOvJ-doormeldingen enigszins zichtbaar zijn. In 2010 zal dit effect nog groter moeten zijn. Door de afname bij de LOvJ-verzoeken is de VROS-match dit jaar de voornaamste reden om een transactie door te melden.

Voor het eerst sinds drie jaar zijn in 2008 transacties van antiekhandelaren verdacht verklaard. De in totaal 37 transacties betreft 1 dossier waarbij voor bijna € 900.000 in contanten antiek is gekocht.

In totaal is met de uitgevoerde verdachte handelarentransacties een bedrag van ruim 21,5 miljoen euro gemoeid; dit is inclusief één transactie van bijna 2 miljoen euro. Wanneer deze transactie buiten beschouwing wordt gelaten, is het gemiddelde bedrag van een uitgevoerde verdachte handelarentransactie ongeveer € 31.500.

Vrije Beroepsbeoefenaren

AANTAL ONGEBRUIKELIJKE EN VERDACHTE TRANSACTIES BEROEPSBEOEFENAARSECTOR				
Sector	2008		2007	
	Ongebruikelijk	Verdacht	Ongebruikelijk	Verdacht
Accountants	119	33	85	64
Advocaten	19	7	11	6
Bedrijfseconomisch adviseurs	32	3	16	13
Belastingadviseurs	8	2	9	4
Bemiddelaars in onroerende zaken	0	0	0	1
Makelaars in onroerend goed	1	1	4	2
Notarissen	629	343	407	157
Onafhankelijk juridisch adviseurs	9	1	3	0
Trustmaatschappijen	4	0	3	4
Totaal	821	390	538	251

De stijgende trend van het aantal meldingen van de vrije beroepsbeoefenaren zet ook dit jaar weer door. Op de makelaars en de belastingadviseurs na, is de stijging bij alle beroepsbeoefenaren zichtbaar. De grootste toename vindt plaats bij de notarissen en de accountants. Dit zijn ook de beroepsgroepen waarvoor de FIU-Nederland in 2008 in samenwerking met betreffende brancheorganisaties, de KNB, de NOVAA en de NIVRA, een relatiedag heeft georganiseerd.

De relatiedag voor de notarissen heeft in maart 2008 plaatsgevonden. Het vakblad Het Notariaat heeft aan deze dag ruime aandacht geschonken. Daarnaast heeft het BFT in 2008 in het kader van het toezicht meerdere procedures aangespannen. Dit heeft in één geval geleid tot een rechtzaak, waarin uiteindelijk is geoordeeld dat een notaris bepaalde transacties moest melden aan de FIU-Nederland. De betreffende notaris heeft dit inderdaad gedaan. Deze acties en media-aandacht hebben er toe geleid dat bij de notarissen het bewustzijn ten aanzien van de meldplicht is vergroot. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het aantal notariemeldingen met 55% is gestegen. Verder hebben 116 notarissen zich in 2008 als nieuwe melder laten registreren. Zij zijn verantwoordelijk voor 30% van de meldingen.

In november 2008 heeft de FIU-Nederland een relatiedag voor de accountants georganiseerd. Op dat moment hadden de accountants in 2008 bijna net zoveel transacties gemeld als in heel 2007. Met name in de tweede helft van het jaar is het aantal meldingen gestegen. Dit komt vooral door de inwerkingtreding van de WWFT per 1 augustus 2008 en de voorlichtingsactiviteiten die het BFT in het kader hiervan heeft gegeven bij deze beroepsgroep. Na de relatiedag in november ziet de FIU-Nederland het aantal ongebruikelijke transacties verder stijgen naar 119 meldingen.

De toename van de ongebruikelijke transacties is geheel van subjectieve aard. Het percentage dat de vrije beroepsbeoefenaren hebben gemeld op basis van de subjectieve indicator is dan ook gestegen naar 91%.

De stijging van het aantal verdachte transacties komt bijna geheel voor rekening van de notarissen. Daarbij blijkt dat van twee notariemelders meer dan twintig transacties verdacht zijn verklaard, tezamen goed voor een kwart van de doormeldingen bij de notarissen. Van de advocaten en de onafhankelijke juridische adviseurs is één transactie meer doorgemeld dan het voorgaande jaar. Bij de andere beroepsbeoefenaren is het aantal doormeldingen gedaald. Opvallend hierbij is de daling van het aantal verdachte transacties afkomstig van accountants, zeker gezien de stijging van het aantal meldingen. In 2008 is 35% van

de gemelde transacties die in onderzoek zijn genomen doorgemeld. In 2007 is dit percentage nog 58%. Hierbij moet echter wel worden opgemerkt dat 39% van de verdachte accountantsmeldingen in 2007 afkomstig is van één accountant; deze transacties hebben allemaal betrekking op één en hetzelfde subject.

Ook dit jaar is het grootste deel van de verdachte transacties doorgemeld naar aanleiding van eigen onderzoek (79 %). De rest is bijna geheel doorgemeld op basis van de VROS-match (20%). Slechts twee transacties zijn doorgemeld op basis van de match met het CJB-register en één naar aanleiding van een LOVJ-verzoek.

BEDRAG IN € GEMOEID MET UITGEVOERDE VERDACHTE TRANSACTIES BEROEPS-BEOEFENAARSECTOR		
Sector	2008	2007
Accountants	59.386.000	7.280.500
Advocaten	1.197.000	538.000
Bedrijfseconomisch adviseurs	960.500	1.135.000
Belastingadviseurs	674.500	957.500
Bemiddelaars in onroerende zaken	0	273.000
Makelaars in onroerend goed	57.000	665.000
Notarissen	239.340.000	276.955.500
Onafhankelijk juridisch adviseurs	150	0
Trustmaatschappijen	0	18.232.500
Totaal	301.615.150	306.037.500

Hoewel het aantal verdachte accountantsmeldingen gedaald is in 2008, is het totaalbedrag dat met deze transacties is gemoeid flink gestegen ten opzichte van 2007. Dit heeft vooral te maken met één verdachte transactie waarbij een bedrag is gemeld van ruim 53 miljoen euro.

Bij de notarissen geldt eerder het tegenovergestelde. Het aantal verdachte transacties is in 2008 flink gestegen, maar het totaalbedrag van de uitgevoerde transacties valt juist lager uit. Dit wordt veroorzaakt door één transactie die in 2007 is doorgemeld, met een gemoeid bedrag van ruim 182 miljoen euro.

6.5 Overheid

ONGBRUIKELIJKE EN VERDACHTE TRANSACTIES OVERHEIDSSECTOR				
Sector	2008		2007	
	Ongebruikelijk	Verdacht	Ongebruikelijk	Verdacht
Douane	1.819	65	495	33
Belastingdienst	55	16	852	44
Toezichthouder	1	1	0	0
Totaal	1.875	82	1.347	77

Op 15 juni 2007 trad de Europese verordening in werking, die personen verplicht om aangifte te doen wanneer zij de Europese Unie binnenkomen of verlaten en zij daarbij liquide middelen ter waarde van € 10.000 euro of meer invoeren of uitvoeren¹⁰. Deze aangiftes moeten worden gedaan bij de Douane. De verschillende douanediens ten versturen deze aangiftes naar een centrale afdeling van de Belastingdienst, die ze vervolgens meldt aan de FIU-Nederland. In het jaaroverzicht van vorig jaar zijn dit type meldingen ondergebracht bij de meldsector Belastingdienst. Echter, omdat deze aangiftes in eerste instantie bij de Douane worden gedaan, heeft de FIU-Nederland besloten deze meldingen voortaan in te delen bij de sector Douane. Hierdoor valt het aantal meldingen van de Belastingdienst in 2008 veel lager uit dan vorig jaar. Indien de meldingen van invoer en uitvoer van liquide middelen in 2007 niet waren opgeteld bij de meldingen van de Belastingdienst, was het aantal meldingen van deze melder 82 geweest. Ook op basis van dit gecorrigeerde beeld is in 2008 dus sprake van een daling van het aantal meldingen van de Belastingdienst.

Aangifteplicht liquide middelen

Het aantal ongebruikelijke transacties van de Douane stijgt onder invloed van de meldingen van de invoer en uitvoer van liquide middelen. Naast de aangiftes, verstrekt de Douane ook meldingen aan de FIU-Nederland van ongebruikelijke situaties waarbij zij waardevolle zaken aantreffen, zoals goud of dure horloges.

In 2007 leverde de aangifteplicht liquide middelen nog 770 meldingen op ter waarde van zo'n 28,5 miljoen euro. In 2008 ontving de FIU-Nederland 1.807 meldingen ter waarde van bijna 78 miljoen euro. Het feit dat de Europese verordening (1889/2005) verordening halverwege 2007 in werking trad, is uiteraard een belangrijke reden dat zij over heel 2007 minder meldingen opleverde. De FIU-Nederland verklaarde het afgelopen jaar 39 van dit type meldingen verdacht.

¹⁰ Verordening betreffende de controle van liquide middelen die de Gemeenschap binnenkomen of verlaten (verordening (EG) Nr. 1889/2005).

Dit naar aanleiding van de match met het VROS-bestand (54%) en op basis van LOvJ-verzoeken (46%). In 2007 werden er nog acht van dit type meldingen verdacht verklaard. Er is dus sprake van een toename, al is het aantal verdachte transacties in verhouding tot het aantal meldingen laag in vergelijking met andere sectoren.

INVOER EN UITVOER VAN LIQUIDE MIDDELEN IN AANTALLEN EN BEDRAGEN IN €			
Soort melding	Aantal	Totaalbedrag	Gemiddeld bedrag
liquide middelen invoer Nederland	1.148	59.385.000	52.000
liquide middelen uitvoer Nederland	659	18.538.000	28.000
Totaal	1.807	77.923.000	43.000

In de bovenstaande tabel zijn de aantallen meldingen en de bijbehorende bedragen weergegeven. Het grootste deel van de meldingen (64%) betreft de invoer van liquide middelen. Opvallend is dat het gemiddelde bedrag van de meldingen van de invoer van liquide middelen naar Nederland bijna twee keer zo hoog is als het gemiddelde bedrag van de meldingen van de uitvoer van liquide middelen uit Nederland.

De meeste meldingen hebben betrekking op euro's (79%) en Amerikaanse dollars (19%). Een klein aantal meldingen heeft betrekking op Britse ponden (1%) en een aantal andere vreemde valuta (<1%).

Geldstromen top 5

INVOER NAAR NEDERLAND			
Herkomst	Aantal	Totaal in €	Gemiddeld in €
Nigeria	534	46.265.000	87.000
Ghana	105	4.459.000	42.000
Egypte	67	2.742.000	41.000
Syrië	64	2.907.000	45.000
Bolivia	25	1.929.000	77.000

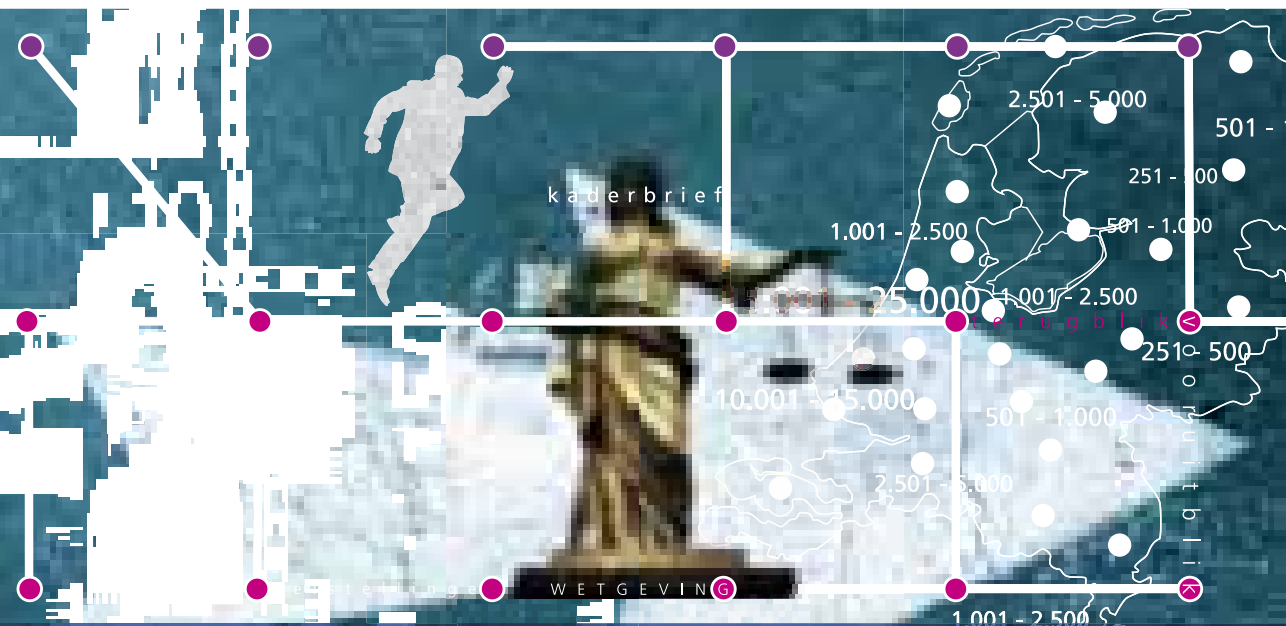
UITVOER UIT NEDERLAND			
Bestemming	Aantal	Totaal in €	Gemiddeld in €
Turkije	147	3.838.000	26.000
Marokko	57	848.000	6.000
Egypte	25	730.000	5.000
Hongkong	24	899.000	6.000
Rusland	22	1.056.000	7.000

In de tabel hierboven is de top 5 weergegeven van de meldingen met betrekking tot de herkomst- en bestemmingslanden. Bij de meldingen van ingevoerde liquide middelen staat Nigeria bovenaan als herkomstland met in totaal 534 meldingen ter waarde van ruim 46 miljoen euro. Opvallend is het hoge gemiddelde bedrag bij de geldstroom vanuit Nigeria. Turkije staat op de eerste plaats bij meldingen met betrekking tot de uitvoer van liquide middelen.

BEDRAG IN € GEMOEID MET UITGEVOERDE VERDACHTE TRANSACTIES OVERHEIDSSECTOR		
Sector	2008	2007
Douane	3.039.000	1.576.500
Belastingdienst	45.987.000	39.789.500
Toezichthouder	39.500	0
Totaal	49.065.500	41.366.000

Het bedrag gemoeid met verdachte douanetransacties stijgt onder invloed van de toename van het aantal verdachte transacties. Het gemiddelde bedrag blijft ongeveer gelijk.

Ondanks de relatief grote daling van het aantal verdachte transacties van de Belastingdienst, is sprake van een stijging van het bedrag dat is gemoeid met deze transacties. Het hoge totaalbedrag wordt veroorzaakt door één specifieke transactie met een waarde van bijna 39,5 miljoen euro. Wanneer deze transactie buiten beschouwing wordt gelaten, komt het totale bedrag op zo'n 6,5 miljoen euro en daalt het gemiddelde bedrag per verdachte transactie van zo'n € 904.000 in 2007 naar ongeveer € 463.500 in 2008. Deze afname houdt verband met een daling van het aantal verdachte transacties met een waarde van 1 miljoen euro of meer. In 2008 zijn dit er slechts 4, inclusief de uitschieter. In 2007 waren dit er nog 7. In 2006 verklaarde de FIU-Nederland zelfs 18 transacties van de Belastingdienst verdacht die een waarde hadden van 1 miljoen euro of meer.

7. Investeren in de toekomst

Voor 2009 zullen stappen worden gezet om de samenhang en de afstemming tussen de ketenpartners op regionaal en landelijk niveau te verbeteren. Het beleid van de FIU-Nederland zal zich meer richten op proactief handelen. Om effectief invulling te geven aan een meer proactieve wijze van handelen is het noodzakelijk goed op de hoogte te zijn van (toekomstige) risico's en ontwikkelingen. Wat gebeurt waar, door wie en waarom daar? Welke trends en ontwikkelingen zijn er? Dit zijn belangrijke vragen.

7.1 Terugblik

In 2008 is veel tijd gaan zitten in de ontwikkeling van een nieuw ICT-systeem. Doordat contractpartners afspraken niet zijn nagekomen en verkeerde keuzes zijn gemaakt is uiteindelijk besloten om te stoppen met het ICT traject. Een nieuwe koers moet worden bepaald voor het volgende jaar. In de tweede helft van 2008 heeft Price Waterhouse Coopers (PWC) de samenvoeging van het MOT en het BLOM en de beheersmatige plaatsing van de FIU-Nederland binnen het KLPD geëvalueerd. De aanbevelingen van PWC richten zich op het verbeteren van de effectiviteit en de herkenbaarheid van de FIU-Nederland als een nationale, zelfstandige en onafhankelijke entiteit. De aanbevelingen dienen als blauwdruk voor een definitieve structuur van de FIU-Nederland en een nieuw governance-model. In 2008 is het niet gelukt om op structurele basis de melders te voorzien van informatie over de vorderingen in opsporings-onderzoeken. Ook het meten in de keten heeft nog niet het gewenste resultaat gegeven. Wel zijn enkele succesvolle relatiedagen voor meldergroepen georganiseerd die hebben geleid tot meer wederzijds begrip en bekendheid.

7.2 Veranderende wetgeving

De derde witwasrichtlijn heeft voor een aanzienlijke verbreding gezorgd van de definitie van handelaren in goederen van grote waarde. Waar in het verleden de verplichtingen tot het identificeren van cliënten en het melden van ongebruikelijke transacties alleen van toepassing waren op de handelaren in bepaalde aangevoerde zaken van grote waarde, gelden deze in het vervolg voor alle handelaren in goederen die contante betalingen van € 15 000 of meer accepteren.

De derde EU Richtlijn

Op 25 november 2005 werd in het publicatieblad van de Europese Unie de Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad gepubliceerd. Dit is de derde in rij in het kader van de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Deze Richtlijn trekt de eerste Richtlijn uit 1991 in.

Volgens deze derde Richtlijn dienen melders naast hun identificatieverplichtingen, afhankelijk van het risico voor witwassen en financiering van terrorisme, meer aandacht te besteden aan cliëntenonderzoek. Zeker wanneer het politiek prominente personen (PEP) ook wel PPP genoemd betreft. De uiteindelijke begunstigde (UBO) en de aard van de zakelijke transactie dient te worden vast-

gesteld. De uitbreiding van de werkingssfeer voor de instellingen waarop de Richtlijn van toepassing is ligt met name bij de uitbreiding van de identificatieplicht en meldplicht voor alle transacties waarbij een contante betaling van € 15.000,- of meer plaats vindt.

Op 15 december 2007 diende de implementatie van de derde EU Richtlijn effectief te zijn. Deze datum is niet gehaald. Op 1 augustus 2008 was dat wel een feit. Gelijkijdig met de implementatie van de derde EU Richtlijn trad een nieuwe wet in werking waarbij de wet MOT en de WID zijn geïntegreerd. Deze wet is de Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorisme (WWFT). In wezen is deze nieuwe wet de nationale vertaling van het gestelde in de derde Richtlijn.

De Wet ter voorkoming van Witwassen en Financiering van Terrorisme (WWFT)

De Wet melding ongebruikelijke transacties (MOT) en de Wet identificatie bij dienstverlening (WID) betreffen twee afzonderlijke wetten die samen een geheel van maatregelen vormen in het kader van voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Met het samenvoegen van deze twee afzonderlijke wetten tot de WWFT wordt beoogd de wettelijke mogelijkheden te verbeteren. De FIU-Nederland is betrokken geweest bij het ontwikkelen van het wetsvoorstel.

Voor melders, thans instellingen geheten, is het beter dat hun verplichtingen terug te vinden zijn in één compacte wet. Zeker nu een verscherpt cliëntenonderzoek van instellingen wordt gevraagd. De benadering van de WWFT is op risico gebaseerd. De meldplichtige instellingen hebben een eigen rol en verantwoordelijkheid om de integriteit van het financiële stelsel te waarborgen. De WWFT geeft invulling aan deze verantwoordelijkheid door het drietal melder/instelling, meldpunt en toezichthouder aan te wijzen als belangrijke partners om het financiële stelsel te beschermen tegen bedreigingen.

Wat is er veranderd?

In artikel 1 van de WWFT staan de instellingen vermeld waarop de wet van toepassing is. De wetgever richt zich meer op de instellingen in plaats van op de te verrichten diensten, zoals in het verleden het geval was.

Voorts is de werkingssfeer voor de instellingen uitgebreid. Onder de nieuwe wet valt nu ook de categorie 'overige handelaren', niet zijnde de 'klassieke' handelaren in zaken van grote waarde. De 'overige handelaren' dienen transacties te melden die de objectieve grens van € 15.000,- (contant) bereiken of overschrijden en waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat deze verband

kunnen houden met witwassen/terrorismedinanciering. Zij melden derhalve vanaf een objectieve grens en met een subjectieve indicator. In de memorie van toelichting staat dat daarbij tevens de identificatieplicht geldt. Er is echter voor deze nieuwe categorie geen toezichthouder. Naast het identificeren van de cliënt dient tevens cliëntenonderzoek plaats te vinden. Afhankelijk van het ingeschatte risico voor witwassen of terrorismedinanciering dient de instelling een vereenvoudigd, een gemiddeld of een verscherpt onderzoek in te stellen naar de cliënt. Men spreekt hier ook wel van Customer Due Dilligence (CDD). Het gaat hier feitelijk om de verificatie van de identiteit. In beginsel mag de instelling geen zakelijke relatie aangaan als er geen identificatie en verificatie van de cliënt heeft plaatsgevonden. Vanwege EU beginselen wordt dit beginsel niet strikt toegepast in zich daartoe lenende gevallen. Bepaalde diensten kunnen soms geen uitstel krijgen, in die gevallen kan ook gaandeweg of achteraf identificatie/verificatie plaatsvinden. Gedacht kan worden aan diensten verricht door een notaris of een advocaat. In bepaalde gevallen is er reeds sprake van een verhoogd risico en moet een verscherpt cliëntenonderzoek plaatsvinden. Dit laatste is het geval indien de cliënt een zogenaamd politiek prominent persoon (PPP) ook wel PEP genoemd is. In gevallen waarbij er sprake is van een tussenpersoon dient de instelling de identiteit van de uiteindelijk begunstigde (UBO) te verifiëren. De samenwerking met de toezichthouder is verder verbeterd. Met name kan de toezichthouder in voorkomende gevallen de FIU-Nederland informeren over feiten die duiden op witwassen en terrorismedinanciering die zij tegenkomen bij het uitvoeren van het wettelijk toezicht op instellingen. De meldplicht sec en het indicatorenstelsel is nauwelijks gewijzigd ten opzichte van de oude situatie.

Praktische uitwerking WWFT

Voor het leveren van betrouwbare analyses, rapportages, sturingsinformatie en statistieken is het van belang dat transacties die gemeld worden vanaf 1 augustus 2008 door de nieuwe groep handelaren kunnen worden onderscheiden van de klassieke 'handelaren in zaken van grote waarde'.

Enkele consequenties zijn:

1. De nieuwe groep handelaren ontvangen een meldcode waaruit blijkt dat zij behoren tot de groep 'overige handelaren', niet zijnde de klassieke 'handelaren in zaken van grote waarde'.
2. Bij het melden van ongebruikelijke transacties dient de groep 'overige handelaren' te melden onder vermelding van de G0810111- of de G0810211-indicator.
3. De klassieke 'handelaren in zaken van grote waarde' blijven melden onder de H0510111-, H0810141- of de H0510211-indicator (zie bijlage 4).

EG Verordening 1889/2005 aangifteplicht liquide middelen

Op 29 juni 2007 is de wet van 21 juni 2007 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 1889/2005 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 26 oktober 2005 betreffende de controle van liquide middelen die de Gemeenschap binnenkomen of verlaten (PbEU L309) in werking getreden. Deze uitvoeringswet verplicht natuurlijke personen die het grondgebied van de EU binnenkomen of verlaten, aangifte te doen als ze liquide middelen bij zich hebben van € 10.000 of meer. De Douane dient op grond van het bepaalde in deze Verordening de aangiftes en signalen door te geven aan de FIU-Nederland in die gevallen waarbij het waarden van € 10.000 of meer betreft.

Indien aangifte nagelaten is, kan de Douane sancties opleggen. Ook als er aanwijzingen zijn van illegale activiteiten met het vervoer van liquide middelen kan de douaneautoriteit dit melden aan de FIU-Nederland. Om de samenwerking tussen Douane en de FIU-Nederland te bezegelen, is een convenant opgesteld.

Presentatie Douane Verordening 1889/2005

In December 2008 heeft een vertegenwoordiger van de FIU-Nederland tezamen met de Douane een presentatie verzorgd in Brussel in het kader van een tussentijdse evaluatie van de op 29 juni 2007 voor Nederland in werking getreden Verordening betreffende het registreren (door middel van een aangifteplicht) van liquide middelen die in of uit de Europese gemeenschap gebracht worden. Door FIU-Nederland is voorgesteld om een centrale EU databank in te richten waarin alle meldingen/aangiftes opgenomen worden. Dit zou ook een interessante bron kunnen zijn voor niet Europese FIU's die liquide middelen bewegingen willen volgen en vaststellen.

7.3 Beleidsdoelstellingen 2009

Wat gaat goed en wat kan beter? Om flexibel in te spelen op recente ontwikkelingen en om de capaciteit optimaal in te zetten, worden ieder jaar specifieke doelstellingen bepaald.

De beleidsdoelstellingen zijn gebaseerd op de taken van de FIU-Nederland zoals beschreven in artikel 13 WWFT, de aanbevelingen van de Financial Action Taskforce (FATF) over de taken van FIU's en het besluit van de Raad van de Europese Unie inzake samenwerking van financiële inlichtingeneenheden (2000/642/JBZ).

De beleidsdoelstellingen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

1. taken met het oog op het voorkomen van witwassen en financiers van terrorisme
2. taken met het oog op het opsporen van witwassen en financiers van terrorisme
3. onderzoek en ontwikkeling
4. internationale samenwerking
5. organisatieontwikkeling

1. Taken met het oog op het voorkomen van witwassen en financiers van terrorisme

Het voorkomen van witwassen is een belangrijke beleidsdoelstelling van dit kabinet, dat blijkt onder andere uit het kabinetsprogramma "Veiligheid begint bij Voorkomen (Vbbv, zie ook onder 2)" dat is toegespitst op het terrein van het voorkomen en bestrijden van criminaliteit.

De FIU-Nederland beschikt over belangrijke informatie over mogelijke gevallen van witwassen of financiers van terrorisme. Het is belangrijk dat deze informatie (pro-)actief wordt ingezet om witwassen en financiers van terrorisme te voorkomen. De FIU-Nederland beschikt daartoe over verschillende instrumenten, zoals het informeren van melders over de afdoening van meldingen, het onderzoeken van verbeteringen van methoden om witwassen en financiers van terrorisme te voorkomen, het geven van aanbevelingen aan melders over onder meer de invoering van passende procedures voor interne controle en communicatie, het geven van voorlichting aan melders en toezichthouders en het geven van inlichtingen aan toezichthouders. Ook kan de FIU-Nederland, voor zover de wet dat toestaat en het niet in strijd is met enig opsporingsbelang, actief informatie verstrekken voor bestuurlijke doeleinden (Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en BIBOB).

De FIU-Nederland maakt effectief gebruik van haar gegevens teneinde witwassen en financiers van terrorisme te voorkomen

- Er worden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor melders en toezichthouders.
- Er wordt uitvoering gegeven aan de afspraken die zijn gemaakt in de begeleidingscommissie (als bedoeld in artikel 21 WWFT) van mei 2008 over terugkoppeling aan melders.
- Er wordt een structureel samenwerkingsverband aangegaan met de toezichthouders.
- Er wordt een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot het samenwerken met het bestuur teneinde FIU-informatie te gebruiken voor bestuurlijke interventies.

2 *Taken met het oog op het opsporen van witwassen en financieren van terrorisme*

In het kader van voornoemd kabinetsprogramma Veiligheid begint bij Voorkomen (VbbV) zijn in samenwerking met alle betrokken ministeries (Financiën, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) en alle betrokken organisaties (zoals Openbaar Ministerie, opsporingsdiensten, lokaal bestuur en de private sector) de beleidsprogramma's Financieel-economische Criminaliteit (FinEc) en Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdaad (PVAGM) tot stand gekomen.

In het beleidsprogramma FinEc, maar ook het beleidsprogramma PVAGM, zijn maatregelen opgenomen om de bestrijding van witwassen te versterken. Deze maatregelen worden uitgevoerd door politie en Openbaar Ministerie in de eigen programma's en door de FIOD-ECD. Een belangrijk onderdeel van de maatregelen is meer en beter gebruik van MOT-informatie bij het opsporen van witwassen en/of de onderliggende strafbare feiten. Meer en beter gebruik van MOT-informatie is dan ook een belangrijke beleidsdoelstelling voor de FIU-Nederland. De FIU-Nederland kan dit bevorderen door actief deel te nemen aan pilots en proeftuinen in het kader van de programma's FinEc en PVAGM. Ook kan de FIU-Nederland meer en beter gebruik bevorderen door het gebruik van MOT-informatie te monitoren en te analyseren en zondig maatregelen te nemen (bijvoorbeeld kwaliteitsverbetering) of voor te stellen om het gebruik van MOT-informatie te verbeteren.

De FIU-Nederland bevordert meer en beter gebruik van MOT-informatie door de opsporing

- Er wordt een bijdrage geleverd aan de (pilot)regio's van de politie.
- Er wordt een bijdrage geleverd aan de proeftuin onverklaarbaar vermogen/witwassen van het Openbaar Ministerie.
- Er wordt onder het gezag van de Landelijk Officier van Justitie inzake MOT-aangelegenheden (LOvJ MOT) samengewerkt met de twee opsporingsteams witwassen van de FIOD-ECD.
- Er wordt samengewerkt met de Financieel Economische teams van de Nationale Recherche (NR).
- Er wordt een bijdrage geleverd aan het nationale programma aanpak misbruik vastgoed.
- Er worden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor opsporingsdiensten en/of het OM.

3 *Onderzoek en ontwikkeling*

De FIU-Nederland heeft de beschikking over een grote hoeveelheid gegevens over mogelijke gevallen van witwassen en terrorismefinanciering. Het bewerken en analyseren van deze gegevens moet niet alleen gericht zijn op het opsporen van witwassen en financieren van terrorisme, en andere misdrijven. Ook op het signaleren van trends, het signaleren van verbeterpunten is van belang. Dit geldt zowel voor procedures bij melders, voor het toezicht en voor het bestuur, zowel lokaal als nationaal.

De FIU-Nederland gebruikt de tot haar beschikking staande informatie voor onderzoek naar ontwikkelingen op het gebied van witwassen en financieren van terrorisme en naar de verbetering van de methoden om witwassen en financieren van terrorisme te voorkomen en op te sporen.

- Op basis van de eigen informatie wordt een analyse afgerond naar aard en omvang van ongebruikelijke en verdachte geldstromen (onderzoeksvraag van het Ministerie van Financiën in juli 2008).
- Er worden voor de doelgroepen (melders, toezichthouders en opsporingsdiensten en OM) trendanalyses opgesteld.
- Er worden kennisdocumenten of bestuurlijke rapportages vervaardigd ten behoeve van melders, toezichthouders, opsporingsdiensten, Openbaar Ministerie en beleidsverantwoordelijke ministeries.
- Er wordt actief samengewerkt met het Financieel Expertise centrum (FEC) en de partners in het FEC bij het vervaardigen van analyse- en kennisproducten.
- Er wordt actief een bijdrage geleverd aan onder meer criminaliteitsbeeldanalyses, kennisdocumenten en interventiestrategieën die door politie en Openbaar Ministerie worden ontwikkeld voor verschillende criminaliteitsvormen waarbij veelal ook sprake is van witwassen of financieren van terrorisme.

4 *Internationale samenwerking*

Witwassen en financieren van terrorisme gaat over de grenzen heen. Het is dan ook belangrijk dat op mondiaal en Europees niveau wordt samengewerkt om het voorkomen en bestrijden van witwassen en financieren van terrorisme overal op hetzelfde hoge niveau te krijgen. Het is belangrijk dat FIU haar kennis en ervaring actief hiervoor inzet in de bestaande internationale overleggen en projecten.

In 2009/2010 is Nederland voorzitter van de FATF. Het is belangrijk dat de FIU-Nederland een actieve bijdrage levert om dit voorzitterschap voor Nederland een succes te laten zijn. FIU-Nederland moet zich in die periode profileren als de Financiële Inlichtingeneenheid van Nederland.

De ministers van justitie en financiën hebben witwassen en het financieren van

terrorisme als een prioriteit benoemd in het kader van de staatkundige hervormingen van de Nederlandse Antillen. In 2009 zal richting moeten worden gegeven aan het inrichten van de meldketen voor de BES-eilanden. Het is belangrijk dat FIU een bijdrage levert aan de activiteiten op dit terrein van de ministeries van financiën en justitie.

De FIU-Nederland vervult een actieve rol in internationaal verband

- FIU profileert zich in internationaal verband als zelfstandige en onafhankelijke eenheid.
- Er wordt een actieve rol vervuld in diverse internationale overleggen en projecten zoals FATF, Egmont Group, EU FIU-platform, FIU.NET, Europol (AWF Sustrans) en €STR.
- Er wordt actief deelgenomen aan projecten van de werkgroep typologieën van de FATF.
- Er wordt een actieve bijdrage geleverd ten behoeve van de invulling van het Nederlands voorzitterschap van de FATF in 2009/2010.
- Er wordt een actieve bijdrage geleverd ten behoeve van de besluitvorming en inrichting van de meldketen voor de BES-eilanden.
- Er wordt een actieve bijdrage geleverd aan een door het Ministerie van Justitie te organiseren internationale workshop over trade based money laundering.
- Er wordt een actief beleid gevoerd ten aanzien van het sluiten van MOU's met andere FIU's. Bij de totstandkoming van deze MOU's wordt zoveel mogelijk de afspraak gemaakt dat er over en weer actief meldingen worden verstrekt die betrekking hebben op onderdanen van de andere partij (toezegging aan de kamer).
- Er worden initiatieven genomen om nauw samen te (kunnen) werken met de landen binnen het koninkrijk.

5 Organisatieontwikkeling

Naar verwachting worden in 2009 MOT en BLOM definitief samengevoegd tot de FIU-Nederland. FIU zal worden beheerd door het KLPD. In lijn met de aanbevelingen van FATF vinden de ministeries van Justitie en Financiën het belangrijk dat de FIU-Nederland operationeel zelfstandig en onafhankelijk functioneert en dat dit zowel nationaal als internationaal duidelijk en zichtbaar is. De FIU-Nederland ontwikkelt en voert daartoe in 2009 een eigen herkenbare huisstijl. Het ICT-systeem van de FIU-Nederland is verouderd en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. De FIU-Nederland is bezig met de ontwikkeling van een nieuw systeem. De FIU-Nederland draagt zorg dat dit systeem in 2009 volledig operationeel en geïmplementeerd is.

De FIU-Nederland ontwikkelt zich verder als professionele organisatie en is, zowel nationaal als internationaal, herkenbaar als de Nederlandse FIU

- Er wordt in de tweede helft van 2010 een nieuw ICT-systeem in gebruik genomen dat voldoet aan de randvoorwaarden die door de ministeries van justitie en financiën zijn gesteld in de brief van 21 mei 2007, kenmerk 5484373.
- Er wordt een eigen herkenbare huisstijl ontwikkeld.
- De eigen huisstijl wordt in 2009 in gebruik genomen en wordt aangewend voor alle externe communicatie buiten de opsporing/Politie Nederland. Voor communicatie met de opsporing/Politie Nederland wordt de huisstijl van het KLPD gebruikt.
- De website www.fiu-nederland.nl wordt doorontwikkeld.

7.4 Vooruitblik

Volledige transacties met een hoog onderzoekspotentieel zijn essentieel voor de informatiepositie van de FIU-Nederland. Het veredelen van deze (transactie) informatie zal vanaf 2009 meer procesmatig verlopen binnen de organisatie. Informatie is dan verbindend voor de processen. De verwachting is dat de FIU-Nederland door deze manier van werken een efficiëntieslag kan maken.

In 2009 zal de FIU-Nederland naar verwachting beheersmatig worden ondergebracht bij de dienst IPOL van het KLPD. Op basis van de WWFT rust de beleidsmatige verantwoordelijkheid voor de FIU-Nederland bij de Minister van Justitie en Financiën. Op basis van internationale wet- en regelgeving worden strikte eisen gesteld aan Financial Intelligence Unit's (FIU's). Enkele van deze eisen hebben betrekking op de zelfstandigheid, onafhankelijkheid en herkenbaarheid van een FIU. Het doel is de FIU-Nederland op een wijze te positioneren dat zij beheersmatig deel uitmaakt van de dienst IPOL van het KLPD en tegelijkertijd de onafhankelijkheid en zelfstandigheid heeft die nodig is voor het uitvoeren van haar wettelijke taken.

In 2009 zal nadrukkelijk worden geïnvesteerd in het versterken van de samenwerking met de opsporingsdiensten. Tussen de FIU-Nederland en de opsporingsdiensten worden afspraken gemaakt over wederzijdse inspanningen. Dit gebeurt in nauw overleg met de Landelijk Officier Witwassen. Er wordt veel verwacht van de landelijke intensiveringsprogramma's voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit waarbij een sterke nadruk ligt op de aanpak van malversaties in vastgoed en financieel economisch redden. In dit verband zal de FIU-

Nederland nadrukkelijk investeren in de FINEC pilot regio's en de proeftuinen in het kader van het FINEC versterkingsprogramma.

FINEC ondersteunt de beweging van opsporing Nederland om te intensiveren op het gebied van financieel redden. De FIU-Nederland stelt zich ten doel om het intelligence deel van het financieel redden te ondersteunen. Daarnaast blijft de FIU-Nederland investeren in haar contacten met de FIOD-ECD, een natuurlijke partner voor de FIU met wie al jarenlang een intensieve samenwerking bestaat. Ook met de Dienst Nationale Recherche van het KLPD zal de samenwerking worden bestendigd. Deze dienst bestrijdt de zware georganiseerde criminaliteit vanuit een meersporenbeleid, waarvan financieel redden er één is. De FIU-Nederland ziet hierin een faciliterende rol voor zich weggelegd.

In 2009 zal de FIU-Nederland namens het KLPD participeren in het Vastgoed Intelligence Centre (VIC). Het VIC zit in een ontwikkelfase en is een proefomgeving waarin de bruikbaarheid en toegevoegde waarde van intelligenceproducten voor de aanpak van vastgoedcriminaliteit en andere vormen van financieel-economische criminaliteit onderzocht zullen worden. De FIU-Nederland zal in 2009 blijven participeren als zelfstandige partner in de CT-infobox van de AIVD. Deze box maakt het op convenantsbasis mogelijk dat alle relevante partners snel en effectief informatie kunnen delen ten behoeve van het detecteren en bestrijden van terroristische activiteiten.

Internationaal blijft de FIU-Nederland samenwerken met partners middels de bestaande structuren. Het Nederlandse voorzitterschap van de FATF in 2009-2010 speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast is de FIU-Nederland een gewaardeerd partner binnen de Egmont group. Voorbereidingen zullen worden getroffen voor het realiseren van een front-office voor de BES-eilanden, gezien de nieuwe statuur van deze gebieden.

De uitdaging voor de FIU-Nederland voor de komende jaren is helder, namelijk het realiseren van een professionele, efficiënte intelligence organisatie die (inter)nationaal herkenbaar is en gevonden wordt door onze ketenpartners.

Bijlagen

Bijlage 1 - Lijst van gebruikte afkortingen

AFM	Autoriteit Financiële Markten
ARK	Algemene Rekenkamer
AML	Anti-Money Laundering
AWF	Analytical Work File
BFT	Bureau Financieel Toezicht
BIBOB	Bureau Bevordering Integriteit Beoordelingen Openbaar Bestuur
BLOM	Bureau ter politieële ondersteuning van de landelijke officier van justitie inzake de Wet MOT
BOA	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar
BOD	Bijzondere Opsporingsdienst
BOOM	Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie
CDD	Customer due diligence
CFT	Counter financing of terrorism
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
DIC	Douane Informatie Centrum
DINPOL	Dienst Internationale Politiesamenwerking
DNB	De Nederlandsche Bank
DNR	Dienst Nationale Recherche
DNRI	Dienst Nationale Recherche Informatie
DOC	Dienst operationele Ondersteuning en Coördinatie
€STR	European Suspicious Transaction Report
ESW	Egmont Secure Web
EU	Europese Unie
FATF	Financial Action Task Force
FEC	Financieel Expertise Centrum
FinEC	Programma Financieel Economische Criminaliteit
FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst - Economische Controledienst
FIU	Financial Intelligence Unit
FIU-Nederland	Financial Intelligence Unit - Nederland
FP	Functioneel Parket
GTA	Global Threat Assessment
IMF	Internationaal Monetair Fonds
ITWG	IT Working group
IVT	Intranet Verdachte Transacties
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
LOvJ	Landelijk Officier van Justitie

LWG	Legal Working Group
MBA	MOT/BLOM-analyse
Menafatf	Middle East & North Africa Financial Action Task Force
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
MOT	Meldpunt Ongebruikelijke Transacties/Melding Ongebruikelijke Transactie
MOU	Memorandum of Understanding
NDB	Nationaal Dreigingsbeeld
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OM	Openbaar Ministerie
OMP	Orderings Methodiek Processen
OPB	Ontwikkelingsgericht Personeels Beleid
OpWG	Operational Working group
OT	Ongebruikelijke transactie
OWG	Outreach Working Group
PEP/PPP	Politically Exposed Person/ Politiek Prominent Persoon
PKN	Politie Kennisnet
POP	Persoonlijke Ontwikkelings Plan
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RRD	Regionale Recherche Dienst
SIOD	Sociale inlichtingen- en opsporingdienst
SOCA	Serious Organized Crime Agency
SR	Special Recommendation
TBML	Trade-Based Money Laundering
TWG	Training Working Group
UBO	Ultimate Beneficial Owner
VR0S	Verwijzingsindex Recherche Onderzoeken & Subjecten
VIC	Vastgoed Intelligence Center
VT	Verdachte transactie
WACN	West-Afrikaanse Criminele Netwerken
Wet MOT	Wet Melding Ongebruikelijke Transacties
Wft	Wet financieel toezicht
WGAML	Wergroep Anti-Money Laundering
WGEI	Wergroep inzake evaluaties en implimentaties
WGTYP	Wergroep inzake typologieën
WID	Wet Identificatie bij dienstverlening
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WWFT	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Bijlage 2 - Begrippen

Acquirers	Acquiring-activiteiten omvat het afsluiten van contracten met bedrijven die de creditcard als betaalmiddel willen accepteren, alsook het verwerken van de transacties en het uitbetalen van de acceptanten.
111-melding	Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
DINPOL liaisons	KLPD (politie)medewerker die in het buitenland gestationeerd is.
Financieel weerbeeld	Bevat een overzicht van internationale geldstromen in relatie tot de politieregio (op basis van locatie van de financiële handeling).
Geldstroomrapportage	Bevat een overzicht van relevante internationale geldstromen in relatie tot specifieke landen.
Kennisdocument	Een schriftelijke rapportage waarin op basis van expertise en ervaring een fenomeen is beschreven met betrekking tot witwassen en/of financiering van terrorisme.
Issuers	Issueing activiteiten omvatten het uitgeven van creditcards, het incasseren van uitstaande saldi en het verzenden van rekeningoverzichten.
Objectieve indicator	Op basis van een objectieve indicator is melding verplicht wanneer de transactie voldoet aan een vastgesteld criterium.
Ongebruikelijke transactie	Elke transactie die aan dit criterium voldoet, is een ongebruikelijke transactie. Een transactie die in het kader van de WWFT (rechtmatig en te goeder trouw) als zodanig is gemeld aan de FIU-Nederland.
Smurfen	Voorkeur van een cliënt voor transacties onder het grensbedrag waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat deze daarmee melding wil voorkomen.
Subjectieve indicator	Op basis van een subjectieve indicator is melding verplicht van transacties, omdat er aanleiding is te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Terrorismedfinanciering	Het verkrijgen, verschaffen, verplaatsen en aanwenden van geld of andere waardevolle en in geld om te zetten middelen, door personen die zelf terroristische activiteiten ontplooiën of door hen die dit ondersteunen.
Top X	Lijst met personen die verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de verdachte transacties binnen een geografisch gebied.
Typologieën	Kenmerken uit de ervaring en de praktijk van de opsporing die duiden op witwassen of terrorismefinanciering.
VROS	Het VROS-bestand bevat subjecten die onder de aandacht staan van Criminele Inlichtingen Eenheden of die voorkomen in lopend opsporingsonderzoek.
Verdachte transactie	Een conform de WWFT gemelde transactie die, door het hoofd van de FIU-Nederland, aan de opsporingsautoriteiten beschikbaar is gesteld.
Witwassen	Het (doen) verrichten van handelingen, waardoor een voor de wet verzwegen vermogensaanwas ogenschijnlijk een legale oorsprong krijgt.

Bijlage 3 - Witwasjurisprudentie 2008

Verdachten Air Holland vrijgesproken

Het Gerechtshof 's-Gravenhage heeft de verdachte ex-topmannen van Air Holland vrijgesproken. Eerder had de rechtbank Rotterdam bij haar uitspraak van 7 december 2006 verdachten onder meer schuldig bevonden aan witwassen van grote hoeveelheden contant geld. Ten laste zijn gelegd (diverse varianten van) heling en witwassen van zeer grote contante geldbedragen in de periode van maart 2001 tot en met april 2002.

De rechtbank Rotterdam heeft overwogen dat de door de verdachte aangegeven legale herkomst van de geldbedragen onvoldoende is onderbouwd. Vervolgens is de rechtbank tot het oordeel gekomen dat het -gelet op een aantal in het vonnis opgesomde feiten en omstandigheden- niet anders kan zijn dan dat de geldbedragen een criminele herkomst hebben. Het hof kan zich met dit oordeel niet verenigen en stelt om te beginnen vast dat het onderzoek in de onderhavige zaak geen direct bewijs heeft opgeleverd van het "van enig misdrijf" afkomstig zijn van het geld. De investeerder (van wie de in het geding zijnde geldbedragen ontvangen zijn) en zijn broer zijn, naar de advocaat-generaal ter terechtzitting heeft medegedeeld, beiden voor strafbare feiten in de zin van de Opiumwet veroordeeld. Dit betreft echter feiten en verdenkingen/veroordelingen die dateren van ná de tenlastegelegde periode, terwijl het voorts gaat om hoeveelheden drugs die niet in verhouding staan tot de omvang van het hier verweeten witwassen. De broers waren op dat moment, zoals door de verdediging onweersproken is betoogd, beiden inmiddels platzak, en zullen op illegale wijze toen inkomsten hebben willen verkrijgen. Het hof acht de verklaring van [getuige 1] in dit verband niet geloofwaardig gezien zijn positie. De advocaat-generaal heeft voorts nog aangevoerd dat het geld tevens eigendom zou zijn van ene [X], die criminele antecedenten zou hebben en voor zou komen in onderzoeken naar cocaïne-smokkel, doch het hof heeft hiervoor in het dossier geen aanknopingspunten gevonden. Een relatie tussen die verdenkingen/veroordelingen en de thans tenlastegelegde feiten kan naar het oordeel van het hof dan ook niet worden gelegd.

Het hof stelt vervolgens voorop dat de door de rechtbank opgesomde feiten en omstandigheden van dien aard zijn dat zonder meer sprake is van een vermoeden van witwassen.

In de onderhavige zaak zijn door de verdachte en een medeverdachte zeer grote hoeveelheden contant geld naar het Verenigd Koninkrijk en Luxemburg vervoerd bestemd voor diverse investeringsmaatschappijen, waarbij akkoord is gegaan

met ongebruikelijke en zeer nadelige condities. Aldus is een typologie van witwassen op de onderhavige zaak van toepassing op basis waarvan een vermoeden van witwassen jegens de verdachte gerechtvaardigd is.

Het hof is van oordeel dat gelet op het vermoeden van witwassen en de daarbij in aanmerking genomen omstandigheden, van de verdachte mag worden verlangd dat hij een verklaring geeft voor de herkomst van het geld. De verdachte heeft dit van meet af aan ook gedaan. Hij heeft verklaard dat hij bij herhaalde navraag bij de investeerder steeds heeft vernomen, en aannemelijk heeft geacht, dat het geld (voornamelijk) afkomstig was uit (de verkoop van) diens belang in zogenaamde cambio's, te weten wisselkantoren in Nederland en Suriname. Ter zitting is gebleken dat via deze zogenaamde Hawala-banken grote hoeveelheden contant geld circuleren. Aldus heeft de verdachte een concrete, min of meer verifieerbare en, naar het oordeel van het hof, niet op voorhand als volslagen onwaarschijnlijk aan te merken herkomst benoemd. Deze verklaring van de verdachte vindt steun in een afgetapt telefoongesprek.

Ook heeft de getuige -tevens medeverdachte- verklaard dat hij bij de investeerder navraag heeft gedaan naar de herkomst van het geld dat deze in Air Holland wilde gaan investeren. Hierop heeft hij van die investeerder vernomen dat het geld (voornamelijk) afkomstig was uit (de verkoop van) diens belang in zogenaamde cambio's. Verder heeft medeverdachte verklaard dat die investeerder hem had verteld dat hij zeven jaren deel heeft uitgemaakt van een groep van ondernemers in Suriname die actief was in de cambio's, in de import en export en in de drankenhandel. Daarin had investeerder een tegoed opgebouwd dat hij gespreid heeft laten uitbetalen via de Nederlandse wisselkantoren die deel uitmaakten van het cambio-systeem. Voorts heeft [medeverdachte 1] verklaard dat hem was verteld dat er enorme winsten in deze branche worden behaald, tot wel 20% per transactie.

Ook de getuige -tevens medeverdachte- [medeverdachte 2] (destijds meerderheidsaandeelhouder van de luchtvaartmaatschappij Air Holland die op zoek was naar nieuwe investeerders) heeft ter terechtzitting van dit hof d.d. 13 februari 2008 verklaard dat hij had vernomen dat de investeerder [investeerder] het geld had verkregen uit de opbrengst van cambio's en dat hij bij [getuige 2], een voormalig Minister van Financiën van Suriname, navraag had gedaan naar de herkomst van het geld van die investeerder. [getuige 2] zou tegen [medeverdachte 2] gezegd hebben dat hij het voor mogelijk hield dat de winst uit cambio's zo groot was als het vermogen dat [investeerder] -naar eigen zeggen- aan cambio's had verdiend. Deze stelling vindt steun in de verklaring van [getuige 2] bij de rechter-commissaris d.d. 19 januari 2006, dat het voor hem niet vreemd was dat

de herkomst van het geld (het hof begrijpt: het geld van [investeerder]) werd gerelateerd aan cambio's.

Blijkens de verklaring van de getuige [getuige 3] ter terechtzitting van dit hof d.d. 13 februari 2008 hebben de aandeelhouders van Air Holland in de aandeelhoudersvergadering om een bankverklaring betreffende de gelden van de nieuwe investeerder [investeerder] gevraagd. Die [getuige 3] heeft voorts verklaard dat de aandeelhouders hierop een brief van Citibank hebben ontvangen, inhoudende dat de investeerder een goede klant van die bank was met wie zaken gedaan konden worden. Door de verklaring van Citibank bestond er -aldus [getuige 3]- voor de aandeelhouders geen reden om te twijfelen aan de legale herkomst van het geld en de betrouwbaarheid van [investeerder].

Het hof stelt vast dat ondanks de deplorabele financiële toestand van Air Holland in die tijd en de noodzaak om snel investeerders te vinden men niet zonder onderzoek met [investeerder] in zee is gegaan.

In het licht van al het voorgaande is het hof van oordeel -anders dan de rechtbank- dat bij gebreke aan direct bewijs voor het van enig misdrijf afkomstig zijn van het geld en gezien de duidelijke en verifieerbare stelling van de verdachte ten aanzien van de herkomst van het geld, het op de weg van het openbaar ministerie had gelegen om te onderzoeken of [investeerder] belangen heeft gehad in cambio-ondernemingen, welke herkomst naar het oordeel van het hof een alternatief kan zijn. Dergelijk onderzoek is niet verricht, althans het hof heeft daarvan geen resultaten in het dossier aangetroffen.

De advocaat-generaal heeft nog op basis van een onderzoek van de Consumentenbond naar de cambio-ondernemingen een berekening uitgevoerd die hem leidt tot de conclusie dat het geld -gelet op de omvang van het niet bancaire geldcircuit- niet daaruit afkomstig kan zijn, welke berekening overigens door de verdediging is bestreden. Evenwel kan naar het oordeel van het hof niet worden uitgesloten dat de in het geding zijnde geldbedragen, die zouden zijn verkregen in een periode van zeven jaren, wel afkomstig zijn uit de winst van cambio's dan wel uit de opbrengst van de verkoop van belangen in cambio-ondernemingen.

Nu aldus niet met voldoende mate van zekerheid kan worden uitgesloten dat de gelden een legale herkomst hebben en een criminele herkomst niet als enige aanvaardbare verklaring van de waargenomen feiten en omstandigheden kan gelden, is naar het oordeel van het hof niet wettig en overtuigend bewezen hetgeen aan de verdachte is tenlastegelegd, zodat de verdachte daarvan behoort te worden vrijgesproken.
Hof 's-Gravenhage 12 maart 2008 LJN: BC6500, BC6523, BC6515

Veroordelingen wegens oplichting kleinzoon en neef

De rechtbank in Arnhem heeft een 64-jarige vrouw veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 3 maanden en een geldboete van € 75.000,- wegens medeplegen van oplichting, meermalen gepleegd, en witwassen van gelden. De rechtbank acht bewezen dat zij in samenwerking met haar twee mededaders (eveneens veroordeeld) haar kleinzoon en twee Luxemburgse banken heeft opgelicht. Dit had tot gevolg, dat haar kleinzoon geld van zijn overleden moeder niet kreeg uitgekeerd, nadat hij door het handelen van de vrouw en haar mededaders, bestaande uit een valselijk opgemaakte boedelbeschrijving, bewogen was tot het verwerpen van een (in werkelijkheid aanzienlijke) nalatenschap. Vervolgens hebben de Luxemburgse banken na een overgelegde verklaring van erfrecht, waarin de vrouw en haar andere dochter als erfgenamen waren genoemd, de banktegoeden van de overleden dochter naar haar en die andere dochter overgemaakt. Die bankrekeningen werden daarna leeggehaald. De rechtbank zag vanwege de fysieke gesteldheid van de vrouw af van oplegging van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

De 38-jarige mededader (dochter van de 64-jarige vrouw) is veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 2 maanden en een geldboete van € 15.000,-

De andere mededader, een 67-jarige financieel adviseur uit Millingen aan de Rijn, is veroordeeld tot een gevangenisstraf van 9 maanden, waarvan 4 maanden voorwaardelijk, wegens medeplegen van valsheid in geschrift en medeplegen van oplichting, meermalen gepleegd. De rechtbank zag daarnaast aanleiding tot ontneming van een wederrechtelijk verkregen voordeel van € 50.000,-.

Rb. Arnhem, 10 maart 2008 LJN: BC6172

Veroordelingen en vrijspraak in omvangrijk drugsonderzoek

Een 51-jarige man uit De Bilt, een 51-jarige man uit Maarssen en een 34-jarige man uit Houten zijn donderdag door de rechtbank Utrecht veroordeeld wegens deelname aan een criminele organisatie die als oogmerk de handel in drugs had. De 51-jarige hoofdverdachte werd door de rechtbank als leider van de organisatie gezien. Hij kreeg een gevangenisstraf van twee jaar met aftrek van voorarrest opgelegd. Naast deelname aan een criminele organisatie werd hij schuldig bevonden aan het leveren van 100-gram cocaïne, witwassen van crimineel geld en illegaal wapenbezit. De 34-jarige verdachte was ook betrokken bij de levering van de cocaïne en kreeg één jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. De inwoner van Maarssen kreeg ook één jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest.

De rechtbank sprak het drietal vrij van het voorbereiden van een grotere drugs-deal: het te koop aanbieden van een partij van 500.000 xtc-pillen. De verdachten zouden deze pillen te koop hebben aangeboden aan een Britse undercover-agent. Deze undercoveragent werd ingezet toen het sterke vermoeden rees dat het drietal zich met drugshandel bezighield. Volgens de rechtbank zijn er echter bij de inzet van deze undercoveragent zoveel fouten gemaakt dat het verkregen bewijsmateriaal (dat terug is te leiden tot de agent) niet gebruikt mag worden. Zo werden bevelen tot het inwinnen van informatie met behulp van de undercoveragent niet tijdig verlengd (vormverzuim). Bovendien werd in deze bevelen vermeld dat het om een Nederlandse opsporingsambtenaar ging, terwijl in de praktijk een Britse undercoveragent opereerde. Daarnaast werden handgeschreven aantekeningen waarin verslag werd gedaan van de bevindingen van de Brit niet bewaard. Volgens de rechtbank had dit wel moeten gebeuren, omdat het inzetten van een "undercoveragent steevast aanleiding geeft tot discussie over de vraag of de verdachte al dan niet wordt uitgelokt." Omdat de rechtbank de drie vrijsprak van dit feit werden lagere straffen opgelegd dan de door de officier van justitie waren geëist.

Rb. Utrecht, 3 april 2008 LJN: BC8588, BC8605

Geen verifieerbare verklaring; kenmerkend voor witwassen

De Rechtbank te Rotterdam behandelde een zaak waarbij sprake was van witwassen door het afgeven van een geldbedrag aan een "Hawala" bankier. De handelingen ten aanzien van de geldbedragen vonden plaats onder omstandigheden die, in de context van de gebeurtenissen en in samenhang gezien, als zogenoemde typologieën van - en daarmee kenmerkend voor - witwassen zijn aan te merken. Deze omstandigheden rechtvaardigen een vermoeden van witwassen van opbrengsten van misdrijven. Gelet op dit vermoeden mag van de verdachte worden verwacht dat hij over de herkomst van het geldbedrag een op enige manier verifieerbare verklaring geeft. Dit heeft de verdachte niet gedaan.

Rb. Rotterdam, 30 mei 2008 LJN: BD3417, 10/600068-07

Fiscale fraude is een misdrijf in de zin van de witwasbepalingen

Het Hof te Den Bosch had een verdachte (echtgenote) vrijgesproken voor witwassen (opzettelijk dan wel aan schuld te wijten). Verdachte droeg geen wetenschap van de hasjhandel van haar echtgenoot en gaf aan dat ze dacht dat het om, voor de belastingen, verzwegen inkomsten ging. Volgens het Hof maakt verzwijging van inkomsten voor de belastingen de bron van inkomsten nog niet illegaal en kan er geen sprake zijn van witwassen. Het OM ging hiervan in cassatie en de Hoge Raad casseerde.

De Hoge Raad gaf aan dat de wetgever niet beoogd heeft andere beperkingen aan te leggen wat betreft het gronddelict waaruit het voorwerp van de witwas-

handelingen afkomstig is, dan dat het moet gaan om een misdrijf. Aan zijn oordeel dat de verdachte van het haar ten laste gelegde moet worden vrijgesproken, heeft het Hof kennelijk ten grondslag gelegd dat vermogensbestanddelen waarover men de beschikking heeft doordat belasting is ontdoken, niet kunnen worden aangemerkt als voorwerpen "afkomstig (...) van enig misdrijf" in de zin van de artikelen 420bis en 420quater Wetboek van Strafrecht. Dat oordeel getuigt van een onjuiste rechtsopvatting. Die vermogensbestanddelen kunnen in zoverre worden aangemerkt als van misdrijf afkomstig in de zin van voormelde bepalingen.

HR 7 oktober 2008 LJN BD2774

Locus delicti

1. Uitleg "verbergen of verhullen" als bedoeld in artikel 420bis (witwassen), art. 420ter (gewoonte witwassen) en art. 420quater Sr (schuldwitwassen).
2. Verjaring van de misdrijven waarop het witwassen betrekking heeft. Ad 1. Het Hof heeft zonder blijk te geven van een onjuiste rechtsopvatting kunnen oordelen dat de misdrijven in de woonplaats van verdachte zijn begaan, nu het kennelijk en niet onbegrijpelijk heeft aangenomen dat verdachte uit zijn woonplaats het beheer voerde over de desbetreffende banksaldi. Daarbij heeft de HR in aanmerking genomen dat het "verbergen of verhullen" als bedoeld in artikel 420bis, art. 420ter en art. 420quater Sr in dit geval, waarin op rekeningen op naam van anderen door verdachte banksaldi zijn aangehouden die naar verdachte wist van misdrijf afkomstig waren, niet enkel kan bestaan uit gedragingen waarmee wordt bewerkstelligd dat deze saldi op een zodanige rekening worden gestort, maar ook uit gedragingen waardoor plaatsing van die saldi op een zodanige rekening voortduurt. Ad 2. De aan het middel ten grondslag liggende opvatting dat misdrijven die zijn gepleegd vóór de inwerkingtreding van deze wettelijke bepalingen op 14-12-2001 en die mogelijk voor of na die datum zijn verjaard, niet als "enig misdrijf" in de zin van voormelde bepalingen kunnen gelden, is onjuist.

HR 9 december 2008, LJN BF5557

Bijlage 4 - Indicatorenlijst

Op basis van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT) dienen instellingen (melders) ongebruikelijke transacties te melden aan het meldpunt, de FIU-Nederland.

Onderstaande meldindicatoren zijn een hulpmiddel bij het bepalen of een transactie verband houdt met witwassen en/of de financiering van terrorisme. Een transactie is ongebruikelijk wanneer deze voldoet aan één of meerdere indicatoren.

Bij objectieve indicatoren is melding verplicht. Bij subjectieve indicatoren is melding verplicht indien de instelling oordeelt dat de situatie in de indicator van toepassing is.

Voor de genoemde bedragen geldt dat zij luiden in euro of de tegenwaarde daarvan in vreemde valuta.

De transacties moeten onverwijld worden gemeld en in ieder geval binnen veertien dagen nadat het ongebruikelijke karakter van de transactie is vastgesteld.

Kredietinstellingen, financiële instellingen, beleggingsondernemingen, beleggingsinstellingen en geldtransactiekantoren

Objectieve indicatoren

- B0510100 Transacties met (rechts)personen die zijn gevestigd in landen of gebieden, die door de Minister van Financiën en de Minister van Justitie zijn aangewezen als onaanvaardbaar risico voor witwassen of terrorismefinanciering.
- B0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
- B0510133 Contante transacties met een waarde van € 15.000 of meer waarbij contante omwisseling in een andere valuta of van kleine naar grote coupures plaatsvindt.

Subjectieve indicator

- B0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Geldtransfers

Objectieve indicatoren

- T0510100 Transacties met (rechts)personen die zijn gevestigd in landen of gebieden, die door de Minister van Financiën en de Minister van Justitie zijn aangewezen als onaanvaardbaar risico voor witwassen of terrorismefinanciering.
- T0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
- T0810141 Contante transacties van € 2.000 of meer waarbij de gelden ter beschikking worden gesteld in de vorm van chartaal geld of cheques, of door middel van een credit- of debetcard, dan wel betaalbaar worden gesteld in de vorm van chartaal geld, cheques of door storting op rekening, tenzij het een transactie betreft door een geldtransactiekantoor dat de afwikkeling van de transactie overlaat aan een ander geldtransactiekantoor waarop de meldingsplicht, bedoeld in artikel 16 van de WWFT, eveneens van toepassing is.

Subjectieve indicator

- T0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Levensverzekeraars en assurantietussenpersonen

Objectieve indicatoren

- L0510100 Transacties met (rechts)personen die zijn gevestigd in landen of gebieden, die door de Minister van Financiën en de Minister van Justitie zijn aangewezen als onaanvaardbaar risico voor witwassen of terrorismefinanciering.
- L0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.

Subjectieve indicator

- L0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Creditcardmaatschappijen

Objectieve indicatoren

- M0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
- M0510134 Gebruik van de creditcard in verband met een transactie van € 15.000 of meer bij een aangesloten bedrijf in Nederland.
- M0510137 Contante storting ten gunste van een creditcardrekening van € 15.000 of meer.

Subjectieve indicator

- M0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Casino's

Objectieve indicatoren

- C0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
- C0510133 Verkoop aan een cliënt van speelpenningen met een tegenwaarde van € 15.000 of meer tegen inlevering van cheques of buitenlandse valuta.
- C0510161 Girale transacties van € 15.000 of meer.
- C0510181 Het in depot nemen van munten, bankbiljetten of andere waarden van € 15.000 of meer.

Subjectieve indicator

- C0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Handelaren in zaken van grote waarde

Objectieve indicatoren

- H0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.
- H0810141 Transacties waarbij voertuigen, schepen, kunstvoorwerpen, anti-quiteiten, edelstenen, edele metalen, sieraden of juwelen verkocht worden tegen geheel of gedeeltelijke contante betaling, waarbij het contant te betalen bedrag € 25.000 of meer bedraagt.

Subjectieve indicator

H0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Overige handelaren

Objectieve indicatoren

G0810111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.

Subjectieve indicator

G0810211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Vrije beroepsgroepen

Objectieve indicatoren

V0510111 Transacties die in verband met witwassen aan politie of justitie worden gemeld, moeten ook aan het Meldpunt worden gemeld.

V0510141 Transacties van € 15.000 euro of meer betaald aan of door tussenkomst van de beroepsbeoefenaar in contanten, met cheques aan toonder of soortgelijke betaalmiddelen.

Subjectieve indicator

V0510211 Transacties waarbij aanleiding is om te veronderstellen dat ze verband kunnen houden met witwassen of financiering van terrorisme.

Bijlage 5 - Profiel FIU-Nederland

Het doel van de FIU-Nederland is nationaal en internationaal een bijdrage te leveren aan de versterking van de kwaliteit van opsporing en vervolging en het voorkomen en bestrijden van misdaad; in het bijzonder misdaden omtrent witwassen en de financiering van terrorisme.

Dit doet de FIU-Nederland door het binnen het kader van de geldende wet- en regelgeving ter beschikking stellen van verzamelde, geregistreerde, bewerkte en geanalyseerde 'transactie' informatie en expertise aan (Bijzondere) Opsporings-, Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in binnen- en buitenland.

Missie

Het is de missie van de FIU-Nederland om misdaad, in het bijzonder witwassen en de financiering van terrorisme, te voorkomen en te bestrijden met het oog op het waarborgen van de integriteit van het (Nederlandse) financiële stelsel.

Deze missie wordt bereikt door:

- het beschikbaar stellen aan (Bijzondere) Opsporings-, Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van bij de FIU-Nederland beschikbare, specifieke, actuele en verrijkte transactie-informatie en analyses;
- het informeren van melders en toezichthouders over 'nieuwe' trends, methoden, technieken en typologieën; het beschikbaar stellen van expertise;
- het bouwen aan internationale samenwerking met en tussen andere FIU's en opsporingsdiensten;
- het opbouwen van een actueel en relevant relatienetwerk.

Visie

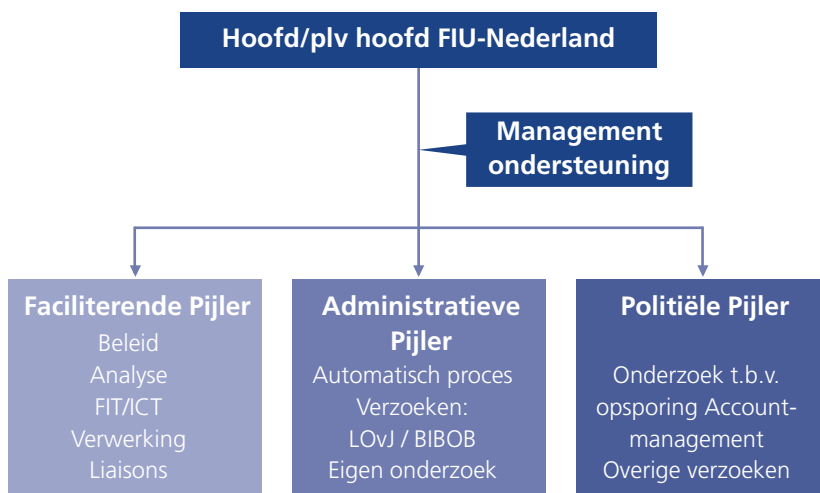
De visie van de FIU-Nederland luidt: “Leidend te zijn waar het betreft het tijdig beschikbaar stellen van kwalitatief hoogwaardige producten (zoals transactie-informatie/-inlichtingen, de daarop gebaseerde financiële analyses en expertise) aan de relevante partners in de keten met het oog op de nationale en internationale strijd tegen misdaad, in het bijzonder witwassen en de financiering van terrorisme.”

Daarmee wordt tevens een wezenlijke bijdrage geleverd aan het waarborgen van de integriteit van de financiële wereld, aan het vertrouwen van het publiek in de ondernemingen en instellingen die de financiële dienstverlening verzorgen en aan de publieke veiligheid.

Formatie

Bij de FIU-Nederland zijn 56 medewerkers werkzaam.

Organogram FIU-Nederland

Website

www.fiu-nederland.nl

Uitgave:

FIU-Nederland
Postbus 3016
2700 KX Zoetermeer

Colofon:

Redactie drs. L.M. Peek - FIU-Nederland
Vormgeving Het Lab - grafisch ontwerpers BNO, Arnhem
Druk Thieme MediaCenter, Rotterdam

Zoetermeer, juni 2009
Copyright © 2009 FIU-Nederland Zoetermeer

Copyright

Behoudens de door de wet gestelde uitzonderingen, alsmede behoudens voorzover in deze uitgave nadrukkelijk anders is aangegeven, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de FIU-Nederland.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden de auteur(s), redactie en de FIU-Nederland geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

